

Sanna Kauppinen

ENSIHOIDON HARJOITTELU OPISKELIJOIDEN ARVIOIMANA PIRKANMAAN PELASTUSLAITOKSELLA

Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta
Pro gradu tutkielma
Huhtikuu 2021

TIIVISTELMÄ

Sanna Kauppinen: Ensihoidon harjoittelu opiskelijoiden arvioimana Pirkanmaan pelastuslaitoksella
Pro gradu tutkielma
Tampereen yliopisto
kasvatustiede, elinikäinen oppiminen
Huhtikuu 2021

Tutkimus selvitti Pirkanmaan pelastuslaitoksen ensihoitoyksiköissä harjoittelussa olleiden opiskelijoiden näkemyksiä saamastaan ohjauksesta harjoittelunsa aikana. Tutkimuksessa etsittiin vastauksia muun muassa siihen, millaiseksi opiskelijat kokivat pedagogisen ilmapiirin ja ohjaussuhteen. Tutkimuksen tavoitteena oli myös selvittää, mitkä taustatekijät vaikuttavat opiskelijoiden näkemyksiin.

Tutkimusaineisto kerättiin Webropol-kyselynä. Kyselykaavake muodostui taustakysymyksistä, ”Clinical Learning Environment and Supervision” -mittarista (CLES), yhdestä Pirkanmaan sairaanhoitopiirin omassa kaavakkeessaan käyttämästä kysymyksestä sekä kahdesta avoimesta kysymyksestä. Sairaanhoitopiirin kysymys käsitteli ohjaussuhdetta harjoittelupaikassa ja avoimet kysymykset antoivat mahdollisuuden vapaaseen kommentointiin ohjauksesta. Kysely lähetettiin kaikille 08/2019-03/2020 välisenä aikana pelastuslaitoksella ensihoidon harjoittelussa olleille opiskelijoille. Kyselyyn vastasi 35 opiskelijaa ja vastausprosentiksi muodostui 61,4 %.

Pirkanmaan pelastuslaitoksen opiskelijoiden antama palaute harjoittelun ohjauksesta oli erittäin positiivista. Opiskelijoista suurin osa (91,4 %) arvioi saavuttaneensa oppimistavoitteensa Pirkanmaan pelastuslaitoksen ensihoidon harjoittelussa erittäin hyvin tai melko hyvin. Harjoittelussa olleet opiskelijat kokivat pedagogisen ilmapiirin kiitettäväksi jaksonsa aikana ja hoitotyön lähtökohdat olivat opiskelijoiden arvioissa myös lähellä kiitettävää. Lähes kolme opiskelijaa neljästä koki harjoittelujakson ohjaussuhteen kiitettäväksi. Myös ohjaussuhteen sisältöön oltiin tyytyväisiä. Taustamuuttujilla oli vain vähän vaikutusta opiskelijoiden arvioihin ohjauksesta. Ensimmäisen lukuvuoden opiskelijat olivat tyytyväisempiä kuin neljännen vuoden opiskelijat, miesten ja naisten välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa.

Tämän tutkimuksen tulokset tuottavat tietoa opiskelijaohjauksesta ja voivat parhaimmillaan auttaa kehittämään opiskelijaohjausta ensihoidon harjoittelussa, erityisesti kohdeorganisaatiossa Pirkanmaan pelastuslaitoksella. Tutkimuksen tuottamaa tietoa ohjauksesta voidaan hyödyntää kaikessa opiskelijaohjauksessa. Myös muilla palveluntuottajilla voidaan nostaa keskusteluun tässä tutkimuksessa esiin nousseita ohjaukseen liittyviä asioita. Jatkotutkimuksissa olisi hyvä selvittää, millaista ohjaajakoulutusta ohjaajat kaipaisivat. Mielenkiintoista olisi myös tutkia, eroaako opiskelijoiden arviot saamastaan ohjauksesta sairaalan sisällä ja sairaalan ulkopuolella olevissa harjoittelussa.

Avainsanat: ohjaus, ohjaussuhteen laatu, pedagoginen ilmapiiri, ammatillinen kehittyminen, pelastuslaitos, ensihoito, harjoittelu

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	4
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	6
2.1	OPPIMISKÄSITYS	6
2.2	PEDAGOGINEN ILMAPIIRI	8
2.3	OHJATTU HARJOITTELU.....	9
2.4	CLES- MITTARI LAADUN ARVIOINNISSA	15
2.5	OHJAAJIEN VALMIUDET JA KOULUTUS	16
2.6	VALTAKUNNALLISIA SUOSITUKSIA OHJAUKSEN TOTEUTUKSEEN JA LAADUNHALLINTAAN	18
2.7	KLIININEN OPPIMISYMPÄRISTÖ	21
3	PELASTUSLAITOS TUTKIMUKSEN KOHDEORGANISAATIONA	23
3.1	ENSIHOITO SUOMESSA.....	23
3.2	ENSIHOITOPALVELU PIRKANMAALLA JA PIRKANMAAN PELASTUSLAITOKSELLA	25
3.3	ENSIHOIDON HARJOITTELU PIRKANMAAN PELASTUSLAITOKSELLA.....	27
4	TUTKIMUSKYSYMYKSET JA TUTKIMUKSEN TARKOITUS.....	33
5	MENETELMÄT.....	35
5.1	MÄÄRÄLLINEN MENETELMÄ	35
5.2	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	37
5.3	KYSELYLOMAKE	39
5.4	AINEISTON ANALYYSI	42
6	TUTKIMUSTULOKSET.....	44
6.1	PEDAGOGINEN ILMAPIIRI, HOITOTYÖN LÄHTÖKOHDAT JA OHJAUSSUHDE OPISKELIJOIDEN ARVIOIMANA	44
6.2	OPPIMISTAVOITTEIDEN SAAVUTTAMINEN PIRKANMAAN PELASTUSLAITOKSELLA	45
6.3	PEDAGOGINEN ILMAPIIRI OPISKELIJOIDEN ARVIOIMANA	46
6.4	HOITOTYÖN LÄHTÖKOHDAT OPISKELIJOIDEN ARVIOIMANA	46
6.5	OHJAUSSUHDE JA OHJAUSSUHTEEN SISÄLTÖ OPISKELIJOIDEN ARVIOIMANA	47
6.6	TAUSTAMUUTTUIJEN VAIKUTUS OPISKELIJOIDEN ARVIOON OHJAUKSESTA	48
6.7	OPISKELIJOIDEN PALAUTTEET AVOIMESSA KYSYMYKSESSÄ.....	50
6.8	TUTKIMUSTULOKSET LAATUSUOSITUSTEN VALOSSA	51
7	POHDINTA.....	53
7.1	TUTKIMUKSEN EETTISYYS	60
7.2	TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS	62
7.3	TUTKIJAN ROOLI	64
7.4	AIHEEN JATKOTUTKIMUS JA TUTKIMUSTULOSTEN HYÖDYNTÄMINEN	65
	LÄHTEET.....	66
	LIITTEET.....	79

1 JOHDANTO

Sairaanhoitopiirien vastuulla on järjestää alueensa ensihoito, joka on loukkaantuneen tai äkillisesti sairastuneen henkilön kiireellistä hoitamista ja kuljettamista tarkoituksenmukaiseen hoitopaikkaan (STM, 2014). Ensihoito on osa terveydenhuoltoa ja sitä voi opiskella sekä ammatillisessa koulutuksessa että ammattikorkeakoulussa. Keskeisen osan opinnoista muodostavat harjoittelujaksot työelämässä (Heinonen, 2004). Kandidaatintutkielmani (2011) käsitteli ensihoitajien näkemyksiä opiskelijaohjauksesta Pirkanmaan pelastuslaitoksella. Organisaation henkilöstörakenne on muuttunut paljon kyselyn jälkeen, eivätkä sen tulokset kerro tämän päivän tilanteesta. Luotettavan ohjaajanäkökulman saamiseksi kysely olisi syytä toistaa. Tutkielma ja sen tulokset saivat kuitenkin kiinnostumaan ohjauksen laadusta ja palaamaan Pro gradussa saman aihepiiriin ääreen, mutta eri näkökulmasta.

Suomessa on tehty joitakin opinnäytetöitä, joissa on selvitetty opiskelijoiden ja ohjaajien kokemuksia ensihoidon harjoittelussa (Hakala ym., 2015; Putko, 2018; Ämmälä, 2017). Pirkanmaan pelastuslaitoksella ei ole tehty systemaattista arviointia ohjauksesta ja sen laadusta opiskelijanäkökulmasta, vaikka valtakunnalliset suositukset ohjeistavatkin säännölliseen arviointiin ohjauksen toteutumisesta. Ainoastaan yksittäisiltä opiskelijoilta on kysytty palautetta harjoittelun jälkeen. Muiden harjoittelupaikkojen tutkimustulokset eivät ole suoraan hyödynnettävissä, siksi tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaiseksi opiskelijat arvioivat saamansa ohjauksen Pirkanmaan pelastuslaitoksella. Tutkimuksessa etsitään vastauksia muun muassa siihen, millaiseksi opiskelijat kokevat pedagogisen ilmapiirin ja ohjaussuhteen. Harjoittelu on pelastuslaitokselle myös väylä rekrytoida opiskelijoita töihin. Ohjaamalla opiskelijoita heidän tavoitteidensa mukaisesti ja antamalla heille myönteinen ja ammattimainen kuva organisaatiosta voi opiskelijan kiinnostus

organisaatiota kohtaan lisääntyä. Myös tästä syystä on tärkeää tutkia, millaiseksi opiskelijaohjaus Pirkanmaan pelastuslaitoksella arvioidaan.

Kyselytutkimuksen pohjana käytettiin ”*Clinical Learning Environment and Supervision*”-mittaria (CLEES), joka on terveystieteiden dosentti Mikko Saarikosken vuonna 2002 väitöskirjassaan kehittämä klinisen oppimisympäristön ja ohjauksen laadunarviointiin sopiva mittari. Sitä käytetään osana laadun arviointia monissa organisaatioissa yli 20 maassa. Mittarissa arvioidaan harjoittelupaikan ilmapiiriä, johtamistapaa, hoitotyön lähtökohtia, ohjauksellisia lähtökohtia sekä ohjaussuhteen toimivuutta. (Saarikoski, 2002.)

Opiskelijalla on oikeus hyvään ohjaukseen, joten on tärkeää selvittää opiskelijanäkökulmasta toteutuuko opiskelijaohjauksen laatukriteerit Pirkanmaan pelastuslaitoksen opiskelijaohjauksessa (Taam-Ukkonen ym., 2017). Tutkimuksen teoreettinen viitekehys koostuu eri oppimiskäsityksistä, pedagogisesta ilmapiiristä, opiskelijan ohjauksen eri osa-alueista sekä klinisestä oppimisympäristöstä. Myös ohjaukselle määritellyt vaatimukset sekä ohjaajien ohjausosaaminen luovat työlle teoreettista pohjaa.

Pirkanmaan pelastuslaitos on suosittu harjoittelupaikka ensihoidon opiskelijoille, joista suurin osa on ammattikorkeakouluopiskelijoita ensihoidon opintosuunnasta. Pelastajaopiskelijat ja perustason ensihoitajaopiskelijat täyttävät paikoista huomattavasti pienemmän osan. Eri opintosuunnista tulevat opiskelijat tuovat omat haasteensa opiskelijoiden ohjaukseen. Ei ole olemassa vain yhtä mallia, millä voitaisi harjoittelu toteuttaa kaikkien opiskelijoiden kanssa, vaan toteutusta pitää aina suhteuttaa siihen, missä vaiheessa opiskelija on opinnoissaan, mihin opintoihin harjoittelujakso liittyy ja minkä opintolinjan opiskelija on kyseessä.

Tutkimuksen tuloksia tullaan pohdinnassa peilaamaan voimassa oleviin suosituksiin siitä, millaista ohjauksen kuuluisi olla. Pro Gradun tulokset tuottavat tietoa opiskelijaohjauksesta ja voivat parhaimmillaan auttaa kehittämään opiskelijaohjausta ensihoidon harjoitteluissa, erityisesti kohdeorganisaatiossa Pirkanmaan pelastuslaitoksella. Tämän tutkimuksen tulokset eivät ole suoraan yleistettävissä muihin pelastuslaitoksiin tai ensihoidon harjoittelupaikkoihin. Tällä tutkimuksella voidaan kuitenkin lisätä tietoisuutta hyvästä ohjauksesta myös muissa pelastuslaitoksissa ja herättää aiheesta keskustelua sekä mielenkiintoa selvittää myös muualla, miten ohjaus ensihoidon harjoittelussa toteutuu.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tässä luvussa avaan tutkimukseni teoreettista viitekehystä. Käsittelen oppimiskäsityksiä, opiskelijan ohjausta ja mitä eri osa-alueita ohjaus pitää sisällään ensihoidon harjoittelussa. Myös ohjaajien ohjausosaaminen ja ohjaukselle määritellyt laatuvaatimukset luovat teoreettista pohjaa työlleni.

2.1 Oppimiskäsitys

Oppimisella tarkoitetaan muutosta tiedoissa, asenteissa, käyttäytymisessä tai taidoissa ja sitä voidaan kuvata prosessina, joka tapahtuu vaiheittain (Mykrä, 2007). Oppimiskäsitys on näkemys siitä, miten yksilö oppii. Oppimiskäsityksellä tarkoitetaan käsitystä siitä, mikä on oppimistapahtuman luonne, mikä on opetuksen lähtökohta, mikä toimintaa ohjaa ja millaisia rooleja osallistujilla on (Rauste-von Wright & von Wright, 1997.) Oppimiskäsitykset ovat moninaisia ja eri aikakausina on ollut vallalla eri oppimiskäsitykset. Oppimiskäsityksiin vaikuttavat muun muassa yhteiskunnalliset perinteet ja normit, yhteiskunnan asettamat odotukset opetukselle, yleiset käsitykset psyykkisten prosessien ja inhimillisen tiedon luonteesta sekä oppimista koskevat tutkimuksen tulkintaperinteet ja teoriat. (Rauste-von Wright & von Wright, 1997.) Käsittelen tässä työssä lyhyesti humanistista oppimiskäsitystä, kognitiivista oppimiskäsitystä sekä konstruktivistista oppimiskäsitystä. (Heinonen, 2004.) Sivuan myös behavioristista oppimiskäsitystä, sillä se on kiistattomasti vaikuttanut modernin oppimiskäsityksen syntyyn ja sillä on oma paikkansa opetuksessa ja harjoittelussa esimerkiksi kädentaitojen opettelussa yrityksen ja erehdyksen kautta.

Humanistisessa eli kokemuksellisessa oppimiskäsityksessä oppija on keskeisessä roolissa. Humanistisessa oppimiskäsityksessä korostetaan

kokemuksellista eli omaan kokemukseen perustuvaa oppimista, kokemusten reflektointia ja sen kautta itseohjautuvaksi kasvamista. Kokemuksellisen oppimisen mallin teki tunnetuksi David Kolb. Hänen mukaansa puhutaan Kolbyn kokemuksellisen oppimisen mallista, jossa oppiminen etenee sykleissä (kokemukset- reflektointi- käsitteellistäminen- aktiivinen kokeilu). Kolbyn kokemuksellisen oppimisen malli kuuluu keskeisesti humanistiseen oppimiskäsitykseen. Oppiminen etenee näiden syklien kautta ja oppijan omat kokemukset sekä tunteet ovat kaiken lähtökohdaksi. (Rauste-von Wright & von Wright 1997.)

Kognitiivisessa oppimiskäsityksessä oppiminen nähdään tiedon prosessointina. Oppijan roolina on olla tiedon aktiivinen käsittelijä oppimisprosessin eri vaiheissa. Lisäksi oppija vastaanottaa, havainnoi, valikoi, taltioi, tulkitsee ja kehittää erilaisia tietoja (Pylkkä, 2020). Jean Piaget (1896-1980) ja Kurt Lewin (1890-1947) olivat tunnettuja tämän oppimiskäsityksen uranuurtajia (Smith, 1999; Valamis, 2020). Nevgin & Lindblom-Ylänteen (2003) mukaan painopiste on 2000-luvulla siirtynyt yksilöllisen tiedonrakennuksen ja tiedon merkitysten asemasta oppimisen yhteisöllisten prosessien eli jaetun kognition tutkimiseen. Oman oppimisen kriittinen arviointi ja pohdinta siitä, miten sitä voi jatkossa kehittää, ovat metakognitiivisia taitoja ja keskeisiä kognitiivisessa oppimiskäsityksessä (Tynjälä, 1999).

Konstruktivistinen oppimiskäsitys nousi 1980- ja 1990-luvulla tietoisuuteen ja se pitää sisällään useita teoreettisia suuntauksia ja malleja. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen mielenkiinnon kohteena voi olla niin yksilöllinen kuin sosiaalinen tiedon konstruointi. Tunnettuja konstruktivismin uranuurtajia ovat olleet muun muassa Peter Berger (1929-2017) ja Thomas Luckmann (1927-2016). Yksi tämän hetken merkittävä vaikuttaja on kanadalainen Sergio Sismondo. Hän jaottelee konstruktivismin kolmeen tyyppiin: uskantilaiseen, sosiaaliseen ja heterogeeniseen konstruktivismiin (Miettinen, 2000.) Konstruktivistinen oppimiskäsitys pohjautuu kognitiiviseen psykologiaan ja siinä oppija on itse aktiivinen: hän valikoi, käsittelee ja tulkitsee tietoa ja pyrkii ymmärtämään sitä jo olemassa olevan tiedon pohjalta. Keskeistä on uuden tiedon rakentaminen vanhan päälle. Oppija konstruoi eli rakentaa itse uutta tietoa omista tavoitteistaan käsin, eli tällöin tiedon ei ajatella vain siirtyvän oppijaan. Opettajalla on vastuu oppimiselle suotuisasta oppimisympäristöstä: hän esittää

kysymyksiä ja antaa opiskelijalle palautetta. Konstruktivistisessa oppimiskäsityksessä on kyse oppimaan oppimisesta, joka määritellään haluiksi ja pätevyudeksi sopeutua uusiin tehtäviin. (Haapasalo & Erämies, 2017; Hautamäki ym. 2002; Ojanen, 2003; Rauste-von Wright & von Wright, 1997.)

Behavioristisen oppimiskäsityksen taustalla on kokeellinen luonnontieteellinen psykologia. Behavioristinen oppimiskäsitys oli vallalla viime vuosikymmenen alkupuolelta aina 1960-luvulle asti. Behavioristisessa käsityksessä tietty ärsyke aiheuttaa tietyn reaktion. Reaktiota voidaan vahvistaa palkkiolla tai heikentää rangaistuksella. Oppiminen nähdään ehdollistumisena, josta klassinen esimerkki on Ivan Pavlovin (1849-1936) koirakoe. Tämän oppimiskäsityksen mukaan lähtökohta opetukselle on tavoitteiden tarkka määrittely ja tavoitteisiin johtavan tien tarkka analyysi. Behavioristisessa oppimiskäsityksessä opettaja on aktiivinen ja hän ohjaa oppimisprosessia, oppija on opettajan toiminnan kohde. (Rauste-von Wright & von Wright, 1997.)

Tässä tutkimuksessa oppimiskäsitystä tarkastellaan humanistisen ja konstruktivistisen oppimiskäsityksen näkökulmista. Opiskelijat oppivat kokemusten kautta, mutta samalla peilaavat sitä aiempaan tietoonsa kyseisestä asiasta ja rakentavat uutta osaamista ja tietoa vanhan päälle. Eri opiskelijoilla voi olla hyvinkin erilaiset oppimiskäsitykset ja tavat oppia uusia asioita. Se asettaa haasteita opettamisessa. Sen lisäksi oppijat voivat olla hyvin eri lähtöpisteissä aiempien kokemustensa ja osaamistensa suhteen. Oppimisen kannalta onkin tärkeää, että opettaja tai käytännön jakson ohjaaja kartoittaa alkuun, mikä on opiskelijan lähtötilanne, minkä päälle osaamista rakennetaan ja miten jokaisen oppimista voitaisiin parhaiten tukea.

2.2 Pedagoginen ilmapiiri

Pedagogisella ilmapiirillä tarkoitetaan sitä, miten opiskelijan oppimista ja harjoitteluun sitoutumista tuetaan työyhteisössä (Luojus, 2011). Hyvässä oppimisympäristössä on tilaa opiskelijan kysymyksille ja mahdollisille virheille, ilmapiiri on myönteinen ja opiskelijaan suhtaudutaan kollegiaalisesti (Mykrä, 2007). Bradbury-Jones ym. (2011) kuvasivat tutkimuksessaan, kuinka opiskelijat kokivat arvostuksen ihmisenä, opiskelijana ja ryhmän jäsenenä

voimaannuttavana. Myös kannustava ympäristö ja mentorointi koettiin positiivisina asioina (Bradbury-Jones ym., 2011). Opiskelijoiden ja henkilökunnan välisillä suhteilla on iso merkitys siihen, millaiseksi opiskelijat jakson kokevat ja tuntevatko he kuuluvansa työyhteisöön. Tärkeimmät asiat, joiden kautta kolmannen vuoden opiskelijat kokivat kuuluvansa työyhteisöön, olivat vastaanottavaisuus, opiskelijan roolin tunnistaminen, arvostaminen, haastaminen sekä tuki (Levett-Jones ym., 2009.) Saman suuntaiset asiat nousivat esiin myös Saarikosken ja Leino-Kilven (2002) tekemässä kansainvälisessä vertailututkimuksessa, jossa suomalaisopiskelijoiden mukaan harjoittelupaikan ilmapiiri ja johtamistapa olivat keskeisiä oppimiseen vaikuttavia asioita. Myös ohjaussuhde nostettiin esiin. (Saarikoski ym., 2002.)

Mikkosen sairaanhoitajaopiskelijoiden kliinistä harjoittelua koskevassa väitöskirjassa (2005) kiinnitettiin huomiota siihen, miten opiskelijat kokivat oppivansa koko osaston henkilökunnalta. Ohjaajan lisäksi myös muiden henkilöiden käytöksellä ja toimintatavoilla oli vaikutusta opiskelijan oppimiseen, niin hyvien kuin huonojenkin esimerkkien kautta. Yksilöllisen ohjaussuhteen lisäksi koko työyhteisöllä on merkitystä työpaikalla tapahtuvassa ohjauksessa. Tämä nousi esiin Rintalan ym. (2015) kirjallisuuskatsauksessa, jossa korostettiin myös sitä, ettei työyhteisön toimintaan osallistuminen yksistään tuota ammatillista osaamista, vaan tarvitaan myös oppijan aktiivista toimijuutta.

2.3 Ohjattu harjoittelu

Ohjattu harjoittelu on keskeisessä osassa hoitajan ammatillisen kasvun kehittämisessä (Lanki ym., 2014). Niin opiskelijoilla, koulutuksen järjestäjillä kuin työelämän edustajillakin on myönteinen näkemys harjoittelujaksojen kuulumisesta osaksi opintoja. Opiskelijat kokevat harjoittelun mukavaksi vaihteluksi, työnantajat näkevät osittain opiskelijat edullisena työvoimana ja opettajat saavat harjoittelujaksojen myötä hyödyllisiä työelämäkontakteja. (Peltomäki & Silvennoinen, 2003.) Käytännön harjoittelu on opiskelijakeskeinen opetusmenetelmä ja siinä opiskelijalla on mahdollisuus sovittaa yhteen aidossa ympäristössä koulussa oppimansa teoria ja työympäristön käytäntö. (Lanki ym., 2014.) Kykyä yhdistää ammattiin liittyvät taidot ja tiedot tarkoituksenmukaiseksi

kokonaisuudeksi kutsutaan ammatilliseksi osaamiseksi. Toimintaympäristö, työpaikan vaatimukset ja työtehtävät vaikuttavat omalta osaltaan ammatillisen kasvun prosessiin. Myös opiskelijan emotionaaliset tuntemukset ja persoonallinen kehitys vaikuttavat asiaan. (Mykrä, 2007.)

Terveysalan ammatillisessa koulutuksessa puhutaan työssäoppimisesta, sen sijaan ammattikorkeakoulun puolella käytetään ”ohjattu harjoittelu” -termiä. (Heinonen, 2004.) Virallisten termien, työssäoppimisen ja ohjatun harjoittelun lisäksi harjoittelusta käytetään nimityksiä käytännön jakso, käytännön harjoittelu, työharjoittelu ja työpaikalla tapahtuva oppiminen. (Heinonen, 2004; Jokinen ym., 2009.) Englanninkielisessä kirjallisuudessa käytännön harjoittelua kuvaavia nimityksiä on paljon, joiden määrittely ei ole aina tarkkaa ja niitä käytetään osin päällekkäin. Tällaisia nimityksiä ovat esimerkiksi workplace learning, experience learning, reflective learning, professional training ja action learning. (Candy & Matthews, 1998.)

Jokinen ym. (2009) ovat omassa metatutkimuksessaan tehneet käsiteanalyysin ja päätyneet käsitteeseen ”työpaikalla tapahtuva oppiminen”, joka pitää sisällään työssä oppimisen, työssäoppimisen sekä työharjoittelun. He peräänkuuluttivat huolellista käsiteanalyysia opinnäytetöissä. Myös Tauriainen (2009) nostaa omassa tutkimuksessaan esiin oppimiseen liittyvien käsitteiden kirjavuuden, erityisesti ”työssä oppimisen” ja ”työssäoppimisen” virheellisen käytön. Tauriainen (2009) mukaan ”työssä oppiminen” on yläkäsite, jolla viitataan oppimisympäristöön. ”Työssäoppiminen” määritellään ammatillista koulutusta koskevassa laissa (531/2017) yhdeksi ammatillisen koulutuksen oppimismenetelmäksi, jossa oppiminen on ohjattua, tavoitteellista ja tapahtuu työpaikalla (Tauriainen, 2009). Tynjälä & Collin (2000) avaavat omassa työssään ”work-based learning” -termiä, jolla voidaan tarkoittaa sekä työntekijöiden oppimista työpaikallaan että opiskelijoiden työssäoppimista. Käytän tässä työssä käsitettä harjoittelu kuvaamaan sekä ammatillisen koulutuksen että ammattikorkeakoulun työssä oppimista.

Laissa ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) ja asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta (673/2017) on säännöksiä ammatillisen koulutuksen työssäoppimisesta. Niissä määritellään muun muassa vaadittavista sopimuksista ja opiskelijan työturvallisuudesta harjoittelun aikana. Sen lisäksi työssäoppimista säädellään alakohtaisesti opetussuunnitelmissa. (Heinonen,

2004.) Valtakunnallisesti on sovittu ammattikorkeakoulujen kesken eri ammattialojen osaamiskuvauksista, keskeisistä opintojen sisällöistä sekä vähimmäisopintoviikkomääristä, jotta voidaan turvata terveysalan koulutuksen riittävä valtakunnallinen yhtenäisyys (Opetusministeriö, 2006).

Harjoittelu prosessina

Työpaikalla tapahtuva oppiminen on prosessi, mihin ohjaaja osallistuu ja jonka tavoitteena on auttaa opiskelijaa kehittymään ammattilaiseksi. Ohjauksen luonne voi vaihdella rinnalla kulkemisesta tukemiseen ja palautteen antamiseen. Mykrä (2007) nostaa esiin kahdeksan erilaista roolia, mitä työpaikkaohjaajalla voi olla. Näitä ovat perehdyttäjä, työnopastaja, työnohjaaja, neuvoja, opettaja, tukija, opinto-ohjaaja sekä malli ja esimerkki. Yhtenä keskeisenä tavoitteena on myös edistää ohjattavan kriittisen ajattelun kehittymistä. (Hulkari, 2006; Mykrä, 2007.) Pääsääntöisesti opiskelijan ohjaus tapahtuu jokapäiväisissä arjen tilanteissa (Mykrä, 2007).

Turun yliopistosta julkaistiin vuonna 2020 Anu-Marja Kaihlasan tekemä väitöskirja sairaanhoitajakoulutuksen viimeisestä ohjatusta harjoittelusta ja sen merkityksestä siirryttäessä sairaanhoitajan rooliin opiskelijan roolista. Tutkimuksen mukaan viimeisellä ohjatulla harjoittelujaksolla on iso merkitys siihen, kuinka helpoksi opiskelija koki siirtymisen opiskelijan roolista työelämään ja miten hän työpaikassaan viihtyy. Tutkimuksen mukaan onnistuneella harjoittelulla on mahdollista vähentää hoitajien ammatista ja työpaikasta lähtemisaikeita ensimmäisinä työvuosina. (Joutjärvi, 2020; Kaihlanen, 2020.) Kyseisen tutkimuksen tulokset ovat hyvin sovellettavissa myös ensihoitajiin, koska ensihoitajatutkinto pitää sisällään myös sairaanhoitajatutkinnon ja ensihoitajat rekisteröidään Valviran rekisteriin sairaanhoitajina. (Valvira, 2020.) Kaihlasan (2020) tutkimuksen valossa harjoittelupaikoilla ja ohjaajilla on iso vastuu siinä, miten opiskelija viimeisellä jaksolla pääsee osallistumaan ja näkemään tulevaa alansa ammattilaisten rinnalla ja miten se vaikuttaa opiskelijan valintoihin alansa suhteen jatkossa. Kaihlanen (2020) nosti väitöskirjatutkimuksessaan esiin viisi päätekijää, joiden kautta opiskelijan siirtymää opiskelijasta valmiiksi sairaanhoitajaksi voidaan edistää viimeisessä harjoittelussa. Näitä olivat opiskelijan valmistaminen sairaanhoitajan työn

vaatimuksiin, työyhteisön jäsenyys, suunnitelmallinen harjoittelu, harjoittelujaksoon osallistuva opettaja sekä laatu ohjauksessa.

Opiskelijan ohjaus

Ohjauksella tarkoitetaan tavoitteellista, jatkuvaa ja vuorovaikutteista toimintaa opiskelijan oppimisen, kehityksen ja kasvun tueksi. Ohjaus määritellään koulun lisäksi koskemaan myös erilaisia oppimisympäristöjä. (OPH, 2014.) Ensihoidossa erilaisia oppimisympäristöjä ovat esimerkiksi ensihoitotehtävät, asemalla tapahtuvat huoltotoimenpiteet sekä vastaanottavissa hoitolaitoksissa tapahtuvat tilanteet. Jokaisella opiskelijalla on oikeus laadukkaaseen ja riittävään ohjaukseen, jossa myös opiskelijalta edellytetään aktiivisuutta ja osallistumista. Ohjaus auttaa opiskelijaa kuulumaan ryhmään ja toimimaan ryhmän jäsenenä ja sillä myös edistetään opintojen sujumista. Opiskelijaohjausta kuvataan prosessiksi, jonka yhtenä keskeisenä tavoitteena on lisätä opiskelijan itsetuntemusta, omien vahvuuksiensa ja kehittämiskohteittensa tunnistamista sekä auttaa kehittymään alansa ammattilaiseksi. (Mykrä, 2007; OPH, 2014.)

Harjoittelujakson aluksi on tärkeää, että opiskelija perehdytetään uuteen oppimisympäristöön huolellisesti. Hyvällä perehdytyksellä voidaan ennaltaehkäistä ja torjua työtaturmia, ammattitauteja ja terveydellisiä haittoja ja parantaa työolosuhteita. Työturvallisuuslaki (738/2002) ja laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) edellyttävät työnantajalta myös opiskelijan perehdyttämistä työpaikan toimintatapoihin- ja malleihin, työtehtäviin sekä työvälineisiin. (Airila ym., 2019.) Väkivallan uhka ja sen ehkäiseminen nostetaan myös esiin työturvallisuuslaissa. Työpaikalla pitää olla asianmukaiset turvallisuusjärjestelyt ja mahdollisuus avun hälyttämiseen. (Työturvallisuuslaki, 738/ 2002.)

Etukäteen suunniteltu ohjauskeskustelu on myös hyvä tapa ohjata opiskelijaa. Ohjauskeskustelu ei ole vain vapaata jutustelua, vaan sillä pitää olla tavoite ja aihe. Ohjauskeskustelussa keskeisessä osassa ovat opiskelijan kokemukset, työpaikkaohjaajan rooli on ohjata keskustelua sovitusta aiheesta. Ohjauskeskustelussa voidaan käsitellä perusteellisemmin esimerkiksi asetettuja tavoitteita sekä asioita, joita työn tekemisen yhteydessä on noussut esiin. (Mykrä, 2007.) Tervon (2019) tutkimuksessa lähihoitajaopiskelijoiden kokemuksista

työssäoppimisesta opiskelijat nostivat esiin positiivisen ja rakentavan palautteen. Myös ohjaajan antama kannustus sekä työyhteisön positiivinen ilmapiiri koettiin hyväksi. Opiskelijoiden luottamusta ohjaajia kohtaan nosti ohjaajien kriittinen ja reflektioiva suhtautuminen omaan työhönsä. (Tervo, 2019.) Ammattiin opiskelevien opiskelijaohjauksen merkitys on nostettu esiin myös ensihoitoalalle vuonna 2018 laadituissa alan omissa eettisissä ohjeissa. Niissä myös sitoutetaan ensihoitajia toteuttamaan laadukasta ohjausta opiskelijoidensa kanssa. (Vuoden ensihoitajat, 2018.) Opiskelijoilta itseltään odotetaan oikeanlaista asennetta, motivaatiota ja vastuun kantamista omasta oppimisestaan (Peltomäki & Silvennoinen, 2003).

Itseohjautuvaksi opiskelijaksi

Grow (1991, 125-149) on kuvannut opiskelijan kehittymistä neliportaisella matkalla, jossa opiskelija kehittyy riippuvaisesta kiinnostuneeseen ja sitoutuneeseen kautta itseohjautuvaksi. Kyseiset neljä porrasta esitellään alla olevassa kappaleessa. Ohjaajan on tärkeää tunnistaa, missä vaiheessa opiskelija on itseohjautuvuuden suhteen. Ohjaajan olisi hyvä mukauttaa omaa toimintaansa opiskelijan tason mukaan. Liian jäykällä ja vääränlaisella tuella voi ohjaaja olla opiskelijan kehittymisen esteenä. (Mykrä, 2007.)

- 1) Riippuvainen opiskelija kaipaa tuekseen ohjaajaa, joka on auktoriteetti, kertoo mitä tehdään, milloin tehdään ja miten. Riippuvainen opiskelija kaipaa välitöntä palautetta tekemisestään ja myös rohkaisua, ettei hän jää vain sivusta seuraajaksi.
- 2) Kiinnostunut opiskelija kaipaa ohjaajalta motivointia ja kannustusta tehdä tehtäviä jo vähän itsenäisemmin. Palautteen saanti ja tuki on opiskelijalle tärkeää. Ohjaaja toimii motivoijana.
- 3) Sitoutuneen opiskelijan kohdalla kokemusten saanti ja niiden pohtiminen on tärkeää, keskustelut ohjaajan kanssa auttavat opiskelijaa eteenpäin. Ohjaaja toimii opiskelijan avustajana ja auttaa opiskelijaa asettamaan omia tavoitteita ja toteuttamaan niitä.
- 4) Itseohjautuva opiskelija osaa toimia jo hyvin itsenäisesti, mutta ohjaajalla on tärkeä rooli neuvonantajana, hiljaisen tiedon siirtäjänä. Opiskelija saa tässä vaiheessa työskennellä jo hyvin itsenäisesti, mutta ohjaaja on

kuitenkin käytettävissä. (Grow, 1991; ks. myös Mykrä, 2007; Teach Thought Staff, 2020.)

Ora-Hyytiäinen (2004) tarkasteli väitöskirjassaan sairaanhoitajaksi kehittymistä muutoksena, joka tapahtuu vaiheittain opiskelijan identiteetissä ja hoitotyön toiminnassa. Ora- Hyytiäinen kuvaa sairaanhoitajan ammatillista kehittymistä viiden kategorian kautta. Nämä kategoriat ovat toimintaympäristö, toiminnan päämäärät ja arvot, suhde potilaaseen, identiteetti ja toiminta. Jokaisessa kategoriassa on eri tasoja opintojen vaiheen mukaan, opintojen ensimmäisenä vuonna ollaan jokaisella osa-alueella eri tilanteessa kuin valmistuessa. Toimintaympäristö ja työnjako selkiytyvät pikku hiljaa. Toiminta ja identiteetti kehittyvät auttajasta ammattitaitoiseksi sairaanhoitajaksi. (Ora-Hyytiäinen, 2004.) Myös aiemmalla alan työkokemuksella näyttäisi olevan yhteys opiskelijana kehittymiseen. Strandell-Laine (2019) nostaa omassa väitöskirjassaan esiin sen, että opiskelijoiden aiemmalla työkokemuksella terveydenhuollossa on positiivinen vaikutus sekä opiskelijan kompetenssiin että harjoittelun laatuun.

Opiskelijan arviointi ja palautteen antaminen

Opiskelijan arviointi kuuluu keskeisenä osana harjoitteluun. Saarikoski ja Leino-Kilpi (2002) peräänkuuluttavat arviointijärjestelmien avoimuutta ja opiskelijoiden oikeutta saada tietoa jatkuvan arvioinnin tuloksista. Tutkijoiden mukaan näin pystyttäisi motivoimaan opiskelijoita parempiin suorituksiin. (Heinonen, 2004; Saarikoski & Leino-Kilpi, 2002.) Saarikoski ja Leino-Kilpi (2002) ovat omassa väitöskirjassaan ehdottaneet oppimisympäristöjen arvioimisprosessien kehittämistä alueellisiksi, missä voitaisi jakaa parhaita käytänteitä ja seurata ohjauksen pedagogista vaikutusta ja tuloksia. He ehdottivat kyseistä sähköistä järjestelmää yliopistojen tai ammattikorkeakoulujen ylläpitämiksi. Myös Luojus (2011) tuo esiin omassa väitöskirjassaan tarpeen terveysalan opiskelijoiden harjoittelun arviointikriteerien vakiinnuttamiselle.

Mikkosen (2005) tutkimuksessa nostettiin esiin, että opiskelijat kaipaavat jatkuvaa palautetta koko henkilökunnalta. Palautteen avulla opiskelijat vahvistavat itseluottamustaan ja lisäävät motivaatiotaan. Kuikan (2014) opinnäytetyön mukaan opiskelijat olivat tyytyväisimpiä harjoitteluun silloin, kun

heidän kanssaan oli käyty niin väliarviointi kuin loppuarviointikin. Opiskelijalla on oikeus palautteen saantiin omasta oppimisestaan koko jakson ajan ja ohjaajan pitää huolehtia myös siitä, että opiskelija saa tukea mahdollisen osaamattomuutensa kanssa. Väliarviot suhteessa asetettuihin tavoitteisiin ohjaajan, opettajan ja opiskelijan kesken ovat tärkeitä. (Heinonen, 2004.)

Mykrä (2007) nostaa omassa teoksessaan esiin lähtötason arvioinnin, mikä olisi hyvä tehdä esimerkiksi keskustellen opiskelijan kanssa jakson alussa. Tämä antaisi kuvan opiskelijan nykytilanteesta ja loisi pohjaa opiskelun suuntaamiselle ja kehittämiseksi. Harjoittelujakson jälkeen tulee opiskelijalla olla valmiuksia tunnistaa omat osaamis- ja kehittämisalueensa, sillä hän kantaa lopullisen vastuun omasta oppimisestaan. Jakson lopussa opiskelija, opettaja ja ohjaaja käyvät yhteisen päätöskeskustelun. Opiskelijan arvioinnin tulisi olla yhdenvertaista opiskelijoiden kesken ja oikeusturvan tulee toteutua. Arviointia peilataan ennen jaksoa asetettuihin yhteisesti sovittuihin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kliiniset taidot, eettisten periaatteiden toteuttaminen, alan edellyttämien asenteiden omaksuminen, itsenäisen päätöksenteon taito sekä kommunikointi- ja yhteistyötaidot. Tärkeää on, että opiskelijan saama arviointi on rakentavaa ja oppimista edistävää. Palautetta voidaan kysyä myös muilta työyhteisön jäseniltä. Ohjaaja antaa arvioinnin myös kirjallisessa muodossa. (Heinonen, 2004.)

2.4 CLES- mittari laadun arvioinnissa

Clinical Learning Environment and Supervision Evaluation Scale (CLES) on Saarikosken (2002) väitöskirjatutkimuksensa tuloksena kehittänyt mittari, jota voidaan käyttää kliinisen oppimisympäristön ja ohjauksen laadun arvioinnissa. CLES on helppokäyttöinen, luotettava ja nopea arviointityökalu monenlaisissa oppimisympäristöissä käytettäväksi. (Saarikoski 2002; Saarikoski & Leino-Kilpi 2002). Saarikosken CLES mittarista on tehty yli 50 maahan käyttösopimuksia ja kieliversioita on tehty 33:lle eri kielelle (Heiskanen 2016).

CLES- mittaria voidaan pitää luotettavana. Sen luotettavuus on arvioitu kolmeen kertaan; pilottitutkimuksella sairaanhoidon opiskelijoille, mittauksen uusimisella sekä hyödyntämällä tutkimustietoa, joka on kerätty validiteetin ja

reliabiliteetin määrittämisen jälkeen (Cronbachin alfa-arvot 0.73-0.96). (Saarikoski & Leino-Kilpi, 2002; Warne ym., 2010.) CLES- mittarin validius on varmistettu sekä ei-tilastollisilla menetelmillä (asiantuntijapaneeli ja kirjallisuuskatsaus) että tilastollisilla menetelmillä (faktori- ja kanoninen korrelaatioanalyysi) (Saarikoski & Leino-Kilpi, 2002; Warne ym., 2010).

Saarikosken (2002) CLES- mittarista muodostui auditoinnin ja tutkimustyön pohjalta yhteneväisiä elementtejä, joista rakennettiin mittarin pääulottuvuudet (työyhteisön ilmapiiri, osastonhoitajan johtamistapa, hoitotyön lähtökohdat työyksikössä, työyksikön pedagogiset lähtökohdat sekä ohjaussuhde). Vuonna 2007 mittariin lisättiin T-osio opettajan sosiaalisen ja pedagogisen roolin arvioimiseksi. (Saarikoski & Leino-Kilpi, 2002.)

2.5 Ohjaajien valmiudet ja koulutus

Harjoittelua ohjaavalla opettajalla on tärkeä rooli harjoittelun onnistumisessa. Rajaan opettajaa koskevat tarkemmat analysoinnit tutkimukseni ulkopuolelle ja keskityn opiskelijan ja työelämän ohjaajan rooleihin.

Harjoittelujakson onnistumisen kannalta on tärkeää, että opiskelijan ja ohjaajan välille muodostuu yhteinen luottamuksellinen ohjaussuhde. Luottamus saa aikaan myönteisen ilmapiirin työssä tapahtuvalle oppimiselle. Ohjaajalta vaaditaan harjoittelujakson alussa aktiivisuutta hyvän ohjaussuhteen ja turvallisen olon luomiseen opiskelijalle. Jakson edetessä ja ohjaussuhteen kehittyessä ohjaajan aktiivinen rooli pienenee ja opiskelijan vahvistuu. (Heinonen, 2004; Mykrä, 2007; Salmela, 2004.) Myös Saarikosken ja Leino-Kilven (2002) tutkimuksessa, jossa vertailtiin brittiläisten ja suomalaisten opiskelijoiden kokemuksia ohjauksesta, ohjaussuhde nousi tärkeimmäksi tekijäksi ohjauksessa. Tyytyväisimpiä opiskelijoita olivat ne, joilla oli hyvä ohjaussuhde ohjaajan kanssa ja jotka saivat vähintään kerran viikossa yksityistä ohjausta. (Saarikoski & Leino-Kilpi, 2002.)

Suomessa ei ole valtakunnallista ohjeistusta tai koulutusta siitä, kuka saa toimia ensihoidon harjoittelussa ohjaajana. Perusolettamus on, että jokainen terveydenhuoltoalan ammattilainen osaa toimia ohjaajana ja ohjaamiseen on

velvoite (Tuomikoski ym., 2017). Pirkanmaan pelastuslaitoksen ensihoitajien virkahaussa on tehtävänkuvauksessa määritelty työn sisältävän myös opiskelijaohjausta. Hoitoalan opiskelijoiden käytännön harjoittelun ohjaajakoulutusta on Suomessa eri oppilaitoksissa vähän tarjolla, mutta se ei ole ohjaajille pakollista eikä eri oppilaitosten tarjoamien koulutusten sisällöt, laajuudet ja toteutustavat ole yhteneväisiä, toisin kuin esimerkiksi Englannissa, jossa ohjaajille on tarkat kriteerit. Siellä ohjaajalla on oltava vähintään vuoden työkokemus, suoritettuna opiskelijaohjaajakoulutus sekä rekisteröityminen ohjaajarekisteriin ennen kuin on lupa toimia opiskelijaohjaajana. (NMC1, 2008.)

Kaihlasen (2020) tutkimuksen valossa ohjauksella ja harjoittelujaksojen toteutuksella on iso merkitys valmistuvan opiskelijan elämässä. Tutkimuksessa tuodaan esille, että ohjaajille pitää järjestää koulutusta, jolla näitä edellä mainittuja osa-alueita voidaan tukea ja nostaa esiin erityisesti viimeisen jakson aikana. Näihin tavoitteisiin pääseminen vaatii myös hyvää yhteistyötä koulun ja harjoittelupaikan välillä. Tuomikosken ym. (2017) tekemässä tutkimuksessa arvioitiin, miten monimuotoinen opiskelijaohjaajakoulutus vaikuttaa opiskelijaohjaajien ohjausosaamiseen. Tutkimuksen mukaan opiskelijaohjausosaaminen kasvoi koulutuksen jälkeen tilastollisesti merkittävästi ohjauskäytäntöjen tuntemisessa, oppimisprosessin tukemisessa, ohjauskeskusteluosaamisessa, tavoitteellisessa ohjauksessa, palautteen antamisessa sekä arviointiosaamisessa.

Opiskelijat kuvaavat Oinosen (2000) tutkimuksessa ohjaajan myönteisen asennoitumisen ohjaukseen vaikuttavan siihen, mitä ja miten harjoittelussa on mahdollista oppia. Rintala ym. (2015) nostivat omassa kirjallisuuskatsauksessaan esille tavoitteellisuuden, ohjaajan sitoutumisen, monipuoliset ohjausmenetelmät sekä reflektioidot positiivisesti oppimiseen vaikuttavina tekijöinä. Tapani ja Salonen (2019) puolestaan toivat omassa tutkimuksessaan esiin autenttisuuden, yhteistoiminnallisuuden, henkilökohtaisuuden sekä ohjauksellisuuden keskeisimpinä hyvän opiskelukokemuksen tekijöinä.

Airilan ym. (2019) tutkimuksen mukaan työpaikkojen ohjausvalmiuksissa ja -resursseissa on kehitettävää. Heidän mukaansa myös oppilaitoksen antama tuki ohjaukselle oli riittämätöntä. Ohjausosaamista olisi mahdollista kehittää työpaikkaohjaajakoulutuksella ja henkilöstökoulutuksella. Luojuksen (2011) tekemässä tutkimuksessa ohjausosaaminen parani selkeästi ohjaajilla, jotka

olivat osallistuneet ohjauskoulutukseen ja käyttivät arvioinnissaan annettuja arviointikriteerejä.

”Tavoitteellinen ohjaus tehostui, ohjaushalukkuus lisääntyi, positiivisen palautteen antaminen kasvoi, arviointiyhteistyö lisääntyi ja arviointimenettelyt yhdenmukaistuivat opettajan kanssa.” (Luojus, 2002, 8.)

Myös Tuomikosken (2019) väitöskirjassa todettiin sairaanhoitaja-opiskelijoiden ohjauksen parantuneen ohjaajakoulutuksen myötä. Partamiehen (2007) tutkimuksessa käytettiin kliinisen harjoittelun ohjauksen mallia ja todettiin sen käytön parantavan ohjauksen laatua. Blomin & Flyktmanin (2014) opinnäytetyössä ohjauksen ja harjoittelujakson tueksi tehdystä kirjallisesta materiaalista saatiin positiivista palautetta, sille nähtiin olevan tarvetta.

Pirkanmaan pelastuslaitoksella ei ole laadittuna mitään yhtenäistä arviointiasteikkoa, millä opiskelijoiden arviointia voitaisi eri ensihoitajien kesken saada yhteneväisemmiksi. Erilaisia malleja on Suomessa ja maailmalla tehty, (katso tarkemmin Luojus, 2011; NMC2, 2018; Partamies, 2007), mutta niistä ei ole tullut mitään yhtenäistä käytäntöä, esimerkiksi CLES-mittarin tapaista maailmanlaajuista tai maanlaajuista arviointimallia.

2.6 Valtakunnallisia suosituksia ohjauksen toteutukseen ja laadunhallintaan

Sosiaali- ja terveysalan harjoittelujaksojen tulee tarjota opiskelijalle riittävästi tarkoituksenmukaisia ja opiskelijan osaamista, ammatillisuutta ja työelämätaitoja kehittäviä oppimiskokemuksia. Näiden alojen koulutusorganisaatioilta edellytetään, että ne varmistavat terveydenhuollon ammatteihin valmistuvien potilasturvallisuuden ja sosiaali- ja terveystalveluiden laadun edellyttämät valmiudet. (Taam-Ukkonen ym., 2017.) Yksi määritelmä ensihoidon laadusta on asiantuntijapalvelu, jossa sidosryhmät huomioiden vastataan asiakkaiden tarpeisiin (Kuisma ym. 2017).

Opiskeliiaohjauksen tueksi löytyy ainakin kolmet erilaiset suositukset, miten ohjausta pitäisi toteuttaa ja mihin asioihin olisi tärkeää kiinnittää huomiota.

Suosituksia ovat julkaisseet Sosiaali- ja terveysministeriö (STM), opetushallitus (OPH) sekä Valtakunnallisen opiskelijaohjauksen kehittämisverkosto (ValOpe).

STM on julkaissut vuonna 2003 suositukset sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille terveysalan koulutuksen työssäoppimisesta ja ohjatusta harjoittelusta. STM:n laatimien suositusten tavoitteena on ollut tuoda alan opiskelijoiden harjoittelujaksot paremmin näkyviin toiminta- ja laatuprosesseissa eri harjoittelupaikoissa sekä turvata opiskelijoille laadukas oppimisympäristö. STM:n suosituksissa Heinonen määrittelee terveydenhuollon eettisten periaatteiden noudattamisen harjoittelupaikassa yhdeksi laatukriteeriksi. Näitä periaatteita ovat oikeus hyvään hoitoon, ihmisarvon kunnioitus, itsemääräämisoikeus, oikeudenmukaisuus, hyvä ammattitaito ja hyvinvointia edistävä ilmapiiri, keskinäinen arvonta sekä yhteistyö. STM:n suosituksilla on haluttu myös nostaa opiskelijoiden oppimisen ja ohjauksen lähtökohdiksi terveydenhuollon erityisvaatimukset sekä antaa ideoita ja kannustaa ohjauksen kehittämiseen. Tavoitteena on ollut myös yhteistyömuotojen kehittäminen työelämän ja koulutuksen välillä sekä ohjauksessa ilmenevien epäkohtien ehkäiseminen ja korjaaminen. (Heinonen, 2004.)

OPH on julkaissut vuonna 2014 Hyvän ohjauksen kriteerit- suosituksen perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen laadun kehittämiseksi ja varmistamiseksi. Valtakunnallisilla kriteereillä on haluttu varmistaa laadukkaiden ohjauspalveluiden saatavuus, laatu ja tasapuolisuus eri puolilla Suomea. (OPH, 2014.) Hyvän opiskelijaohjauksen kriteereissä määritellään riittävä ja monipuolinen ohjaus, mikä ammatillisen koulutuksen tasolla tarkoittaa riittävää resurssien varaamista ohjaukseen sekä mahdollisuutta myös henkilökohtaiseen ohjaukseen ryhmäohjauksen lisäksi. (OPH, 2014.) Toisena kriteerinä OPH (2014) määrittelee aktiivisuuden, osallisuuden ja vastuullisuuden tukemisen opiskelijan elämään ja oppimiseen liittyvissä prosesseissa ja päätöksenteossa. Ammatillisessa koulutuksessa se tarkoittaa ohjauksen toteuttamista tavalla, joka vahvistaa opiskelijan osallisuutta opiskelija- ja oppilaitosyhteisössä. Muina kriteereinä OPH nostaa esiin vielä mm. ohjauksen yhteisenä työnä, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen, ohjaussuunnitelman teon sekä työelämätaidot. (OPH, 2014.)

Opiskelijaohjauksen laatusuosituksien on laadittu vuonna 2010 Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin opiskelijaohjauksen alueellisessa yhteistyöverkostossa.

Ohjeet on päivittänyt vuonna 2017 valtakunnallinen opiskelijaohjauksen kehittämisverkosto (ValOpe), jonka jäsenet ovat työelämän opiskelijaohjauksen asiantuntijoita. Laatusuositukset on laadittu, jotta voitaisiin varmistaa opiskelijoille laadukas ja turvallinen harjoittelu sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioissa. Opiskelijaohjauksen yhteneväiset ja näyttöön perustuvat käytänteet ovat myös opiskelijaohjauksen laatusuositusten tavoitteena. (Taam-Ukkonen ym., 2017.)

Laatusuosituksissa määritellään harjoitteluorganisaation varmistettavaksi työturvallisuusohjeiden ja -määräysten mukaisesti toteutettava harjoittelu, opiskelijamateriaalien ja välineiden saatavuus harjoitteluyksikössä, ohjauksesta vastaavan henkilön nimeäminen sekä hänelle riittävän työajan resursoiminen tehtävään. Laatusuosituksissa edellytetään myös ohjaajien nimeämistä sekä varmistamista riittävästä määrästä ammattitaitoisia ohjaajia, joille resursoidaan työaika ohjaukseen ja arviointiin sekä mahdollistetaan osallistuminen ohjaajakoulutuksiin. (Taam-Ukkonen ym., 2017).

Hulkarin (2006) väitöskirjan mukaan sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla yhteisöllisyys ja vuorovaikutus korostuvat, kun puhutaan laadusta. Opiskelijoiden, työpaikkaohjaajien ja opettajien käsitykset laadusta erosivat toisistaan. Opiskelijoilla käsitys laadusta oli yhteydessä ammattitaidon oppimisen prosessiin ja mahdollisuuteen oppia työpaikalla. Rakenteet ja olosuhteiden luominen oppimiselle korostuivat opettajien vastauksissa, kun taas lopputulos ja opiskelijan osoittama ammattitaito korostuivat työpaikkaohjaajien vastauksissa. (Hulkari, 2006).

Opiskelijoiden arvioita saamansa ohjauksen laadusta on tutkittu monissa opinnäytetöissä niin suomessa kuin maailmallakin. Sairaanhoidtajien opiskelua ja ohjauksen laatua Suomessa sairaalan sisällä ovat tutkineet muun muassa Oinonen (2000), Saarikoski & Leino-Kilpi (2002) sekä Vähä-Jaakkola (2012). Saarikosken väitöskirjan ”Clinical learning environment and supervision” painoarvoa ei voida sivuuttaa, koska väitöskirjansa yhteydessä hän kehitti tässäkin työssä käytetyn CLES- mittarin. Myös kansainvälisesti opiskelijaohjauksesta on tutkittu. Muun muassa Manninen (2014) tarkasteli omassa väitöskirjassaan opiskelijoiden harjoittelua pedagogiikan näkökulmasta.

Opiskelijoiden ja ohjaajien kokemuksia ensihoidon harjoittelussa on tutkittu huomattavasti vähemmän. Vasta viime vuosikymmeneltä löytyy muutamia tutkimuksia ensihoidosta, joissa on selvitetty opiskelijoiden ja ohjaajien

kokemuksia ensihoidon harjoittelussa (Hakala ym., 2015; Putko, 2008). Putkon (2008) tutkimuksessa opiskelijat kokivat pelastuslaitoksen hyväksi oppimisympäristöksi, erityisesti pedagoginen ilmapiiri ja ohjaussuhde saivat hyvää palautetta. Myös Hakalan ym. (2015) tutkimuksessa ohjaus oli hyvää. Ohjaajakoulutuksen tarve nousi Hakalan ym. tutkimuksessa esiin.

2.7 Kliininen oppimisympäristö

Oppimisympäristö on tila, yhteisö, paikka tai toimintakäytäntö, jonka tarkoitus on edistää oppimista. Oppimisympäristö koostuu fyysisistä, sosiaalisista, didaktisista ja teknisistä osatekijöistä. Oppimisympäristöllä voidaan viitata joko fyysiseen tilaan (esimerkiksi luokkahuone) tai virtuaaliseen tilaan (esimerkiksi multimediasympäristö). (Manninen & Pesonen, 1997.) Mannisen ja Pesosen (1997) mukaan oppimisympäristöön pitäisi liittää myös sosiaalinen ilmapiiri, muoto ja didaktinen lähestymistapa, vaikka usein nämä unohdetaankin. Hyvä ja laadukas oppiminen pitäisi olla aina lähtökohtana, kun oppimisympäristöjä kehitetään (Manninen & Pesonen, 1997).

Oppimisympäristöä voidaan tarkastella kolmesta eri näkökulmasta; organisaatio-, oppija- sekä teknologianäkökulmasta. Organisaation näkökulmasta korostuvat välineet, tilat, toimintakäytännöt ja koulutusohjelmat. Oppijakeskeisessä näkökulmassa korostetaan yksilöä ja opiskelua, oppijan arkipäivään kuuluvia oppimisresursseja ja -tiloja. Teknologianäkökulmasta tarkasteltaessa keskiössä ovat puolestaan verkot, tietokoneet ja opiskeluvälineet. (Helakorpi, 2016; Manninen & Pesonen, 1997.)

Koontz ym. (2010) nostivat omassa tutkimuksessaan esiin positiivisia ja negatiivisia elementtejä, jotka vaikuttivat opiskelijoiden kokemukseen oppimisympäristöstä. Positiivisia elementtejä olivat ohjaussuhde, luottamuksellisuus, reflektio eli kokemuksen käsittely sekä erilaisten näkökulmien saaminen. Merkittävämmäksi negatiiviseksi teemaksi nousi opiskelijoita ohjaavien sairaanhoitajien heikentynyt itsevarmuus opiskelijoiden läsnä ollessa. (Koontz ym., 2010.) Kumpulainen (2017) nosti esiin avoimen ja positiivisen ilmapiirin sekä asenteen, jotka vaikuttivat opiskelijan viihtymiseen ja oppimiseen.

Tässä tutkimuksessa oppimisympäristö koostuu ensihoitoyksiköstä, asemapaikan tiloista, vastaanottavasta hoitolaitoksesta sekä niistä kohteista, missä ensihoitotehtäviä toteutetaan.

3 PELASTUSLAITOS TUTKIMUKSEN KOHDEORGANISAATIONA

Tässä kappaleessa avaan tarkemmin, mitä ensihoidolla tarkoitetaan ja miten se on Pirkanmaan sairaanhoitopiirin alueella organisoitu. Kerron myös, miten opiskelijoiden harjoittelut toteutetaan Pirkanmaan pelastuslaitoksella sekä esittelen koulutuslinjat, joista opiskelijoita otetaan vastaan harjoittelujaksoille ensihoitoyksiköihin. Tutkimukseni kohdeorganisaationa toimii Pirkanmaan pelastuslaitos ja sen ensihoitoyksiköt.

Pirkanmaan pelastuslaitoksen vastuulle kuuluu 22 kunnan pelastustoimesta huolehtiminen Pirkanmaan alueella. Lain mukaan pelastuslaitosten keskeisiä tehtäväalueita ovat onnettomuuksien ennaltaehkäisy, ihmisten ja omaisuuden pelastaminen, ympäristön suojaaminen sekä poikkeusoloihin ja normaaliajan häiriötilanteisiin varautuminen. Pirkanmaan pelastuslaitoksella on Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kanssa yhteistoimintasopimus ensihoidon toteuttamisesta sekä ensivastesopimus, jossa määritellään veloitteet ensivastetoiminnan palveluvarmuudelle ja toiminta-ajolle. (Pelastustoimen palvelutasopäätös, 2020.) Pirkanmaan pelastuslaitoksen toiminta perustuu valtakunnallisille pelastuslaitosten yhteisille arvoille; inhimillisesti, ammatillisesti ja luotettavasti. (SPPL, 2018.) Nämä ovat hyvin samansuuntaiset terveydenhuollon eettisten periaatteiden kanssa.

3.1 Ensihoito Suomessa

Suomi on jaettu 21 sairaanhoitopiiriin (Kuntaliitto, 2018). Vuonna 2010 voimaan tulleessa ja vuonna 2016 täydennetyssä terveydenhuoltolaissa määritellään, että sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on järjestettävä alueensa ensihoitopalvelu, jonka sisältö määritellään ensihoidon palvelutasopäätöksessä.

”Palvelutasopäätöksessä määritellään ensihoitopalvelun järjestämistapa, palvelun sisältö, ensihoitopalveluun osallistuvilta edellytetty koulutus, erityisvastuualueen ensihoitokeskuksen valmistelemat tavoitteet ajasta, jossa väestö tavoitetaan, ja muut alueen ensihoitopalvelun järjestämisen kannalta tarpeelliset seikat.” (Terveydenhuoltolaki 1326/2010, 39 §.)

Terveydenhuoltolaissa (1326/2010, 39 §) edellytetään suunnitteluun ja toteutukseen yhteistyötä päivystävien terveydenhuollon toimipisteiden kanssa niin, että päivystyspisteiden ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden kotona annettavat päivystykselliset palvelut muodostavat alueelle toimivan kokonaisuuden (STM, 2014).

Helsingin palolaitos (nykyisin pelastuslaitos) on aloittanut Suomessa ensimmäisenä sairaankuljetustoiminnan vuonna 1904. Helsinki oli edelläkävijä myös lääkäriambulanssien suhteen, sillä ensimmäinen sydänambulanssi aloitti toimintansa Helsingissä 1972. Alkuun tehtävänkuvana oli pitkälti ammatillisen avun toimittaminen sydänpysähdyspotilaille ja onnettomuuksien uhreille sekä potilaiden kuljettaminen nopeasti sairaalahoitoon. Toiminta on kehittynyt nopeasti vuosikymmenten aikana ja tehtävänkuvana muuttunut paljon. Nykyään ei enää puhuta sairaankuljetuksesta, vaan ensihoidosta ja ensihoitopalvelusta. (Kuisma ym., 2017.)

Tämän päivän ensihoidossa potilaat tutkitaan kohdattaessa systemaattisesti. Mahdollisiin peruselintoimintojen häiriöihin tai vammalöydöksiin aloitetaan hoito jo paikan päällä ja tarvittaessa potilas kuljetetaan tarkoituksen mukaiseen hoitoyksikköön (Kuisma ym., 2017; PSHP, 2020; STM, 2014). Peruselintoimintojen häiriöllä tarkoitetaan tajunnan, verenkierron tai hengityksen häiriöitä (Alanen ym., 2017; Karjalainen ym., 2018; Kuisma ym., 2017; PSHP, 2020). Ensihoidon tehtävät ovat moninaisia ja ensihoitajat kohtaavat työssään kaiken ikäisiä potilaita eri erikoisaloilta; somaattisia sairastumisia, onnettomuuksia ja väkivallantekoja. Viranomaisyhteistyö korostuu monissa tehtävissä. Monipotilastilanteita varten on olemassa ennalta sovitut toimintamallit, joiden mukaan potilaat saavat hoitoa oikeassa järjestyksessä: kriittisimmät kuljetetaan ja hoidetaan ensin. (Hakala ym., 2015; Kuisma ym., 2013; Palvelutasopäätös, 2020.)

3.2 Ensihoitopalvelu Pirkanmaalla ja Pirkanmaan pelastuslaitoksella

Pirkanmaan sairaanhoitopiiri kuuluu Tampereen yliopistollisen keskussairaalan erityisvastuualueeseen eli erva-alueeseen (Valtioneuvoston asetus erityistason sairaanhoidon erityisvastuualueista 812/2012, 1 §). Terveydenhuoltolain mukaan ensihoitopalvelu sisältää:

”Äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen potilaan hoidon tarpeen arviointi ja kiireellinen hoito ensisijaisesti terveydenhuollon hoitolaitoksen ulkopuolella, eivät kuitenkaan meripelastuslaissa (1145/2001) tarkoitetut tehtävät, tarvittaessa potilaan kuljettaminen lääketieteellisesti arvioiden tarkoituksenmukaisimpaan hoitoyksikköön ja äkillisesti sairastuneen tai vammautuneen potilaan jatkohoitoon liittyvät siirrot, silloin kun potilas tarvitsee siirron aikana vaativaa ja jatkuvaa hoitoa tai seurantaa.” (Laki 1516/2016, 40 §.)

Terveydenhuoltolaissa määritellään, että sairaanhoitopiirin on järjestettävä ympäri vuorokauden toimivat ensihoitolääkärin palvelut sekä kenttäjohtajan palvelut alueellaan. Sairaanhoitopiirillä pitää myös olla nimettynä ensihoitopalvelusta vastaava lääkäri johtamassa ensihoitopalvelua sekä sen toimintaa. Päivystävällä ensihoitolääkärillä on vastuu hoito-ohjeiden antamisesta alueen ensihoidon henkilöstölle sekä vastuu toiminta-alueen ensihoitopalveluiden lääketieteellistä toiminnasta. (Terveydenhuoltolaki 1326/2010, 39 §.) Pirkanmaalla toiminnasta vastaa TAYS ensihoitokeskus ja johtavana lääkärinä toimii Sanna Hoppu. Alueella on käytettävissä myös Finnheims 30- lääkärihelikopteri. (PSHP, 2020.)

Pirkanmaan sairaanhoitopiirissä ensihoitotoiminnot tuotetaan palvelutasopäätöksen mukaisesti monituottajamallin mukaan yksityisten palveluntuottajien ja Pirkanmaan pelastuslaitoksen kesken. Pirkanmaan pelastuslaitos vastasi vuonna 2020 ensihoidon toteuttamisesta kahdeksan kunnan alueella Pirkanmaalla (Tampere, Pirkkala, Lempäälä, Vesilahti, Akaa, Valkeakoski, Nokia, Ylöjärvi). Yhteensä Pirkanmaan pelastuslaitoksella oli edellä mainittujen kuntien alueella 17 ambulanssia välittömässä lähtövalmiudessa. (Toimintasääntö, 2019; Palvelutasopäätös, 2020.) Muita palveluntuottajia Pirkanmaalla vuonna 2020 olivat Med Group, 9Lives, Oriveden sairasautopalvelu KY ja Ikaalisten Ambulanssipalvelu Oy ja ne operoivat yhteensä 22 ambulanssia.

Pirkanmaan alueella oli vuonna 2020 yhteensä 39 ambulanssia (Palvelutasopäätös, 2020).

Ensihoitoyksiköt tekevät Pirkanmaan pelastuslaitoksella kahta eri työaikaa, 14 ambulanssia on vuorokauden ympäri välittömässä lähtövalmiudessa (24 h vuorot) ja kolme ambulanssia työskentelee 12 h vuoroissa (Palvelutasopäätös, 2020). Pirkanmaan pelastuslaitoksella työskentelee 120 ensihoitajaa päätoimisina ensihoitajina ja lähes kaksisataa pelastajaa osan työvuoroistaan ambulanssissa. Pirkanmaan pelastuslaitoksella perustason ensihoitajina työskentelee pelastajatutkinnon suorittaneita palomiehiä sekä ensihoitoon suuntautuneita lähihoitajia. Hoitotason ensihoitajina työskentelee ensihoitaja AMK tutkinnon suorittaneita sekä sairaanhoitajia, joilla on asetuksessa vaadittava 30 op lisäkoulutus tai siirtymäsäännön mukainen pätevyys (Palvelutasopäätös, 2020). Asetuksessa ensihoitopalvelusta (585/2017) on tarkkaan määritelty koulutusvaatimukset, mitä perus- ja hoitotason ensihoitajilta vaaditaan.

Pirkanmaan pelastuslaitoksella kaikki ambulanssit ovat tasoltaan hoitotason yksiköitä ja henkilöstöltä edellytetään asetuksen ensihoitopalvelusta (585/2017) mukaista kelpoisuutta (Palvelutasopäätös, 2020). Hoitotason yksiköllä tarkoitetaan ensihoitoyksikköä, jossa on valmiudet hoitaa potilasta tehostetun hoidon tasolla ja potilaan peruselintoiminnot kyetään turvaamaan kuljetuksen aikana (Valli, 2010). Pelastuslaitoksen yksiköt ovat h + p yksiköitä, eli työparina työskentelee hoitotason ensihoitaja ja perustason ensihoitaja yhtä yksikköä lukuun ottamatta. Taktisen ensihoidon yksikössä työskentelee h + h (hoitotaso + hoitotaso) työpari, tähän yksikköön ei ensihoidon opiskelijoita oteta lainkaan. Ensihoidossa työskenteleviltä ensihoitajilta vaaditaan riittäviä toimenpide- ja hoitovalmiuksia sekä -valtuuksia. Ne pohjaavat hyvään tutkinto- ja täydennyskoulutusjärjestelmään, määräaikaisiin hoitolupiin sekä tilannekohtaiseen lääkärikonsultaatioon. (Kuisma ym., 2017.)

Pirkanmaan pelastuslaitos hoiti vuoden 2019 aikana kaikkiaan 50 531 ensihoitotehtävää eli keskiarvo tehtävämäärille oli 138 tehtävää per vuorokausi, tosin vaihtelu yksiköiden käyttöasteen välillä oli suurta. Ensihoitotehtävistä 21 216 (42.5%) oli X-koodiin päätyneitä tehtäviä eli tehtäviä, jotka eivät johtaneet potilaan kuljetukseen hoitolaitokseen. Suurin osa kuljettamatta jätetyistä tehtävistä oli tehtäviä, joissa ensihoitajat olivat tehneet kohteessa arvion, ettei ensihoidolle ole tarvetta. Ensihoidon tehtäväluokat on jaettu neljään

kiireellisyysluokkaan A-D- tehtäviin. A- tehtävässä potilaalla on vakava peruselintoimintojen häiriö tai sen uhka. B-tehtävällä peruselintoimintojen häiriötä ei voida poissulkea, C-tehtävällä potilaalla on vähäinen peruselintoimintojen häiriö ja D-tehtävä on kiireetön ensihoitotehtävä. (Vuosiraportti, 2019, www.tays.fi.) Vuonna 2019 yleisin kiireellisyysluokka ensihoitotehtäville oli C-kiireellisyys, näitä oli 16 794 tehtävää, toiseksi eniten oli B-kiireellisiä tehtäviä 15 496 kappaletta, vähiten oli A-kiireellisiä tehtäviä 3 804 kappaletta. (Vuosikertomus, 2019; vuosiraportti, 2019.)

3.3 Ensihoidon harjoittelu Pirkanmaan pelastuslaitoksella

Pirkanmaan pelastuslaitos on erittäin suosittu ensihoidon harjoittelupaikka. Vuoden 2020 aikana pelastuslaitoksella oli kaikkiaan 60 opiskelijaa ensihoidon harjoittelussa. Koronapandemian takia opiskelijamäärät jäivät edellisvuotta pienemmiksi, vuonna 2019 opiskelijoita oli 91. Pirkanmaan pelastuslaitoksella opiskelijoita otetaan kahteen 12h yksikköön ja yhteentoista 24 h yksikköön. Opiskelijoita sijoitettiin vuonna 2020 keskuspaloasemalle (kolmeen yksikköön), Hervantaan (kolmeen yksikköön), Pirkkalaan (yhteen yksikköön), Nokialle (kahteen yksikköön), Akaaseen (yhteen yksikköön) ja Valkeakoskelle (yhteen yksikköön) 24h ensihoitoyksiköihin sekä Kaavarinkadulle ja Teivoon 12 h yksiköihin. Hiljaisimmat asemapaikat on rajattu ensihoidon harjoitteluiden ulkopuolelle.

Kaikissa ensihoitoyksiköissä opiskelijat tekevät 12 tunnin mittaisia harjoittelupäiviä. Opiskelijoiden työvuorot on jaksotettu maanantai, keskiviikko ja perjantai-viikoksi klo 8-20 ja tiistai, torstai ja lauantai-viikoksi klo 8-20. Nämä kaksi viikkoa vuorottelevat eli opiskelijat kulkevat kahden eri työvuoron matkassa ja molemmissa työvuoroissa heille on nimetty omat ohjaajat. Näin opiskelija saa henkilökohtaista ja yksilöllistä ohjausta kahdelta eri ensihoitajalta. Kaavarinkadulla ja Teivon asemalla opiskelijoiden työrytmi kulkee 12 h työajassa kulkevien ensihoitajien työvuorojen mukaan. Heillä on usein työvuorot peräkkäisinä päivinä pääsääntöisesti kahden työvuoron sykleissä. Ainostaan pelastajaopiskelijat harjoittelevat kahden viikon jaksonsa 24 tunnin työvuoroissa, muut opiskelijat eivät tee 24 tunnin työvuoroja.

Suurin osa opiskelijoista on eri ammattikorkeakoulujen ensihoitajaopiskelijoita. Heidän lisäksi harjoittelussa käy myös perustason ensihoitajia, pelastajia ja hätäkeskuspäivystäjiä sekä ensihoitoon erikoistuvia lääkäreitä. Lääkärit käyvät muutaman päivän tutustumisjaksolla, eivät varsinaisessa harjoittelussa. Taulukossa 1 esitellään koulutusten kestot niistä opintosuunnista, mistä käy harjoittelijoita Pirkanmaan pelastuslaitoksella. Vuonna 2020 opiskelijoita oli kaikkiaan 10:stä eri oppilaitoksesta ja opiskelijoille kertyi yhteensä 239 opintoviikkoa, edellisvuodesta laskua yli sadan opintoviikon verran. Jaksojen pituudet vaihtelivat 1-8 viikon välillä (Vuosikertomus, 2019; vuosikertomus 2020).

Pirkanmaan pelastuslaitoksella opiskelija-asiat on keskitetty lääkintämestarin tehtäviin. Hänen tehtäviinsä kuuluu yhteydenpito eri oppilaitosten ja opiskelijoiden kanssa. Lääkintämestari sopii ajankohdat, milloin opiskelijoita vastaanotetaan millekin asemapaikalle, sopii opiskelijan kanssa käytännön asioista sekä informoi työvuoron lääkintäesimiestä saapuvasta opiskelijasta. Lääkintäesimies nimeää jokaiselle opiskelijalle oman ohjaajan ja informoi ensihoitajaa tulevasta opiskelijasta.

Opiskelijan harjoittelua ohjaa opiskelijan virallinen opetussuunnitelma, missä on kirjattuna ohjeita koulutuksen tavoitteista, sisällöstä, toteutuksesta ja arvioinnista. Opetussuunnitelman tavoitteiden lisäksi opiskelijalla voi olla myös omia tavoitteita jaksolle, jotka hän kokee tärkeäksi oman ammatillisen kehittymisensä kannalta. (Mykrä, 2007.)

Pirkanmaan pelastuslaitoksella kaikille ensihoidon harjoitteluun tuleville opiskelijoille järjestetään alkuinfo joko ensimmäisenä harjoittelupäivänä tai ennen harjoittelun alkua. Alkuinfon tarkoituksena on perehdyttää opiskelija tulevaan harjoitteluympäristöönsä, opastaa pelastuslaitoksen ohjeisiin, toimintatapoihin ja käytännön asioihin. Myös turvallisuusohjeisiin annetaan opiskelijoille perehdytys. Opiskelijoita ohjeistetaan käymään oman ohjaajan kanssa vielä tarkemmin läpi esimerkiksi aseptiikkaan ja hygieniaan liittyviä ohjeistuksia. Alkuinfon yhteydessä opiskelija varustetaan myös asianmukaisilla suojavaatteilla ja suojavälineillä. Heille annetaan jakson ajaksi käyttöön muun muassa suojaliivit, heijastinliivit, viiltosuojahanskat ja kypärät. Opiskelijoilta edellytetään omia turvajalkineita, mutta tarvittaessa nekin on mahdollista saada lainaan.

Pirkanmaan pelastuslaitoksen ensihoitoyksiköt ovat keskenään välineistöltään yhteneväisiä, kaikista yksiköistä löytyy samat tutkimus- ja hoitovälineet palvelutasopäätöksen veloitteen mukaisesti. Asemapaikkojen kesken harjoitteluun sopivissa välineistöissä on kuitenkin eroja. Kliininen oppimisympäristö on yhteneväinen eri opiskelijoille vain ensihoitoyksiköissä, asemapaikkojen puitteissa on eroja.

Ensihoitaja (AMK) (hoitotason ensihoitajan pätevyys)

Ensihoitaja (AMK) tutkinto on laajuudeltaan 240 opintopistettä (op) ja se pitää sisällään sairaanhoitajakoulutuksen (210 op), eli valmistuessaan opiskelija saa sekä ensihoitaja AMK- että sairaanhoitaja AMK- tutkintotodistuksen. Suunnitellusti koulutus kestää neljä vuotta. (Opintopolku, 2020.)

”Ensihoitaja on ensihoidon asiantuntija, jonka tehtävä arvioida itsenäisesti äkillisesti sairastuneen tai vammautuneen potilaan tila, käynnistää ja ylläpitää potilaan peruselintoimintoja, parantaa potilaan ennustetta ja kohentaa tai lievittää hänen tilaansa. Ensihoitajan tehtävä on myös tukea ja ohjata yksilöitä, perheitä ja yhteisöjä määrittämään, saavuttamaan ja ylläpitämään terveyttään erilaisissa akuuteissa tilanteissa elämän eri vaiheissa.” (OPM, 2006.)

Ensihoitajan työhön kuuluu potilaan peruselintoimintojen tutkiminen, arviointi ja ylläpitäminen. Työssä vaaditaan itsenäistä päätöksentekoa, joka pohjautuu tehtyyn työdiagnoosiin ja hoidon tarpeen arvioon. Ensihoitajan opinnoista 90 op koostuu ammattitaitoa edistävästä harjoitteluista. Ne vastaavat Euroopan parlamentin ja neuvoston ammattipätevyyden tunnustamisesta annettua direktiiviä (2005/36/E4) kliinisestä opetuksesta. Myös harjoittelupaikkojen tulee olla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien mukaisia. Harjoittelupaikkoina voivat toimia esimerkiksi ambulanssit, päivystyspoliklinikat, teho-osastot ja synnytysosastot. (OPM, 2006.)

Ambulanssissa ensihoitajaopiskelijoilla on useampi harjoittelujakso opintojensa aikana. Eri oppilaitoksien välillä voi olla eroja jaksojen määrässä ja pituudessa, koska ammattikorkeakoulut päättävät itsenäisesti koulutusten opetussuunnitelmista ja sisällöistä, toki yhteistyössä muiden ammattikorkeakoulujen kanssa. Ammattikorkeakoulujen toimintaa ohjataan ja

valvotaan opetus- ja kulttuuriministeriön toimesta. (Jokinen ym., 2009; OKM 2020; Salonen, 2007.) Ammattikorkeakoulututkinnoissa harjoittelu on merkittävässä osassa sekä määrällisesti että sisällöllisesti (Salonen, 2007).

Ensihoitajaopintoja voi opiskella Helsingissä (Arcada ja Metropolia), Kotkassa (Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu, Xamk), Lappeenrannassa (Saimaan Amk), Kuopiossa (Savonian AMK), Oulussa, Tampereella ja Turussa. Opintoja on sekä päivätoteutuksena että monimuotototeutuksena. (Opintopolku, 2020.)

Perustason ensihoitaja

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon, perustason ensihoidon osaamisalan, kokeilu aloitettiin opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen toimesta vuonna 2014. Laki ammatillisesta koulutuksesta astui voimaan vuonna 2017, siinä keskeisiä uudistuksia oli mm. osaamisperusteisuus ja työpaikalla tapahtuvan oppimisen lisääminen. (Laki ammatillisesta koulutuksesta, 531/2017)

Perustason ensihoitajan tutkinto vakiintui omaksi opintopolukseen vuonna 2018. Kyseiseen tutkintoon voi opiskella useassa eri oppilaitoksessa eri puolella suomea muun muassa Oulussa, Jyväskylässä, Seinäjoella ja Helsingissä. (Partanen, 2019.)

Perustason ensihoidon osaamisalan ammatillisen perustutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä (osp), josta pakollisia tutkinnon osia ovat ensihoidossa toimiminen 40 osp, terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen 25 osp, toimintakyvyn ylläpitäminen ja edistäminen 30 osp sekä akuuttihoitotyössä toimiminen 35 osp. Koulutus antaa valmiudet edistää terveyttä, hyvinvointia, toimintakykyä ja turvallisuutta sekä toimia akuuttihoitotyössä ja ensihoidossa. Koulutuksen suunniteltu kesto on 1,5-3 vuotta henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaisesti (HOKS). Koulutus on mahdollista suorittaa myös oppisopimuksena, mutta esimerkiksi Pirkanmaan pelastuslaitokselle ei oteta oppisopimusopiskelijoita. Valviraan perustason ensihoitajat rekisteröidään lähihoitaja-ammattinimikkeellä. (ePerusteet, 1 ja 2, 2020; Gradia, 2020.)

Pelastaja

Pelastajatutkinto on laajuudeltaan 90 op ja se opiskellaan joko valtion Pelastusopistolla Kuopiossa tai Helsingin pelastuskoulussa. Helsingin pelastuskoulun opetussuunnitelma vastaa Pelastusopiston suunnitelmaa täydennettynä pääkaupungin erityispiirteiden opinnoilla (esim. metro). (Helsingin pelastuskoulu, 2020; Pelastusopisto 1, 2020.)

Pelastajatutkinnossa onnettomuuksien ehkäisy, pelastustoiminta ja ensihoito ovat tärkeimmät opiskelualueet ja opiskelu kestää kolme lukukautta (1.5 v). Opinnot koostuvat 14 op perusopinnoista ja 76 op ammattiopinnoista, joista 29 op on ensihoitoa. (Pelastusopisto 2, 2020.) Pelastaja-opiskelijat suorittavat ambulanssissa kahden viikon mittaisen ensihoidon harjoittelujakson.

Hätäkeskuspäivystäjä

Hätäkeskuspäivystäjien koulutusta järjestetään yhteistyössä Kuopion pelastusopiston ja Tampereen Poliisiammattikorkeakoulun kesken. Koulutus on 90 opintopistettä ja kestää 1.5 vuotta. Opinnot koostuvat 16 opintopisteen perusopinnoista ja 74 opintopisteen ammattiopinnoista. (Pelastusopisto 1, 2020.) Koulutuksen tavoite määritellään seuraavasti:

”Opetuksen tavoitteena on valmentaa opiskelija hätäilmoitusten kokonaisvaltaiseen käsittelyyn hätäpuhelun vastaanotosta asiakkaiden ohjaamiseen ja neuvontaan.” Pelastusopisto 1, 2020.)

Hätäkeskuspäivystäjien tutustumisjakso ensihoitoon ambulanssissa kestää kaksi päivää. On tärkeää, että hätäkeskuspäivystäjä pääsee tutustumaan ensihoidon toimintaan kentällä, muun muassa sen turvallisuushaasteisiin sekä muihin alan erityispiirteisiin. (Pelastusopisto 3, 2020.)

TAULUKKO 1. Tutkintonimikkeet ja koulutuksen kesto

Tutkintonimike	Koulutuksen kesto	Opintopisteet
Ensihoitaja AMK	4 vuotta	240 op.
Perustason ensihoitaja	1.5-3 vuotta	180 op.
Pelastaja	1.5 vuotta	90 op.
Hätäkeskuspäivystäjä	1.5 vuotta	90 op.

4 TUTKIMUSKYSYMYKSET JA TUTKIMUKSEN TARKOITUS

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaiseksi opiskelijat arvioivat opiskelijaohjauksen laadun Pirkanmaan pelastuslaitoksella ja mihin asioihin ohjauksessa pitäisi jatkossa kiinnittää enemmän huomiota. Tutkimuksen aihe on ajankohtainen ja yhteiskunnallisesti merkityksellinen. Uuden tutkimustiedon valossa sillä on iso merkitys, millaiseksi opiskelijat kokevat viimeisen harjoittelunsa. Tämän tutkimuksen tarkoitus on myös selvittää, sopiiko nyt käytetty CLES- mittari ja kyselykaavake säännölliseen opiskelijaohjauksen laadun arviointiin Pirkanmaan pelastuslaitoksella. CLES- mittari on monessa hoitoalan paikassa käytössä ja tarkoitus on saada se käyttöön myös Pirkanmaan pelastuslaitokselle, jos kokemukset siitä tutkimuksen myötä ovat hyviä. Tutkimuksen tarkoituksena on myös parantaa Pirkanmaan pelastuslaitoksen opiskelijapalautteen systemaattista seuranta ja sen avulla myös opiskelijaohjausta. Opiskelijoiden arvioita tarkasteltiin vastaamalla kolmeen tutkimuskysymykseen:

1. Miten opiskelijat arvioivat saavuttaneensa oppimistavoitteensa harjoittelujaksolla Pirkanmaan pelastuslaitoksen ensihoitoyksiköissä?
2. Millaiseksi opiskelijat arvioivat pedagogisen ilmapiirin, hoitotyön lähtökohdat, ohjaussuhteen ja ohjaussuhteen sisällön Pirkanmaan pelastuslaitoksella?
3. Ovatko opiskelijoiden taustatekijät yhteydessä opiskelijoiden arviointeihin Pirkanmaan pelastuslaitoksen ensihoitoyksiköistä harjoittelupaikkana?

Tässä tutkimuksessa on pyrkimys selvittää, löytyykö sellaisia opiskelijoihin liittyviä tekijöitä, jotka selittäisivät opiskelijoiden kokemusta ohjauksen laadusta.

Määrällisessä tutkimuksessa pystytään tutkimaan, millainen merkitys taustamuuttujilla on koettuun ohjauksen laatuun. Tavoitteena on löytää yhteisiä nimittäjiä, miksi opiskelijat kokevat ohjauksen tietyllä tavalla. Tutkimuksessa tarkastellaan onko opiskelijan iällä tai sukupuolella vaikutusta ohjauskokemuksiin ja vaikuttaako harjoittelun pituus tai opintojen lukukausi kokemukseen ohjauksesta. Pirkanmaan pelastuslaitoksen opiskelijaohjauksen laadusta tämä on ensimmäinen tutkimus.

5 MENETELMÄT

Tässä luvussa kuvataan tutkimusprosessin etenemistä ja käytettyjä menetelmiä sekä esitellään määrällinen menetelmä, toteutus, aineiston keruu ja aineiston analyysi. Tutkimuksessa käytetyn CLES-mittarin teoreettinen tausta on käyty läpi aikaisemmin kappaleessa 2.4.

5.1 Määrällinen menetelmä

Tutkimus on retrospektiivinen ja selittävä kvantitatiivinen eli määrällinen poikittaistutkimus. Retrospektiivisellä tutkimuksella tarkoitetaan tutkimusta, jossa tarkastellaan jo tapahtuneita asioita. Poikittaistutkimuksella tarkoitetaan tutkimusta, joka tarkastelee asiaa tietyssä ajankohtana. Selittävä tutkimus sen sijaan tarkastelee syy-seuraussuhteita. (Vilkka, 2007). Tämä tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena, joka on yksi kvantitatiivisen tutkimuksen käytetyimmistä ei-kokeellisista tutkimusasetelmistä. Tyypillisiä piirteitä on ihmisten käyttäminen havaintoyksikköinä ja tiedon kerääminen valmiita vastausvaihtoehtoja käyttäen (strukturoidut kysymykset) joko kyselylomakkeella, havainnoimalla tai haastattelemalla. (Taanila, 2011.)

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää kyselytutkimuksen avulla opiskelijoiden arvioita siitä, miten kokemukset opiskelijaohjauksen laadusta jakautuvat tutkittavassa joukossa. Tutkimus on ontologisesti luonteeltaan sosiaalista ontologiaa, millä tarkoitetaan sitä, että sosiaaliset ilmiöt perustuvat ihmisten muodostamiin kokonaisuuksiin, eikä ole riippumaton ihmisten käsityksistä. Näin ollen todellisuuskäsityksiä voi esiintyä useampia samanaikaisesti. (Patomäki & Wight, 2000; Siren & Pekkarinen, 2017.)

Metodologinen näkökulma tarkastelee tutkimusta sen päämääristä ja tieteellisestä lähestymistavasta käsin (Raatikainen, 2005). Tämä tutkimus kuuluu metodologisesti survey-tutkimuksiin, joiden tarkoituksena on kartoittaa, kuvailla

tai vertailla, miten joku asia on. Tutkijan rooli on passiivinen, hän kerää tiedot eikä yritä vaikuttaa niihin. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tietoja tarkastellaan numeerisesti, määrällinen tutkimus vastaa kysymyksiin kuinka paljon, kuinka moni ja kuinka usein. Tutkija kuvaa, miten asiat eroavat toistensa suhteen tai miten liittyvät toisiinsa. (Heikkilä 2014; Hirsjärvi 1982; Vilka, 2007.) Survey-tutkimukset ovat suurelle yleisölle tulleet tutuiksi laajoista postikyselyistä, mutta nykyään menetelmää käytetään myös pienemmissä otoksissa ja tilastollinen edustavuus on jäänyt taka-alalle. Surveyn kohdalla ongelmaksi on nostettu reliabiliteetti, sillä satunnaisvirheet voivat vaikuttaa tuloksiin. Satunnaisvirheet voivat johtua esim. näppäilyvirheistä tai asioiden muistamattomuudesta. (Hirsjärvi & Huttunen, 1997; Hirsjärvi, 1982.)

Vehkalahtien (2008) mukaan kyselytutkimuksessa mittarilla tarkoitetaan väitteiden ja kysymysten kokoelmaa, jolla pyritään mittaamaan erilaisia moniulotteisia ilmiöitä, esimerkiksi arvoja ja asenteita. Tässä tutkimuksessa mitataan opiskelijoiden käsityksiä saamastaan ohjauksesta. Kyselylomakkeen keskeiset käsitteet pelkistetään mitattaviksi ominaisuuksiksi eli muuttujiksi määrällisiä menetelmiä hyödyntämällä (Taanila, 2011).

Kyselylomakkeessa voidaan käyttää sekä avoimia että suljettuja osioita. Suljetussa osiossa vastausvaihtoehdot ovat valmiina, mutta avoimessa osiossa kysymykseen voi vastata vapaamuotoisesti. Kysymyksiä laadittaessa pitää huomioida, että valmiiden eri vastausvaihtoehtojen pitää olla toisensa poissulkevia eli ne eivät saa mennä päällekkäin. (Vehkalahti, 2008.) Tässä tutkimuksessa on käytetty sekä avoimia että suljettuja osioita, jotta saataisiin mahdollisen laaja kuvan tutkittavasta asiasta.

Määrällisessä tutkimuksessa keskeisessä roolissa ovat teoreettiset käsitteet (Vilka, 2007). Tämän tutkimuksen keskeisiä käsitteitä ovat muun muassa ohjaus, ohjaussuhde, laatu, pedagoginen ilmapiiri ja ammatillinen kehittyminen. Näitä käsitteitä on avattu luvussa 2.

Määrällisessä tutkimuksessa aineiston keräämisen jälkeen aineisto käsitellään (lomaketutkimus), analysoidaan ja tulkitaan. Aineiston tarkistuksen yhteydessä arvioidaan myös tutkimuksen kato eli paljonko tietoja jää tutkimuksesta puuttumaan. Määrällisessä tutkimuksessa tutkija valitsee analyysimenetelmän, joka antaa tietoa juuri siitä, mitä ollaan tutkimassa. Näitä ovat muun muassa sijainti-, keski- ja hajontaluvut, ristiintaulukointi sekä

korrelaatiokerroin. Tutkija asettaa omista ennako-odotuksistaan tutkimustuloksien suhteen hypoteesin, joko aiempiin tutkimuksiin tai omiin ennako-oletuksiin pohjautuen. Tarvittaessa hypoteesia testataan, jos ennako-oletus ei päde. (Vilka, 2007.)

5.2 Tutkimuksen toteutus

Tutkimukseni toteutettiin Pirkanmaan pelastuslaitoksella ja sen informantteina toimivat eri ensihoitoyksiköissä ensihoidon harjoittelujaksoilla olleet opiskelijat, jotka olivat harjoittelussaan syksyn 2019 ja alkukevään 2020 aikana. Kyseisenä ajanjaksona opiskelijoita oli useista eri oppilaitoksista ja neljästä eri opintosuunnasta; ensihoitajaopiskelijoita (AMK ja perustaso), pelastajia ja hätäkeskuspäivystäjiä. Perustason ensihoidon opiskelijoita kyseisenä aikana oli ainoastaan yksi.

Aineiston keruu ja tutkimusjoukon kuvaus

Sähköisellä kyselyllä tavoitettiin helposti kaikki kyseisenä ajankohtana ensihoidon harjoittelussa olleet opiskelijat. Sähköisen kyselyn etuna oli myös helppous muistuttaa kyselystä uudella sähköpostilla ja näin parantaa vastausprosenttia ja pienentää katoa.

Kyselyn linkki lähetettiin joulukuun 2019 alussa sähköpostilla kaikille Pirkanmaan pelastuslaitoksella syksyn 2019 aikana ensihoidon harjoittelussa olleille opiskelijoille, yhteensä kysely lähetettiin 41 opiskelijalle. Ensimmäisellä sähköpostiviestillä vastauksia saapui 18 opiskelijalta. Muistutusviesti lähetettiin kaikille harjoittelussa olleille sähköpostitse 12.1.2020. Muistutusviestillä saatiin vastauksia vielä kahdeksan lisää eli yhteensä vastauksia saatiin 26, mikä on 63.4 % syksyllä Pirkanmaan pelastuslaitoksella olleista opiskelijoita. Määrällisessä tutkimuksessa aineiston koon pitää olla mahdollisimman suuri, jotta tulokset voisivat olla yleistettävissä. Vastaaajien määrä jäi alkuperäisessä kyselyssä alle 30 vastaajan, joten kyselyä päätettiin laajentaa vielä alkukevään 2020 opiskelijoihin. Isommalla otannalla pystyttäisiin vertailemaan tuloksia eri asemien

ja oppilaitosten välillä paremmin. Maaliskuussa 2020 lähetettiin kysely vielä 16 opiskelijalle, jotka olivat olleet alkuvuoden aikana Pirkanmaan pelastuslaitoksella ensihoidon harjoittelussa. Tällä sähköpostilla saatiin vastauksia kuudelta opiskelijalta lisää. Kevään opiskelijoille lähetettiin vielä muistutussähköposti 20.4.2020 vastaamisen tärkeydestä. Huhtikuun sähköpostilla saatiin tutkimukseen vielä kolme uutta vastajaa eli vastaajien kokonaismääräksi muodostui 35 opiskelijaa. Kysely lähetettiin kaiken kaikkiaan 57 opiskelijalle, joten kyselyn vastausprosentiksi muodostui 61.4 %.

Aineiston koko oli 35 vastaajaa, yhtään puuttuvaa tietoa ei ollut, vaan kaikki vastaajat olivat vastanneet jokaiseen kohtaan. Aineistoa tarkasteltiin ensin frekvenssien avulla. Vastaajista miehiä oli 54.3 % (n=19) ja naisia 45.7 % (n=16). Vastaajista suurin ikäryhmä oli 20-24 vuotiaat, heitä oli 17 (48.6 %), keskiarvo 20-24 vuotiaiden ryhmässä ja mediaani 25-29 vuotta. Vastaajista 97.1 % oli alle 40-vuotiaita. Kyseisenä ajanjaksona opiskelijoita oli kuudella eri asemapaikalla. Eri asemapaikkojen opiskelijamääriä ei julkaista opiskelijoiden ja ohjaajien yksityisyyden turvaamiseksi. Tuloksissa asemapaikat esitellään ainoastaan numeroina.

Opiskelijoista 18:lla (51.4 %) oli aiempi ammatillinen koulutus. Kyselyssä ei tarkennettu, mitä tutkintoja opiskelijoilla oli aiemmin. Suurin osa opiskelijoista (16 opiskelijaa, 45.7 %) oli neljännen vuoden opiskelijoita. Vähiten oli ensimmäisen vuoden opiskelijoita (2 opiskelijaa, 5.7 %). Toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoita oli lähes yhtä monta, toisen vuoden opiskelijoita kahdeksan (22.9 %) ja kolmannen vuoden yhdeksän (25.7 %).

Suurin osa opiskelijoista tutkimuksen teon ajanjaksona oli ammattikorkeakoulujen ensihoitajaopiskelijoita, tutkimukseen vastaajista heitä oli 26 (73,3 %) eli lähes kolme neljäsosaa vastanneista opiskelijoista oli AMK opiskelijoita. Pelastajaopiskelijoita vastasi kahdeksan (22.9 %) ja lähihoitajaopiskelijoita yksi (2.9 %). AMK opiskelijoita oli yhteensä neljästä eri oppilaitoksesta. Opiskelijoiden harjoittelujaksojen pituudet vaihtelivat kahdesta kahdeksaan viikkoon. Neljän viikon jakso oli harjoittelujakson yleisin kesto kyseisenä ajanjaksona. Harjoittelujaksojen pituuden keskiarvo oli 4.1 viikkoa ja mediaani neljä viikkoa.

Tutkimukseen ei tarvittu kirjallista lupaa kohdeorganisaatiosta, ainoastaan kohdeorganisaation edustajan suullinen lupa. Tutkimukseen osallistuville

opiskelijoille annettiin tutkimuksen tarkoituksesta ja toteutuksesta informaatiota saatekirjeen muodossa ja siinä kerrottiin heidän oikeudestaan vetäytyä tutkimuksesta missä vaiheessa tutkimusta tahansa niin halutessaan. Saatekirjeessä mainittiin, että tutkimustuloksia käytetään myös Pirkanmaan pelastuslaitoksen opiskelijaohjauksen kehittämiseen eli tutkittaville kerrottiin avoimesti, mihin muuhun kuin Pro gradu- tutkielman aineistoksi heidän vastauksiaan aiotaan hyödyntää. Saatekirjeessä oli myös tutkijan yhteystiedot, mihin tutkittavia kehoitettiin olemaan yhteydessä, jos heille tuli jotain kysyttävää tutkimuksen tiimoilta. (Liite 2.)

5.3 Kyselylomake

Kyselylomake sisälsi 25 suljettua ja kaksi avointa kysymystä. Käytetty kysely oli strukturoitu eli tutkittavat asiat oli vakioitu niin, että kaikki ymmärsivät kysymykset ja vastausvaihtoehdot samalla tavalla (Vilka, 2007). Tässä pro gradu- tutkielmassa aineisto kerättiin alkuperäisestä CLES- mittarista hieman muokatulla lomakkeella. Valmiin, testatun mittarin käyttäminen lisää tutkimuksen luotettavuutta. Alkuperäinen CLES- mittari on esitelty kappaleessa 2.4.

Muokattu kyselylomake koostui taustamuuttujakysymyksistä, CLES- mittarin mukaisista kysymyksistä, PSHP:n CLES-mittarissa käyttämästä kysymyksestä (Vähä-Jaakkola, 2012) sekä tutkijan omista kysymyksistä. Taustakysymyksiin lisättiin sukupuolikysymys, koska tutkijaa kiinnosti se, eroavako naisten ja miesten kokemukset toisistaan. Kysymyksiin lisättiin myös kaksi avointa kysymystä, ” Mikä oli merkityksellisin oppimiskokemuksesi jakson aikana?” sekä ”Haluatko vielä sanoa jotain harjoitteluusi liittyen?” Avoimilla kysymyksillä toivottiin saatavan vielä laajemmin näkyviin opiskelijoiden ajatuksia saamastaan ohjauksesta. Valmis CLES-kyselypohja käytettiin ennen opiskelijoille lähettämistä arvioitavana ohjaavalla opettajalla ja työelämän edustajalla. Heidän palautteensa pohjalta kyselyyn tehtiin muutama korjaus.

Summamuuttujalla tarkoitetaan muuttujaa, johon on laskettu yhteen useamman samaa ilmiötä kuvaavan muuttujan arvot (Mamia, 2005, Nummenmaa, 2002). Tutkimuksessa käytetyistä summamuuttujista kolme ensimmäistä (Harjoittelupaikan pedagoginen ilmapiiri, hoitotyön lähtökohdat

harjoittelussa ja ohjaussuhteen sisältö harjoittelupaikassa työskentelevän ohjaajan kanssa) (Liite 3) on alkuperäisestä CLES- mittarista, myös väittämät ovat yhteneväisiä alkuperäisen CLES-mittarin kanssa. Neljäs summamuuttuja (ohjaussuhde harjoittelupaikassa) on lisätty TAYS:ssa käytetystä kyselystä (Vähä-Jaakkola, 2012). Sanamuotoihin on tehty pieniä muokkauksia, jotta ne sopivat paremmin ensihoitoympäristöön. Alkuperäisessä CLES-mittarissa ensimmäinen summamuuttuja on nimeltään pedagoginen ilmapiiri, tässä tutkimuksessa nimi on tarkennettu harjoittelupaikan pedagogiseksi ilmapiiriksi.

Alkuperäisessä CLES-mittarissa on toisena summamuuttujana osastonhoitajan johtamistapa. Tämä summamuuttuja on jätetty kokonaan tämän tutkimuksen ulkopuolelle, koska osastonhoitajaväittämät eivät soveltuneet Pirkanmaan pelastuslaitoksella toimivaan lääkintäesimiesjärjestelmään. Lääkintäesimies työskentelee keskuspaloasemalla ja toimii oman työvuoronsa ensihoitajien esimiehenä. Eri asemilla harjoittelevat opiskelijat eivät välttämättä edes tapaa jaksonsa aikana lääkintäesimiestä.

Kolmas summamuuttuja on alkuperäisessä mittarissa nimeltään hoitotyön lähtökohdat työyksikössä. Tässä tutkimuksessa on muokattu kyseisen summamuuttujan nimeä, työyksikkö on vaihdettu harjoittelupaikaksi. Liitteessä 3 kuvataan käytetyt CLES mittarin summamuuttujat ja väittämät.

Alkuperäisessä CLES- mittarissa käytetään viisiportaista Likert-tyyppistä asteikkoa (1= täysin eri mieltä- 5=täysin samaa mieltä) väittämien arvioimiseen (Saarikoski, 2002). Tässä tutkimuksessa summamuuttujien arviointiasteikkoa muokattiin Pirkanmaan sairaanhoitopiirin käyttämää asteikkoa vastaavaksi. PSHP:n opiskelijaohjauksen laatukselyssä käytetään mitta-asteikkoa 0-10 (0=heikoin arvo 10=korkein arvo) (Vähä-Jaakkola, 2012). PSHP:n asteikkoa käyttämällä saadaan vertailukelpoisia tuloksia sairaanhoitopiirin alueelta sairaalan sisällä ja sairaalan ulkopuolella harjoitelleiden opiskelijoiden kesken. Taulukossa 2 kuvataan alkuperäisen ja muokatun kyselykaavakkeen eroja.

TAULUKKO 2. Alkuperäisen ja muokatun kyselylomakkeen vertailu

<i>Mittaustapa</i>	<i>CLES- Saarikoski (2002)</i>		<i>Kyselylomake 2019/ Kauppinen</i>	
	<i>(väittämien määrä)</i>		<i>(väittämien määrä)</i>	
<i>Mittari</i>	Muu	Likert 1-5	Muu	Likert 0-10
<i>Taustamuuttuja</i>	16		17	
<i>Pedagoginen ilmapiiri (S1)</i>		9		9
<i>Osastonhoitajan johtamistapa</i>		4		-
<i>Hoitotyön lähtökohdat (S2)</i>		4		4
<i>Ohjaussuhteen sisältö (S3)</i>		8		8
<i>Ohjaussuhde ohjaajan kanssa (S4)</i>		-		6

Suomessa monissa sairaaloissa (mm. Tays, Hus) ja joissakin ensihoidon yksiköissä (mm. Essote) on opiskelijoilta kerätty palautetta säännöllisesti jo vuosia CLES- mittarin (Clinical Learning Environment and Supervision evaluation Scale) avulla. Tarrin (2017) katsauksessa mainitaan, että Hus on käyttänyt kyseistä mittaria jo vuodesta 2002 lähtien. Vuodesta 2003 lähtien on sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön toimesta veloitettu organisaatioita varmistamaan harjoittelun laatua systemaattisesti. CLES-mittarin käyttöön anottiin lupa Turun Yliopistosta Camilla Strandell- Laineelta. Hän vastaa mittarin käyttöluvista. (Liite 1). Luvan mukana tutkija sai käyttöönsä alkuperäiset CLES-mittarin summamuuttujat ja väittämät. Taustamuuttujat on poimittu eri tutkimuksista, joissa on käytetty CLES-mittaria.

5.4 Aineiston analyysi

Webropol-ohjelmalla kerätyt aineistot siirrettiin SPSS for Windows -ohjelman versioon 25.0. Tutkimuksessa käytettiin neljää summamuuttujaa, joista kolme oli alkuperäisestä CLES-mittarista ja yksi Taysissa käytössä olevasta kaavakkeesta. Jokaisen summamuuttujan väittämiä tarkasteltiin Cronbachin alphasuhteen avulla, jolla arvioidaan tutkimuksen reliabiliteettiä. Reliabiliteettikertoimen arvoja pidetään pieninä, jos ne ovat alle 0.70 (Nummenmaa, 2002.) Cronbachin alphasuhteen mukaan kaikkien tutkimuksessa käytettyjen summamuuttujien väittämät kuvaavat samaa ilmiötä ja eri väittämät mittaavat samaa asiaa. Pedagoginen ilmapiiri-muuttuja koostui yhdeksästä väittämästä, hoitotyön lähtökohdat-muuttuja neljästä väittämästä, ohjaussuhteen sisältö-muuttuja kahdeksasta väittämästä ja ohjaussuhde- muuttuja kuudesta väittämästä. Näistä viimeksi mainittu on PSHP:n käyttämä summamuuttuja. Summamuuttujien väittämät esitellään liitteessä 3. Summamuuttujien Cronbachin alphasuhteet esitellään taulukossa 3.

TAULUKKO 3. Summamuuttujien Cronbachin alphasuhteet

Summamuuttuja	Cronbachin alpha	Väittämien lukumäärä
Pedagoginen ilmapiiri	,911	9
Hoitotyön lähtökohdat	,884	4
Ohjaussuhteen sisältö	,961	8
Ohjaussuhde	,913	6

Taulukossa 3 esitettyjen summamuuttujien Cronbachin alpha arvot kertovat siitä, että tutkimuksessa käytettyjen summamuuttujien kaikki väittämät mittasivat samaa asiaa. Analyysin perusteella väittämän ”henkilökunta oppi tuntemaan opiskelijat myös nimeltä” poistaminen pedagoginen ilmapiiri summamuuttujasta olisi muuttanut Cronbachin alphan vielä korkeammaksi. Väittämän poistamiselle ei kuitenkaan nähty tarvetta, koska summamuuttujan takana on vahva CLES-mittarin teoria. Ohjaussuhteen sisältö summamuuttujassa väittämän ”sain ohjaajaltani jatkuvasti palautetta” poistaminen olisi nostanut Cronbachin alphan

arvoa, mutta väittämä kuitenkin päätettiin pitää, koska se kuuluu mittariin ja alpha jäi silti riittävän korkeaksi (Taulukko 3).

Summamuuttujien välisiä yhteyksiä tarkasteltiin Spearmanin korrelaatiokertoimen avulla. Aineiston pienen koon takia oli tarkoituksenmukaista käyttää ei-parametrista järjestyskorrelaatiokerrointa, jota käytetään järjestysasteikollisten muuttujien välillä (Menetelmäopetus, 2004.) Erityisesti tutkija oli kiinnostunut siitä, tarkasteleeko Pirkanmaan sairaanhoitopiirin käyttämästä kaavakkeesta poimittu summamuuttuja samaa ilmiötä kuin Saarikosken CLES mittarista otetut summamuuttujat. Mann-Whitney U-testi soveltui tutkimuksen aineistoon, koska se ei vaadi normaalijakaumaa ja soveltuu hyvin mielipidejakaumille. U-testi perustuu sijalukuihin. Myös Kruskal-Wallis-testi soveltuu hyvin mielipideasteikoille eikä siinä vaadita normaalijakautuneisuutta. (Taanila, 2020.)

Kyselykaavakkeessa olleiden avointen kysymysten vastaukset litteroitiin ja luokiteltiin eri aihealueiden mukaan (Liite 4). Joitakin vapaan osion kommentteja nostetaan esiin kappaleessa 6.7. Osa vastauksista on jouduttu jakamaan useampaan osaan, koska vastaukset pitivät sisällään moneen eri aihealueeseen kuuluvia sisältöjä.

6 TUTKIMUSTULOKSET

6.1 *Pedagoginen ilmapiiri, hoitotyön lähtökohdat ja ohjaussuhde opiskelijoiden arvioimana*

Taulukossa 4 esitellään tutkimuksen summamuuttujien kuvailevat tiedot. Summamuuttujien kuvailevien tietojen perusteella voidaan sanoa, että ensihoidon harjoittelussa olleet opiskelijat pitivät Pirkanmaan pelastuslaitosta oikein hyvänä harjoittelupaikkana. Pedagoginen ilmapiiri ja ohjaussuhteen sisältö olivat Pirkanmaan pelastuslaitoksen vahvimpia puolia. Kaikkien neljän summamuuttujan keskiarvot olivat lähellä kiitettävää.

TAULUKKO 4. Summamuuttujien kuvailevat tiedot

Summamuuttuja	Keskiarvo	Keskihajonta	Minimi	Maksimi
Pedagoginen ilmapiiri	9,05	,84	7,22	10,00
Hoitotyön lähtökohdat	8,88	1,03	5,25	10,00
Ohjaussuhteen sisältö	9,05	1,33	3,50	10,00
Ohjaussuhde	8,81	1,19	4,33	10,00

Summamuuttujien välisiä yhteyksiä tarkasteltiin Spearmanin korrelaatiokertoimen avulla. Taulukossa 5 on kuvattuna summamuuttujien väliset korrelaatiot. Kaikkien summamuuttujien välinen korrelaatio oli tilastollisesti merkitsevä. Myös PSHP:n käyttämä summamuuttuja korreloi positiivisesti ja

merkitsevästi kaikkien CLES mittarin summamuuttujien kanssa. Positiivinen korrelaatio kertoo siitä, että summamuuttujat mittasivat samaa ilmiötä. Taulukosta on luettavissa, että mitä positiivisempi ilmapiiri sitä paremmaksi koettiin myös hoitotyön lähtökohdat, ohjaussuhde ja ohjaussuhteen sisältö. Samalla tavoin myös hyvä ohjaussuhde oli yhteydessä positiivisesti pedagogiseen ilmapiiriin, hoitotyön lähtökohtiin sekä ohjaussuhteen sisältöön.

TAULUKKO 5. Summamuuttujien väliset korrelaatiot

	Pedagoginen ilmapiiri	Hoitotyön lähtökohdat	Ohjaussuhteen sisältö
Hoitotyön lähtökohdat	,840**		
Ohjaussuhteen sisältö	,794**	,839**	
Ohjaussuhde	,745**	,779**	,890**

** = Tilastollisesti merkitsevä tasolla 0,01

6.2 Oppimistavoitteiden saavuttaminen Pirkanmaan pelastuslaitoksella

Tämän tutkimuksen mukaan opiskelijat arvioivat saavuttaneensa oppimistavoitteensa harjoittelujaksollaan Pirkanmaan pelastuslaitoksen ensihoitoyksiköissä pääsääntöisesti hyvin. Yhteensä 18 (51.4%) vastaajaa arvioi saavuttaneensa tavoitteensa erittäin hyvin ja 14 (40.0 %) vastaajaa melko hyvin. Kolme (8.6 %) opiskelijaa arvioi saavuttaneensa oppimistavoitteet kohtalaisesti. Yhtään "huonosti" tai "erittäin huonosti" vastausta ei tullut. Myös avoimissa kysymyksissä nousi esiin palautteita, joista käy ilmi tyytyväisyys jaksoon (Taulukko 7).

Yhteenvedona voidaan todeta, että opiskelijoista suurin osa (91,4 %) arvioi saavuttaneensa oppimistavoitteensa Pirkanmaan pelastuslaitoksen ensihoidon harjoittelussa erittäin hyvin tai melko hyvin.

6.3 Pedagoginen ilmapiiri opiskelijoiden arvioimana

Pirkanmaan pelastuslaitoksella ensihoidon harjoittelussa olleet opiskelijat kokivat jaksonsa pedagogisen ilmapiirin hyväksi (Taulukko 4). Pedagogisen ilmapiirin vaihteluväli oli pieni, 7,22 ja 10,0 välillä. Vastaajista 22 (62,9 %) piti pelastuslaitoksen pedagogista ilmapiiriä kiitettävänä.

Summamuuttujan väittämä ”Harjoittelupaikkaani voidaan pitää hyvänä oppimisympäristönä” sai korkeimman keskiarvon 9,37 opiskelijoiden vastauksissa. Tämän väittämän ja kahden muun ”Uskalsin osallistua keskusteluun harjoitteluyksikössä” ja ”Harjoittelupaikassa vallitsi myönteinen ilmapiiri” väittämän mediaani oli 10. Tämä tarkoittaa sitä, että vastaajista puolet tai enemmän oli arvioinut nämä väittämät numerolla 10.

Kyselylomakkeen lopussa olevassa avoimessa osiossa nostettiin esiin myös pedagogiseen ilmapiiriin ja ilmapiiriin yleisesti liittyviä asioita, niistä välittyä harjoittelujakson hyvä ilmapiiri ja yhteenkuuluvuuden tunne (Taulukko 7).

6.4 Hoitotyön lähtökohdat opiskelijoiden arvioimana

Pirkanmaan pelastuslaitoksella ensihoidon harjoittelussa olleiden opiskelijoiden arvioimana hoitotyön lähtökohdat arvioitiin hyväksi (Taulukko 4). Tässä summamuuttujassa oli hajontaa minimin ja maksimin välillä, minimin ollessa 5,25 ja maksimin ollessa 10,00. Vastaajista 20 (57,1 %) koki hoitotyön lähtökohdat kiitettäväksi ja 6 vastaajaa (17,1 %) antoi arvosanan 10. Summamuuttujan väittämistä kaikkien neljän väittämän mediaani oli 9. Korkeimman keskiarvon 9,20 sai väittämä ”Hoitotyön dokumentointi oli selkeää”. Yhteenvetona voidaan todeta, että opiskelijat kokivat hoitotyön lähtökohdan olevaan lähellä kiitettävää.

Avoimissa kysymyksissä ei kommentoitu suoraan hoitotyön lähtökohtia. Kuitenkin yksi palautteista nostaa esiin kysymyksen, onko ohjauksessa tapahtunut joku ristiriita, missä opiskelija kokenut, ettei tilanne ole mennyt hoidollisesti parhaalla mahdollisella tavalla.

6.5 Ohjaussuhde ja ohjaussuhteen sisältö opiskelijoiden arvioimana

Taulukossa 4 on esitetty ohjaussuhteen ja ohjaussuhteen sisällön kuvailevat tiedot. Vastaajista 20 (57,1 %) koki ohjaussuhteen kiitettäväksi. Opiskelijat kokivat, että parhaiten toteutui potilaan hoitoon liittyvien tilanteiden hyödyntäminen ohjauksessa, tämä väittämä sai keskiarvon 9,26. Väittämän ”Koko henkilökunta oli kiinnostunut ohjauksestani” opiskelijat arvioivat toteutuneen huonoiten, se sai keskiarvon 8,60. Avoimessa kysymyksessä nousi esiin useita kommentteja, joissa kuvattiin ohjaussuhdetta. Ohjaussuhteeseen viitattiin sekä negatiivissa että positiivisissa kommentteissa. Haasteeksi nousi erilaisten ohjaajien kanssa toimiminen. (Taulukko 7).

Ohjaussuhteen sisältö summamuuttujassa oli suurin keskihajonta kaikista summamuuttujista eli tässä vastaukset vaihtelivat eniten. Ohjaussuhteen sisällön keskihajonta oli 1,33, mikä kuvaa sitä, kuinka kaukana vastaajien arvot olivat keskiarvosta. Minimien ja maksimien väli oli myös suurin, minimien ollessa 3,50 ja maksimien 10,0. Kyseisenä ajanjaksona yksi opiskelija koki ohjaussuhteen huonoksi arvosanalla 3,50. Kiitettäväksi ohjaussuhteen koki 25 (71,4 %) opiskelijaa vastaajista. Arvosanan 10 antoi ohjaussuhteen sisällölle 9 (25,7 %) vastaajaa. Korkein keskiarvo 9,29 muodostui väittämälle ”Ohjaussuhteessa vallitsi kunnioitus ja hyväksyntä”, ”Sain mielestäni yksilöllistä ohjausta” väittämä sai melkein yhtä ison lukeman 9,26. Jatkuva palaute ohjaajalta koettiin toteutuvan huonoiten, sen keskiarvoksi muodostui 8,60.

Tutkimuskysymykseen ohjaussuhteesta ja ohjaussuhteen sisällöstä saadaan tässä tutkimuksessa vastaukseksi, että opiskelijat ovat tyytyväisiä ohjaussuhteeseen ja ohjaussuhteen sisältöön ensihoidon harjoittelussaan Pirkanmaan pelastuslaitoksella. Lähes kolme opiskelijaa neljästä koki ohjaussuhteen kiitettäväksi.

6.6 Taustamuuttujien vaikutus opiskelijoiden arvioon ohjauksesta

Eri taustamuuttujien yhteyttä summamuuttujiin tutkittiin Mann-Whitneyn U-testillä ja Kruskal-Wallis testillä. Taulukossa 6 on kuvattu tutkimuksen taustamuuttujia suhteessa summamuuttujiin.

TAULUKKO 6. Kruskal-Wallis testi ja Mann-Whitney u-testi. Ryhmien väliset erot ja niiden tilastollinen merkitsevyys

	N	Pedagoginen ilmapiiri		Ohjaussuhde		Ohjaussuhteen sisältö		Hoitotyön lähtökohdat	
		ka.	p	ka.	p	ka.	p	ka.	p
Sukupuoli:			0,502		0,707		0,286		0,883
Mies	19	16,89		17,39		16,26		18,24	
Nainen	16	19,31		18,72		20,06		17,72	
Harjoittelun kesto:			0,247		0,679		0,734		0,183
2-3 vko	12	21,25		20,08		19,83		21,79	
4 vko	12	18,29		17,17		17,33		17,92	
5 vko tai yli	11	14,14		16,64		16,73		13,95	
Monen vuoden opiskelija:			0,733		0,530		0,938		0,562
1-2 vuoden	10	20,05		20,15		18,95		20,75	
3 vuoden	9	17,83		19,33		17,44		17,89	
4 vuoden	16	16,81		15,91		17,72		16,34	
Toimipiste:			0,61		0,183		0,04*		0,182
Toimipiste 1	3	27,00		23,50		27,00		16,17	
Toimipiste 2	3	7,00		8,83		7,00		11,00	
Toimipiste 3	13	17,65		18,65		17,65		18,54	
Toimipiste 4	8	19,88		19,81		19,88		22,06	
Toimipiste 5	4	10,50		10,50		10,50		9,00	
Toimipiste 6	2	16,75		14,75		16,75		17,25	
Toimipiste 7	2	32,00		30,25		32,00		30,25	

* Tilastollisesti merkitsevä <.05

Taulukosta 6 on nähtävissä eri summamuuttujien saamat p-arvot ja keskiarvot. Miesten ja naisten välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa opiskelijoiden

kokemuksessa pedagogisesta ilmapiiristä, hoitotyön lähtökohdista tai ohjaussuhteesta. Suurin ero miesten ja naisten välillä oli arvioissa ohjaussuhteen sisällöstä, mutta ero ei ollut tilastollisesti merkitsevää. Eri tutkintoa opiskelevien välillä ei myöskään ollut tilastollisesti merkitsevää eroa siinä, millaiseksi he kokivat pedagogisen ilmapiirin, hoitotyön lähtökohdat tai ohjaussuhteen, p-arvot vaihtelivat ,325 ja ,918 välillä.

Harjoittelujakson pituuden kohdalla 2-3 viikon mittaiset jaksot yhdistettiin yhdeksi ryhmäksi, samoin viisi viikkoa tai sitä pidemmät jaksot yhdeksi ryhmäksi, jotta ryhmistä saatiin suunnilleen yhtä suuret. Jakson pituudella ei ollut tilastollisesti merkitsevää yhteyttä siihen, millaiseksi opiskelijat kokivat pedagogisen ilmapiirin, hoitotyön lähtökohdat tai ohjaussuhteen. Näytti kuitenkin siltä, että yli 5 viikon mittaisissa harjoitteluissa opiskelijat antoivat matalammat arvot jokaisen summamuuttujan kohdalla kuin 5 viikkoa tai sitä lyhyemmissä harjoitteluissa annettiin. Harjoittelun keston vaikutus pedagogiseen ilmapiiriin ei ollut tilastollisesti merkitsevää ($p = ,247$). Neljännen vuoden opiskelijoiden antamien arvojen keskiarvot olivat matalampia kuin aiempien lukuvuosien opiskelijoiden antamat, mutta ero ei ollut tilastollisesti merkitsevää. Ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijat yhdistettiin yhdeksi ryhmäksi. Ohjaussuhdetta arvioidessa ensimmäisen ja toisen lukuvuoden opiskelijat arvioivat ohjaussuhteen keskiarvoksi 20,15, kun neljännen vuoden opiskelijoilla vastaava keskiarvo oli 15,91. Liitteessä 5 on esitettyä kaavio opintovuodesta ja ohjaussuhteesta.

Opiskelijoiden antamissa arvioissa ohjaussuhteen sisällöstä oli tilastollisesti merkitsevää ero ($p < ,05$) ensihoidon eri harjoittelupaikkojen välillä. Asemapaikkojen välillä ei löytynyt tilastollisesti merkitseviä eroja arvioissa pedagogisesta ilmapiiristä, hoitotyön lähtökohdista eikä ohjaussuhteesta. Asemapaikat on esitetty kaaviossa 6 ainoastaan numeroilla opiskelijoiden ja ohjaajien yksityisyyden suojaamiseksi. Liitteessä 5 on esitettyä kaavio toimipaikoista ja pedagogisesta ilmapiiristä.

Tutkimuksen kaikki neljä summamuuttujaa saivat keskiarvoksi kiitettävän tai hyvin lähelle kiitettävää, matalin keskiarvo oli ohjaussuhteella 8,81. Yhteenvetona voidaan sanoa, että Pirkanmaan pelastuslaitoksen ensihoidon harjoittelussa olleet opiskelijat olivat pääosin erittäin tyytyväisiä saamaansa ohjaukseen harjoittelun aikana.

6.7 Opiskelijoiden palautteet avoimessa kysymyksessä

Kyselyaineiston tuloksiin liittyen tarkastelin myös avoimia vastauksia, joissa vastaajat kuvasivat kokemuksiaan harjoittelusta. Avoimet vastaukset on teemoiteltu kvantitatiivisesta aineistosta tulleen rakenteen mukaan. Taulukkoon 7 on koottu tiivistetysti opiskelijoiden avoimia vastauksia eri teemojen alle. Tarkempi teemoittelu on esitelty liitteessä 4.

TAULUKKO 7. Opiskelijoiden palautteet teemoitettuna

Tyytyväisyys jaksoon	<i>"Sain jaksosta paljon irti"</i> <i>"Täysi 10 harjoittelusta kokonaisuudessaan arvosanaksi"</i> <i>"Ohjaajalla hyvät pedagogiset taidot, silmää antaa tilaa ja haastaa, mutta myös ottaa vetovastuuta siinä kohtaa, kun hänen tukea kaipasin"</i>
Pedagoginen ilmapiiri	<i>"Tuntui, että olin osa työyhteisöä koko harjoittelun ajan"</i> <i>"Koko vuoro otti hyvin vastaan ja kaikki ohjasi aktiivisesti"</i>
Hoitotyön lähtökohdat	<i>"Toivoisin kuitenkin yleisesti, että ohjaajille painotettaisiin sitä, että hyvä ohjaaja saa tilanteen näyttämään potilaalle aina hallitulta ja turvalliselta."</i>
Ohjaussuhde	<i>"Ohjaajien erilaisten toimintatapojen välillä tasapainoilu on ajoittain haastavaa."</i> <i>"Ohjaaja osasi hyvin tukea omaa toimintaani ja päätöksentekoa sekä antaa aikaa pohtia. Tarvittaessa tietenkin myös potkia eteenpäin, mikäli oma ajatus jäi junnaamaan paikalleen."</i>

6.8 Tutkimustulokset laatusuositusten valossa

Tutkimuskysymyksissä tarkasteltiin Pirkanmaan pelastuslaitoksen opiskelijaohjauksen laatua opiskelijoiden näkemysten ja kokemusten näkökulmasta. Tässä kappaleessa tarkastellaan, millaisia yhteyksiä tutkimuksen tuloksilla on laatusuosituksiin.

Laatusuosituksissa määritellään organisaation tehtäväksi nimetä harjoitteluyksiköstä ohjaaja opiskelijalle (Taam-Ukkonen ym., 2017). Ohjaajan nimeää sen työvuoron lääkintäesimies, missä vuorossa opiskelija tulee työskentelemään. Tutkimuksen vastausten mukaan tämä toteutui neljässä tapauksessa viidestä (80 %) eli seitsemän (20.0 %) opiskelijan kohdalla ohjaajasuositus ei toteutunut. Yhdelle opiskelijalle ei ollut nimetty omaa ohjaajaa, kolmella (8.5 %) opiskelijalla vaihtui ohjaaja kesken jakson, yhdellä (2.9 %) vaihtui ohjaaja aina työvuoron mukaan ja kahdella (5.7 %) opiskelijalla oli muunlaiset järjestelyt. Heistä toinen kuvasi ohjausta seuraavasti:

”Kolmen ensihoitajan matkassa, yksi oli pääohjaaja, kaikkien kanssa kehittyi hyvä ohjaussuhde ja ohjaajat olivat ammattitaitoisia.”

Laatusuosituksissa puhutaan oppimistavoitteiden asettamisesta ja tarkastelusta, ohjauskeskusteluiden pitämisestä sekä väli- ja loppuarvioinnista opiskelijan ja ohjaajan kesken (Taam-Ukkonen ym., 2017). Tässä tutkimuksessa oppimistavoitteista oli keskustellut ohjaajan kanssa 33 opiskelijaa (94.3 %), kaksi opiskelijaa ei ollut oppimistavoitekeskustelua käynyt. Vapaassa palautteessa annettu kommentti kertoo siitä, kuinka tärkeäksi opiskelija alkukeskustelun koki:

”Itse sain jaksosta selkeästi enemmän irti, kun avattiin heti aluksi ohjaajien kanssa selkeä ja rehellinen keskusteluyhteys.”

Kyselylomakkeessa tiedusteltiin, kuinka usein opiskelijat kävivät ohjauskeskustelun ohjaajansa kanssa jakson aikana ilman opettajaa. Kaksi opiskelijaa vastasi, ettei ollut käynyt ohjauskeskustelua. Opiskelijoista 11 vastasi käyneensä ohjauskeskustelun kerran tai pari jakson aikana. Harvemmin kuin kerran viikossa käytiin ohjauskeskustelu viiden opiskelijan kanssa ja kerran

viikossa 10 opiskelijan kanssa. Seitsemän opiskelijaa kertoi käyneensä ohjauskeskustelun ohjaajansa kanssa useammin kuin kerran viikossa.

Väli- ja loppuarviointikeskustelun pitämisessä tarkkojen lukujen antaminen on mahdotonta, koska kysymyksissä oli päässyt valitsemaan useamman vaihtoehdon, jolloin vastaajien määrä näyttää isommalta kuin mitä heitä todellisuudessa oli. Muutamit vastaajat olivat valinneet useamman vaihtoehdon, mikä vääristää tulosta. Yhdeksän opiskelijaa (25.7 %) eli joka neljäs opiskelija vastasi, että ei ole käynyt väliarviointia lainkaan. Suurin osa väliarvioinneista oli käyty ainoastaan ohjaajan kanssa ja yhtä monta kertaa opettajan tai opettajan ja ohjaajan kanssa yhdessä.

Loppuarviointi jäi pitämättä yhden opiskelijan kanssa, muiden 34 vastaajan kanssa loppuarviointi oli pidetty. Vastausvaihtoehdot mahdollistivat useamman vaihtoehdon valinnan, joten niissä oli päällekkäisyyttä. Sama henkilö oli valinnut useamman vaihtoehdon, näin ollen tarkat luvut jäivät puuttumaan, kuinka moni kävi loppuarvioinnin ohjaajan kanssa, opettajan kanssa tai molempien kanssa. Ohjaajan kanssa käyty keskustelu oli 30 vastaajalla ja päällekkäisistä vastauksista huolimatta se antaa viitteitä siitä, että juuri ohjaajan kanssa käyty keskustelu oli yleisin.

Yhteenvedon voidaan todeta, että laatusuosituksessa annetut suositukset nimetystä ohjaajasta, ohjauskeskustelusta sekä loppukeskustelusta toteutuivat tämän tutkimuksen valossa hyvin. Väliarviointi jäi toteutumatta joka neljännellä.

7 POHDINTA

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaiseksi opiskelijat kokivat harjoittelunsa Pirkanmaan pelastuslaitoksella. Opiskelijoiden näkemystä kysyttiin muun muassa pedagogisesta ilmapiiristä, hoitotyön lähtökohdista, ohjaussuhteesta sekä ohjaussuhteen sisällöstä. Koin merkitykselliseksi selvittää aihetta opiskelijanäkökulmasta. Tukeeko Pirkanmaan pelastuslaitoksen toteuttama ohjaus valmistuvien hoitajien ammatillista kehittymistä? Onko Pirkanmaan pelastuslaitoksen opiskelijaohjauksessa elementtejä, joita pitäisi kehittää? Osa Pirkanmaan pelastuslaitoksen ensihoidon opiskelijoista on pelastuslaitoksen tulevia työntekijöitä. Heidän kokemuksensa ohjauksen laadusta ja työyhteisöltä saamastaan kohtelusta on merkityksellistä, kun rekrytoidaan uusia työntekijöitä.

Valitsemani tutkimusaihe on tärkeä myös siksi, että opiskelijoilla on oikeus laadukkaaseen ohjaukseen harjoittelujaksoillaan (Taam-Ukkonen ym., 2017). Kohdeorganisaatiossa ei ole systemaattisesti kerätty palautetta opiskelijoilta, sitä on tehty ajoittain, mutta ei järjestelmällisesti eikä saatua palautetta ole käsitelty säännöllisesti. Monissa yliopistosairaaloissa järjestelmällinen palautteen kerääminen CLES- mittarin avulla on ollut käytössä jo useamman vuoden ajan. Tätä myös valtakunnallisissa suosituksissa eri organisaatioilta edellytetään (Taam-Ukkonen ym., 2017). Haluan saada Pirkanmaan pelastuslaitoksen opiskelijaohjauksen tähän säännölliseen laadun arviointiin mukaan. Tämän tutkimuksen avulla voidaan parantaa entisestään Pirkanmaan pelastuslaitoksen ensihoitajien opiskelijaohjauksen laatua. Tavoitteena on saada opiskelijoille suunnatusta kyselystä systemaattista, jota myös arvioidaan ja sen esiin nostamiin epäkohtiin puututaan lukukausittain.

Opiskelijaohjaus määritellään ensihoitajien toimenkuvassa yhdeksi työtehtäväksi, mutta työaika ei ohjaajille pystytä ohjaukseen osoittamaan, vaan ohjaus tapahtuu työn ohessa. Ensihoitajan työ on hälytysluonteista, tehtävien välillä on asemalla mahdollisuus käydä opiskelijan kanssa asioita läpi. Tällä

hetkellä Pirkanmaan pelastuslaitoksella kaikki ensihoitajat ohjaavat opiskelijoita ensihoidon harjoittelujaksoilla, vaikka kaikki eivät siihen rooliin haluaisikaan, ohjaaminen määritellään virkaan kuuluvaksi. Olisiko opiskelijan kannalta parempi, että ohjaajan rooliin otettaisi vain ensihoitajia, jotka ovat kiinnostuneita ohjaamisesta ja ovat valmiita siihen panostamaan? Opiskelijoita on Pirkanmaan pelastuslaitoksella vuositasolla paljon, lähemmäksi 100 opiskelijaa, joten on selvää, että ohjaamista ei voi säilyttää vain muutaman ohjaajan harteille, vaan ohjaajia tarvitaan useita. STM:n suosituksissa muistutetaan, että kaikkia opiskelijoita on kohdeltava yhdenvertaisesti sekä todetaan, ettei opiskelija ole harjoittelun aikana työsuhteessa työnantajaan eikä saa korvausta harjoittelun ajalta. Opiskelijoille nimetään ohjaaja ja varaohjaaja jakson ajaksi ja ohjaajan valinnassa huomioidaan opiskelijan ohjaustarpeet. (Heinonen, 2004.) Opiskelijan ohjaustarpeiden huomioiminen sujuu varmasti paremmin ohjaajalta, jolle ohjaaminen on mieluisa lisä omaan työnkuvaan. Tämän tutkimuksen tulosten mukaan parannettavaa jäi myös siihen, että jokaiselle opiskelijalle olisi nimettynä ohjaaja.

Kuvasin tässä työssä opiskelijan kehittymistä SSDL- mallin (The Staged Self- Directed Learning Model) mukaan, joka on jo vuodelta 1991. Siinä kuvataan, millaista tukea opiskelija eri vaiheissa erityisesti tarvitsee ja mitä silloin ohjaajalta odotetaan. Kyseinen malli on jostain syystä jäänyt unohduksiin, vaikka oman käsityksen mukaan tällä mallilla olisi mahdollisuus parantaa monen opiskelijan oppimista, jos tuki olisi vaaditun ja toivotun laista. Vuodelta 2010 olevassa julkaisussa (Teach Thought Staff, 2020) löysin tuoreimman viittauksen kyseiseen malliin, suomenkielisissä en yhtään.

Tutkimustulosten valossa voisi helposti tuudittautua siihen, että kaikki on hyvin opiskelijaohjauksen suhteen. Tutkimuksessa kuitenkin nousi esiin käytänteitä, mihin Pirkanmaan pelastuslaitoksella ei ole selkeitä ohjeita tai toimintamalleja opiskelijan ohjauksessa. Ora-Hyytiäisen (2004) väitöskirjassa nostettiin esiin opiskelijan ammatillinen kehittyminen viiden eri kategorian kautta, joiden sisältö vaihtelee opintojen vaiheen mukaan. Opiskelijaohjausta olisi mahdollista yhtenäistää, kun käyttöön otettaisi yhteinen malli, mitä opiskelijoilta odotetaan ja vaaditaan opintojen tietyssä vaiheessa. Näitä olisi hyvä kehittää yhdessä ensihoitajien kanssa ja sitä kautta saada ohjaus entistä paremmaksi ja tasalaatuisemmaksi. Tämän tutkimuksen tuloksissa tuli selkeästi esiin ohjauksen

erot eri asemapaikkojen välillä. Yhteisellä rungolla ja mallilla näitä eroja voitaisi varmasti pienentää.

Tutkimuksessa nousi esiin myös puutteita ohjauskeskusteluiden säännöllisyydessä sekä väliarvioinnin pitämisessä. Väliarviointi puuttui lähes joka neljänneltä opiskelijalta. Saarikoski & Leino-Kilpi (2002) nostivat omassa tutkimuksessaan esiin, kuinka iso merkitys jatkuvalla arvioinnilla ja arviointijärjestelmien avoimuudella on opiskelijan motivoinnissa parempiin suorituksiin. Pirkanmaan pelastuslaitoksella ei ole ohjaajia ohjeistettu virallisiin ohjauskeskusteluihin tai alkukartoitukseen. Pirkanmaan pelastuslaitoksella opiskelijat käyvät oman ohjaajansa kanssa arviointikeskustelun jakson puolivälissä, missä tarkastellaan, onko jakso sujunut asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Jakson lopuksi käydään vielä arviointikeskustelu, jossa arvioidaan, onko asetettuihin tavoitteisiin päästy. Kokemukseni mukaan opettajat osallistuvat yhä harvemmin tähän keskusteluun paikan päällä harjoittelupaikassa, yleisempi käytäntö nykyään on opettajan etäyhteys. Kyselyn vastaukset tukevat näkemystäni, sen mukaan loppuarvio käytiin useimmiten ohjaajan ja opiskelijan kanssa kahdestaan. Pirkanmaan pelastuslaitoksella yksiköiden välitön lähtövalmius tekee omat haasteensa keskusteluille. Yksiköitä ei ole lupa laittaa ei hälytettävissä-tilaan keskustelun takia, joten keskustelut voivat keskeytyä. Nämä alku-, väli- ja loppukeskustelut olisi tärkeää saada jokaisen opiskelijan harjoittelujaksolle mukaan.

Opiskelijat ovat kokeneet käytännönharjoittelun positiiviseksi kokemukseksi ja palaute on ollut pääsääntöisesti hyvää. Ohjaajien valmistautuminen tulevan opiskelijan ohjaukseen jää nykyisillä käytännöillä kuitenkin vähäiseksi ja tähän olisi hyvä etsiä toimintamalleja, miten etukäteisinfo tavoittaisi ohjaajat paremmin. Mykrä (2007) toi omassa tekstissään esiin mm. lomakkeen, mihin työpaikkaohjaaja voisi etukäteen suunnitella yhdessä työyhteisön kanssa aikataulutusta, mitä missäkin vaiheessa jaksoa olisi hyvä käydä kyseisen opiskelijan kanssa läpi. Pirkanmaan pelastuslaitoksella on ohjaajien ja opiskelijan tueksi kehitelty lomake jakson ajaksi, mihin kirjataan, mitä asioita on käyty jo läpi ja mitä asioita on vielä läpi käymättä, mutta koko prosessia kuvaavaa kaavaketta ei ole käytössä.

Opiskelijaohjauksen parantamiseksi ja selkiyttämiseksi olisi hyvä luoda prosessi, missä olisi selkeästi kirjattu opiskelijan harjoittelujakson eri vaiheet ja

mitä toimia se ohjaajalta vaatii alkaen etukäteisvalmisteluista lähtötason arviointiin ja lopulta päätyen jakson jälkeen loppuarviointiin. Yhteisellä opiskelijaohjausrungolla tai prosessikaaviolla olisi mahdollista yhtenäistää opiskelijoiden saamaa ohjausta, tehdä siitä tasalaatuisempaa ja vähentää nykyistä toimintamallia, missä ohjauksen määrä ja laatu vaihtelee ohjaajan mukaan. Aiemmissa tutkimuksissa on nostettu esiin valtakunnallisten ja yhtenäisten ohjeiden tarve arvioinnin ja ohjauksen avuksi. (Luojaus 2011; Saarikoski, Leino-Kilpi, 2002). Ne helpottaisivat ohjaajan työtä ja tekisivät myös eri jaksoista ja opiskelijoiden saamista arvioinneista vertailukelpoisia. Yhteiset arviointikriteerit perustason ja hoitotason harjoitteluihin selkeyttäisi varmasti ohjaajien työtä.

Oman käsitykseni mukaan opiskelijaohjaus on kokonaisvaltaista opiskelijan huomioimista, ohjaamista ja tukemista koko jakson ajan kaikissa eri tehtävissä, ei ainoastaan potilaskontakteissa ensihoitotehtävillä. Opiskelijan ohjaaminen ensihoidon harjoittelussa on moninaista, esimerkiksi asemalla kädentaidoissa opastaminen on aivan erilainen oppimistilanne kuin aikakriittinen ensihoitotehtävä, jossa ohjaaminen jää väkisinkin potilaan hoitamisen jalkoihin. Yhtä tärkeää on ohjata opiskelijaa muun muassa asemapalveluksessa, kirjallisissa töissä ja koko organisaation toiminnassa. Mielestäni opiskelijaohjaus on nimetyn ohjaajan lisäksi myös koko työyhteisön tehtävä. Jokainen työyhteisön jäsen pystyy omalla toiminnallaan ja esimerkillään tukemaan opiskelijaa jakson tavoitteisiin pääsemisessä. Tämän tutkimuksen tuloksissa työyhteisön tuki koettiin hyväksi, mutta ei kiitettäväksi. Työyhteisön tuki ja myönteinen asennoituminen opiskelijaan varmistetaan hyvällä tiedotustoiminnalla etukäteen (Heinonen, 2004). Hyvä etukäteisinfo kaikille vaatii Pirkanmaan pelastuslaitoksella vielä korjaavia toimenpiteitä.

Laatusuosituksissa (Taam-Ukkonen ym., 2017) määritellään, että jokaisesta harjoitteluyksiköstä tulee löytyä opiskelumateriaalia ja -välineitä. Pirkanmaan pelastuslaitoksen harjoitteluyksiköistä löytyy ensihoidon kirjallisuutta, mitä myös opiskelijat voivat hyödyntää ensihoitotehtävien välillä. Isompia harjoitteluvälineitä, esimerkiksi elvytysnukkea, ei löydy kuin muutamalta asemalta, mutta etukäteen varaamalla näitä välineitä on mahdollisuus saada lainaan kaikille asemille. Ohjaajilta vaaditaan siis aktiivisuutta koulutusvälineiden hankinnassa toisilta asemilta. Joitakin pienempiä harjoitusvälineitä kuitenkin

löytyy jokaisesta toimipisteestä. Pirkanmaan pelastuslaitoksella ei myöskään ole käytössä vielä mitään etukäteismateriaalia, minkä avulla opiskelija voisi jo etukäteen tutustua esimerkiksi alueen lääkkeisiin ja hoito-ohjeisiin. Opiskelijaohjauksen laatusuosituksissa korostetaan myös opiskelijan omaa vastuuta oppimisesta (Taam-Ukkonen ym., 2017.) Pirkanmaan pelastuslaitoksen opiskelijoiden alkuinfossa tätä puolta halutaan tuoda myös esiin, vastuu oppimisesta ei ole yksin ohjaajalla. Opiskelijoille kerrotaan, että omalla aktiivisella ja kiinnostuneella asenteella heillä on mahdollisuus saada jaksosta enemmän irti.

Käytin tutkimuksessa CLES- mittaria kyselytutkimuksen pohjana, mutta tein siihen muutamia muutoksia, tätä olen avannut kappaleessa 2.4. CLES- mittari on arvostettu ja paljon käytetty mittari, jonka validiteetti on testattu. Tutkimusaineistoa hankkiessani osui silmiini pro gradu tutkielma, missä on tutkittu Pirkanmaan sairaanhoitopiirin terveystalon opiskelijoiden kokemuksia ohjauksen laadusta (Vähä-Jaakkola, 2012). Halusin käyttää samaa PSHP:n kaavakepohjaa, mielestäni olisi mielenkiintoista päästä vertaamaan samojen opiskelijoiden kokemuksia sairaalan sisältä ja ulkopuolelta harjoittelujaksoilta. PSHP:lta en kuitenkaan onnistunut saamaan kaavaketta käyttööni, joten tarkastelin PSHP:n kaavaketta Vähä-Jaakkolan työn pohjalta. PSHP:n kaavakkeella oli käytetty arvioissa asteikkoa 0-10. Mielestäni tällä asteikolla saadaan tarkempaa dataa opiskelijoiden näkemyksistä, kuin asteikolla 1-5, jossa vaihtoehto 3 vastaa ´en osaa sanoa` vaihtoehtoa, eikä anna selkeää mielipidettä asiasta. Koin saavani paremmin hajontaa opiskelijoiden välille isommalla skaalalla. Vaikka CLES-mittari on vakioitu mittari, eri tutkimuksista löytyi siitä useita erilaisia versioita molemmilla eri asteikoilla. Tämä hämmensi ja vaikeutti oman mittarin rakentamista.

Laatusuositusten mukaan (Taam-Ukkonen ym., 2017) harjoitteluorganisaatiossa pitää olla nimettynä opiskelijaohjauksesta vastaava henkilö sekä harjoitteluyksikköön nimettynä opiskelijavastaava. Pirkanmaan pelastuslaitoksella opiskelijaohjauksesta vastaamaan on nimetty lääkintämestari. Eri asemapaikoille ei ole erikseen nimetty opiskelijavastaavia. Lääkintämestari hoitaa yhteydenpidon oppilaitosten ja opiskelijoiden suuntaan ja hänen kauttaan kaikki opiskelijat tulevat harjoittelujaksoilleen. Laatusuositusten esiin nostamaa ohjaajakoulutusta ei Pirkanmaan pelastuslaitoksella ole järjestetty ohjaajille. Ainoastaan näyttötutkinnon arviointikoulutukseen on yksittäisiä henkilöitä

osallistunut. Ohjaajakoulutus mainitaan opiskelijaohjauksen laatusuosituksissa. Se, millaista ohjausta ja koulutusta Pirkanmaan pelastuslaitoksen ensihoitajat kokevat tarvitsevänsä opiskelijaohjauksen tueksi, vaatisi selvittelyä ja tarvittavia toimenpiteitä. Ohjaajakoulutuksesta on tutkimusten mukaan selkeästi hyötyä opiskelijaohjauksessa. Luojus (2011) toi omassa väitöskirjassaan esiin, kuinka koulutukseen osallistuneiden ja annettuja arviointikriteereitä käyttäneiden ohjaajien ohjaushalukkuus lisääntyi, ohjaus tehostui, positiivisen palautteen antaminen lisääntyi ja yhteistyö opettajan kanssa arvioinneissa lisääntyi. Myös Tuomikosken (2019) mukaan ohjausosaaminen parani ohjaajakoulutuksella. Kolehmainen ym. ovat tehneet jo vuonna 2008 koulutuskansion ” kehity ammattikorkeakoulun harjoittelun ohjaajana”, mikä varmasti toimisi hyvänä pohjana ohjaajakoulutukselle. Kyseistä kansiota voisi oppilaitokset aktiivisesti hyödyntää omien opiskelijoidensa ohjauksen tukemisessa. Oman kokemuksen mukaan koulujen tuki työelämän ohjaajille jää vähäiseksi.

Laatusuosituksissa ohjeistetaan harjoittelu- ja koulutusorganisaatioita tarkastelemaan säännöllisesti, onko opiskelijoiden määrä oikea toimintaan ja ohjausresursseihin nähden ja sopiiko kyseinen harjoittelujakso opiskelijan koulutukseen, osaamistavoitteisiin ja opiskeltavaan teemaan nähden. (Taam-Ukkonen ym., 2017.) Pirkanmaan pelastuslaitoksella on määritelty, että opiskelijoita voi olla samanaikaisesti eri asemien opiskelijat yhteen laskien maksimissaan 15 opiskelijaa yhtä aikaa. Tälle määrälle opiskelijoita on hankittu varustekassit ja varusteet (Suojaliivit, heijastinliivit, kypärät).

Kehittämällä harjoittelun suunnittelua, opiskelijoiden vastaanottamista ja toimintayksiköitä oppimisympäristöinä pystytään parantamaan harjoittelumyönteisten asenteiden ja harjoittelun toteuttamisen edellytyksiä. Näihin asioihin panostamalla pystytään mahdollistamaan opiskelijoiden ammatillisen osaamisen kehittymistä työelämässä. Työssäoppimisen ja ohjatun harjoittelun laatukriteereissä suositellaan myös opiskelijoiden osallistumista moniammatillisten tiimien toimintaan sekä hoitotoiminnan pohjautumista ajankohtaiseen näyttöön perustuvaan hoitotyöhön. Potilaiden ja asiakkaiden oikeuksien tunnustaminen, yksityisyyden, itsekunnioituksen sekä uskonnollisten ja kulttuuristen uskomusten kunnioittaminen nostettiin myös keskeisinä asioina esiin. (Heinonen, 2004.)

Tämän tutkimuksen mukaan Pirkanmaan pelastuslaitos koetaan mieluisaksi harjoittelupaikaksi ja sitä ollaan valmiit myös suosittelemaan muille. Tutkimuksessa kysyttiin kuinka mielellään opiskelija suosittelisi Pirkanmaan pelastuslaitosta muille harjoittelupaikaksi. Lähes 90 % vastaajista oli valmis suosittelemaan paikkaa muille opiskelijoille erittäin mielellään tai mielellään. Yhden opiskelijan kohdalla ei kyseisenä ajanjaksona onnistuttu siinä, että harjoittelu olisi hyvä ja positiivinen kokemus.

Tämä tutkimus toteutettiin Pirkanmaan pelastuslaitoksen eri toimipisteissä. Tutkimus tuotti opiskelijanäkökulman tutkimuskysymyksiin. Hyvällä vastausprosentilla voidaan tutkimuksella saada yleistettäviä tuloksia Pirkanmaan pelastuslaitoksella tapahtuvan opiskelijaohjauksen laadusta, mutta tutkimuksen tuloksia ei voida yleistää koskemaan muita pelastuslaitoksia tai ensihoidon harjoittelupaikkoja. Tämän tutkimuksen tulosten perusteella opiskelijat olivat hyvin tyytyväisiä saamaansa ohjaukseen. Summamuuttujien kuvailevat tunnusluvut kertoivat opiskelijoiden suhtautuvan hyvin myönteisesti Pirkanmaan pelastuslaitokseen oppimisympäristönä. Harjoittelun keston vaikutus pedagogiseen ilmapiiriin sai tässä tutkimuksessa p-arvon ,072, joka ei ole tilastollisesti merkitsevä, mutta isommalla otoksella voisi olla mahdollista, että tulos olisi ollut tilastollisesti merkitsevä. Kuusi viikkoa tai sitä pidempään harjoittelussa olleet antoivat pedagogisesta ilmapiiristä matalampia arvoja, kuin neljä viikkoa tai lyhyempään olleet. Tämä olisi mielenkiintoinen aihe selvitellä vielä enemmän, mikä olisi optimi pituus harjoittelujaksolle? Tuloksia tarkastellessa pitää huomioida erikokoiset ryhmät ja ylipäättään ryhmien koot. Esimerkiksi asemapaikkojen arvioissa muutamien asemien vastaukset pohjautuu vain muutaman opiskelijan mielipiteeseen. Sen pohjalta ei voida luotettavasti arvioida koko aseman tai kaikkien vuorojen ohjausta.

7.1 Tutkimuksen eettisyys

Yksityisyyden suojasta huolehdittiin anonyymilla kyselyllä. Tuloksia analysoidessa otettiin huomioon, ettei vastaajia nostettu esiin tilanteessa, jossa jostakin oppilaitoksesta on ollut harjoittelussa ainoastaan yksi opiskelija ja yksittäinen opiskelija saattaisi olla tunnistettavissa. Anonymiteetin varmistamiseksi huomioitiin tilanteet, joissa muutamissa ensihoidon toimipisteessä on ollut vain yksi opiskelija tutkimuksen ajanjakson aikana. Kyseisessä tilanteessa pitää kyseisen opiskelijan yksityisyyden suojelemiseksi jättää tämä tieto kertomatta tai yhdistellä tietyn ensihoitoalueen vastauksia. Opiskelijoiden nimet ovat olleet jakson aikana näkyvillä asemien ilmoitustaululla. Näin ollen nimen ja kyselyssä annetun vastauksen yhdistäminen olisi mahdollista, jos tietystä koulusta on kyseisellä asemalla ollut vain yksi opiskelija.

Validiteetti ja reliabiliteetti ovat keskeisiä termejä, kun puhutaan mittauksen luotettavuudesta. Toimiva suomennos validiteetille on pätevyys ja reliabiliteetille joko toistettavuus tai luotettavuus, vaikka luotettavuus onkin paljon laajempi kokonaisuus. Lyhyesti voidaan sanoa, että validiteetti kertoo, mitataanko sitä mitä piti ja reliabiliteetti kertoo, miten tarkasti mitataan. Tutkimusta voidaan pitää reliaabelina, jos satunnaiset virheet eivät vaikuta kyselytutkimuksen mittaustuloksiin. Näistä kahdesta edellä mainitusta on tutkimuksen mittauksen luotettavuuden kannalta ensisijaista validiteetti, sillä jos tutkimuksessa ei mitata sitä, mitä oli tarkoitus, ei reliabiliteetilläkään ole merkitystä. (Taanila, 2011; Vehkalahti, 2008.)

Eettiset normit ihmistieteissä perustuvat viiteen keskeiseen periaatteeseen, joita ovat hyötyperiaate, autonomisen kunnioituksen periaate, oikeudenmukaisuuden periaate, vahingon välttämisen periaate sekä tutkittavia koskevien tietojen luottamuksellisuuden turvaamisen periaate. Näiden lisäksi eettisissä normeissa on mukana myös tieteen sisäisen etiikan periaatteita kuten tieteellisten menettelytapojen avoimeen ja rehelliseen noudattamiseen kehottaminen. (Kuula, 2011.)

Oikean ja väärän pohtiminen yhteisön ja omien arvojen kautta on eettistä ajattelua. Jokainen tutkija kantaa itse vastuun omassa työssään tekemistään valinnoista ja ratkaisuista, eettisten normien tuntemus sekä tietämys lakipykälistä

auttaa kuitenkin ratkaisujen tekemisessä. Yleisinä tieteen eettisinä arvoina pidetään uuden tiedon tuottamista, sekä pyrkimystä itsenäisyyteen ja riippumattomuuteen. Eettiset normit velvoittavat tutkijaa ammatillisesti, niillä ohjataan tutkimuksen tekoa sekä nostetaan esiin arvoja, joihin tutkijoiden toivotaan sitoutuvan. (Kuula, 2011.)

Tutkimuksen teossa on tärkeää noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä, se takaa tutkimuksen luotettavuuden ja uskottavuuden (Hirsijärvi ym., 2009; Kuula, 2011; Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2012). Tässä tutkimuksessa on noudatettu hyviä tieteellisiä käytäntöjä noudattamalla toimintatapoja, jotka on tiedeyhteisössä tunnustettuja: toimittu rehellisesti, noudatettu yleistä tarkkuutta ja huolellisuutta tutkimustyön kaikissa vaiheissa aina aineiston keruusta tulosten säilyttämiseen ja arviointiin asti. Käytetyt tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmät ovat eettisesti kestäviä ja muiden tekemää työtä kunnioitetaan nostamalla työssä esiin muiden tutkijoiden tekemän työ ja saavutukset asianmukaisilla viittauksilla ja lähdemerkinnöillä. Asianmukaisten viitteiden käyttö kirjallisten ja suullisten lähteiden käytössä kuuluu tieteen keskeisiin peruseräisiin tieteenalasta riippumatta (Heikkilä, 2014; Kuula, 2011; Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2012). Tutkimuksessa noudatettiin hyvän tieteellisen käytännön ohjeita. Tutkimus on suunniteltu, toteutettu ja raportoitu tieteelliselle tiedolle määriteltyjen vaatimusten mukaisesti.

Eettiset normit velvoittavat tutkijaa ammatillisesti, niillä ohjataan tutkimuksen tekoa sekä nostetaan esiin arvoja, joihin tutkijoiden toivotaan sitoutuvan. Ihmisarvon kunnioittaminen on yksi keskeisimmistä arvoista, jolla pyritään turvaamaan tutkittavien vahingoittumattomuus, yksityisyys ja itsemääräämisoikeus. (Kuula, 2011.) Tutkijana minua ohjaavat omat arvoni ja ihmiskäsitykseni. Koen kristillisen ja holistisen ihmiskäsityksen kuvaavan parhaiten omaa käsitystäni ihmisestä ja olemassaolosta. Holistisessa ihmiskäsityksessä korostetaan sitä, että ihminen on kokonaisuus, joka koostuu tajunnallisuudesta, kehollisuudesta ja situationaalisuudesta eli ihmisen olemassaolon suhteista todellisuuteen (Rauhala, 2005).

Tutkimukseen osallistuneet opiskelijat osallistuivat kyselyyn vapaaehtoisesti eikä heidän henkilötietojaan kysytty missään vaiheessa tutkimusta. Kysely lähetettiin opiskelijoille heidän henkilökohtaisiin sähköpostiosoitteisiinsa vasta harjoittelujakson päätyttyä saatekirjeen ja

kyselylinkin kera. Kysely on tehty Webropol- alustalla eikä siihen ollut lisätty mitään tunnistetietoa, mistä yksittäisen vastaajan pystyisi tunnistamaan, vaan kysymyksiin pystyi vastaamaan täysin anonymisti. Kaikki vastaajat olivat täysikäisiä, joten huoltajien lupia ei tarvittu.

Tutkijalle ei ole tullut missään vaiheessa tietoon sitä, ketkä linkin saaneista vastasivat ja ketkä jättivät vastaamatta. Vastaamisella tai vastaamatta jättämisellä ei ollut vaikutusta opiskelijan saamaan arvioon ensihoidon harjoittelujaksosta. Vastaajat eivät ole tunnistettavissa vastauksistaan. Yksityisyyden suoja säilyi myös vastauksia käsitellessä, koska nimiä ei ollut vastauksien yhteydessä. Ohjaajien ja opiskelijoiden yksityisyyden suojaamiseksi eri asemapaikkoja ei ole nimetty vaan ne esitetään tuloksissa numeroilla.

Tutkija on arvioinut ja analysoinut tuloksia rehellisesti, eikä hänellä ole ollut mitään intressejä kertoa muunneltua totuutta opiskelijoiden antamasta palautteesta. Tutkija ei saa mitään taloudellista tai muutaakaan hyötyä tai haittaa tutkimustuloksen perusteella. Tutkimusaineisto säilytettiin koko ajan Webropol-sovelluksessa sekä tutkijan yksityisellä tietokoneella, eli aineisto oli koko ajan kahden salasanan takana, eikä kenelläkään ulkopuolisella ollut mahdollisuutta päästä aineistoon käsiksi.

Tutkija on pitänyt harjoittelujakson alkuun kuuluvan alkuinfon ja siinä yhteydessä maininnut jakson jälkeen lähetettävästä palautekyselystä. Opiskelijoiden ohjaamiseen tutkija ei ole itse osallistunut. Näin ollen tutkija ei ole vaikuttanut siihen, millaista ohjausta opiskelijat ovat saaneet. Opiskelijoita ohjaaville ensihoitajille ei myöskään kerrottu etukäteen, että kyseisenä ajanjaksona heidän antamastaan ohjauksesta kysyttäisiin arviota. Tällä poissuljettiin se, ettei kukaan ohjaaja muuttaisi toimintaansa arvioinnin takia.

7.2 Tutkimuksen luotettavuus

Yksi tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä on otoksen koko perusjoukosta. Otoskoko vaikuttaa siihen, miten tarkasti otos kuvastaa perusjoukkoa. (Vehkalahti, 2008.) Tämä tutkimus on kokonaistutkimus eli mukaan otettiin kaikki kyseisenä ajanjaksona harjoittelussa olleet opiskelijat eikä

tästä joukosta tehty mitään otantaa. Heikkilän (2014) mukaan kannattaa suosia kokonaistutkimusta, jos perusjoukko ei ole suuri, tällä vältetään otantavirheitä. Heikkilä (2014) myös kehottaa tavoittelemaan hyvää vastausprosenttia, hän ei kuitenkaan määritellyt, mikä on hyvän vastausprosentin raja. Otoksen perusteella tehtyjä johtopäätöksiä kutsutaan tilastolliseksi päättelyksi (Vehkalahti, 2008). Tässä tutkimuksessa perusjoukko oli kaikki syksyn 2019 ja alkuvuoden 2020 aikana ensihoidon harjoittelussa olleet opiskelijat, yhteensä 57 opiskelijaa. Vuosittain Pirkanmaan pelastuslaitoksella on opiskelijoita noin 90-100 eli tällä tutkimuksella tavoitettiin lähes puolet vuosittain harjoittelussa olevista opiskelijoista. Sähköiseen kyselyyn vastanneita opiskelijoita oli 35 eli vastausprosentiksi muodostui 61.4 % kyseisenä ajanjaksona harjoittelussa olleista opiskelijoista.

Myös vastausprosentti on yksi tutkimuksen luotettavuuden kuvaajista, se kertoo kuinka moni otokseen kuuluvista vastasi (Vehkalahti, 2008). Jos vastausprosentti jää kovin alhaiseksi, otoksen edustavuus perusjoukosta jää kyseenalaiseksi. Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on tärkeää, että vastausprosentti kerrotaan, jolloin lukija saa käsityksen moniko kyselyyn on vastannut. (Vehkalahti, 2008.) Tutkimuksen vastausprosentti 61.4 % on riittävä siihen, että voidaan tehdä Pirkanmaan pelastuslaitoksen opiskelijaohjausta kuvaavia päätelmiä. Tuloksia ei voida kuitenkaan yleistää koskemaan muita palveluntuottajia. Hyvästä vastausprosentista huolimatta vastauksia oli määrällisesti melko vähän, joten se rajoitti analyysimenetelmien valintaa.

Tutkimusprosessin aikana pyrittiin parantamaan tutkimuksen kokonaisluotettavuutta keskittymällä muun muassa siihen, että tutkittiin sitä, mitä oli tarkoitus tutkia. Perusjoukko valittiin perustellusti, otos määriteltiin huolellisesti ja otantamenetelmäksi valittiin kohderyhmään soveltuva menetelmä. Kokonaisluotettavuutta parannettiin myös oikein valitulla aineiston keräystavalla ja analyysimenetelmällä. Mitattavat asiat määriteltiin myös täsmällisesti ja kysymykset oli asetettu konkreettisesti. (Heikkilä, 2014; Vilka, 2007.) Eri ryhmät eivät olleet saman kokoisia, mikä on hyvä ottaa huomioon tuloksia pohtiessa.

7.3 Tutkijan *rooli*

Tämän tutkimuksen tarve on noussut esiin tutkijan omasta mielenkiinnosta selvittää opiskelijaohjauksen laatua kohdeorganisaatiossa. Esimiehen ja kollegoiden kanssa käydyn keskustelun jälkeen aiheen valinta vahvistui. Pirkanmaan pelastuslaitoksella oli tarvetta kartoittaa opiskelijaohjauksen laatua opiskelijoiden näkökulmasta ja samalla selvittää, onko jonkinlaiselle ohjaajakoulutukselle tarvetta. Tarve olisi myös löytää palautekyselyn malli, jolla palautetta olisi helppo kerätä säännöllisesti ja sen pohjalta puuttua mahdollisiin epäkohtiin.

Tutkija on toiminut Pirkanmaan pelastuslaitoksella opiskelijavastaavana yli kymmenen vuoden ajan, alkuun ensihoitajan työn ohessa ja nyt lääkintämestarina parin vuoden ajan. Opiskelijavastaavan työnkuvaan kuuluu ensihoidon harjoittelujaksoista sopiminen koulujen ja opiskelijoiden kanssa, opiskelijoiden sijoittaminen tarkoituksenmukaisiin yksiköihin, työvuorojen sopiminen, alkuinfon pitäminen ja mahdollisiin epäkohtiin ja ongelmatilanteisiin puuttuminen opiskelijan harjoittelujakson aikana.

Tutkijan työnkuvaan kuuluu myös olla ohjaavan ensihoitajan ja/ tai ohjattavan opiskelijan tukena, jos harjoittelujakson aikana tulee eteen selvitettäviä asioita, esimerkiksi henkilökemioiden toimimattomuus, poissaolot, tavoitteiden saavuttamattomuus ja niin edelleen. Tutkijan työnkuvaan kuuluu myös yhteydenpito ohjaavaan opettajaan edellä mainituissa tilanteissa.

Tutkimuksen luotettavuutta lisää se, että tutkija ei ole ollut itse ohjaamassa opiskelijoita ja vaikuttamassa ohjauksen laatuun. Myös ohjaajien tietämättömyys arvioinnista lisää tutkimuksen luotettavuutta. Määrällisessä tutkimuksessa keskeistä on objektiivisuus, mikä tarkoittaa sitä, että tutkimustulos on tutkijasta riippumaton. (Vilka, 2007.)

7.4 Aiheen jatkotutkimus ja tutkimustulosten hyödyntäminen

Jatkotutkimusaiheena olisi mielenkiintoista haastatella Pirkanmaan pelastuslaitoksen ensihoitajia ja kysyä millaista koulutusta he kokevat tarvitsevansa opiskelijoiden ohjauksen tueksi. Olisi myös mielenkiintoista verrata Pirkanmaan sairaanhoitopiiristä kerättyjä tuloksia ja tämän tutkimuksen tuloksia ensihoitajaopiskelijoiden kokemuksista saamastaan ohjauksesta. Löytyisikö opiskelijoiden antamista palautteista eroja sairaalan sisällä ja sairaalan ulkopuolella. Yhtenäisten arviointikriteerien laatiminen ja harjoitteluprosessin auki kirjoittaminen ensihoidon harjoittelujaksolle olisivat myös hyödyllisiä opinnäytetyön aiheita.

Tämän tutkimuksen tuloksia hyödynnetään Pirkanmaan pelastuslaitoksen opiskelijaohjauksen kehittämisessä. Tulosten mukaan opiskelijat olivat pääsääntöisesti erittäin tyytyväisiä harjoitteluunsa Pirkanmaan pelastuslaitoksella. Tutkimus nosti kuitenkin esiin myös epäkohtia, joita olisi hyvä tarkastella tarkemmin. Ohjauksen sisällön yhtenäistäminen, strukturoitu malli voisi auttaa monia ohjaajia ohjaustyössä.

Tutkimuksessa käytetty CLES-mittari oli toimiva kyseiselle kohderyhmälle. Hyvä vastausprosentti osoittaa, että kyselyyn oli helppo vastata. Kysymykset olivat kohdentuneet oikein ja kaikkiin kohtiin oli vastattu. Tätä pohjaa olisi hyvä alkaa käyttämään säännöllisesti kaikkien Pirkanmaan pelastuslaitoksen ensihoidon harjoittelussa olleiden opiskelijoiden palautteen keräämisessä.

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että Pirkanmaan pelastuslaitoksen ensihoidon harjoittelussa olleet opiskelijat kokivat saaneensa hyvää ohjausta harjoittelussaan. Yhdeksän kymmenestä opiskelijasta koki saavuttaneensa oppimistavoitteen erittäin hyvin tai melko hyvin. Pedagoginen ilmapiiri koettiin myös hyväksi ja ohjaussuhteen koki kiitettäväksi lähes kolme opiskelijaa neljästä.

LÄHTEET

- Airila, A., Kurki, A-L., Mattila-Holappa, P. & Nykänen, M. (2019). Työelämässä oppiminen, ohjaus ja oppilaitosyhteistyö työpaikkojen näkökulmasta. Ammattikasvatuksen aikakauskirja 2/2019. Ammatillisen koulutuksen uudistus, uhka vai mahdollisuus? Ammattikoulutuksen tutkimusseura OTTU ry. PunaMusta Oy, Tampere.
- Alanen, P., Jormakka, J., Kosonen, A. & Saikko, S. (2017). Oireista työdiagnoosiin, ensihoitopotilaan tutkiminen ja arviointi. 1.- 2. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy
- Asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017).
<https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170673> (Luettu 3.3.2020)
- Asetus ensihoitopalvelusta 585 (2017).
<https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170585> (Luettu 3.3.2020)
- Blom, R. & Flyktman, T. (2014). Opiskelijan ja ohjaajan opas onnistuneeseen ensihoidon harjoitteluun. Lahden AMK, Hoitotyön koulutusohjelma.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/81821/Blom_Riku.pdf?sequence=2&isAllowed=y (Luettu 2.5.2020)
- Bradbury-Jones, C., Sambrook, S. & Irvine, F. (2011). Empowerment and being valued: a phenomenological study of nursing students' experiences of clinical practice. Nurse Educ Today, 2011, 31 (4): 368-72.
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/20696505> (Luettu 3.5.2020)
- Candy, P. & Matthews, J. (1998). Fusing learning and work: Changing conceptions of workplace Learning. In D. Boud (ed.) Current issues and new agendas in workplace learning. Adelaide: NCVER, 9–30.
https://www.ncver.edu.au/__data/assets/file/0018/15273/cp9715.pdf (Luettu 2.5.2020)
- ePerusteet 1. (2018). Opintopolku.fi sivusto. Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto.
<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esitys/3689879/reformi/rakenne>

(Luettu 2.1.2020)

ePerusteet 2. (2018). Opintopolku.fi sivusto. Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esitys/3689879/reformi/sisalto/6660573>

(Luettu 2.1.2020)

Gradia. (2020). Www-sivut. <https://www.gradia.fi/perustason-ensihoitaja/l16668>

(Luettu 13.3.2020)

Grow, G. (1991). Teaching learners to be self-directed. *Adult education quarterly*. Volume 41, Number 3, Spring, 1991, 125-149. (Luettu 20.9.2020).
<http://thinkteaching.pbworks.com/f/Grow01.pdf>

Haapasalo, M. & Erämies, S. (2017). Erilaiset oppimiskäsitykset. Opettajankoulutuslaitos. <https://peda.net/jyu/okl/ko/ktkp010-biologia/eo>

(Luettu 13.4.2020)

Hakala, J., Kallio, T. & Mettinen M. (2015). Ohjaus ensihoidon harjoittelussa opiskelijoiden ja ohjaajien kokemana. *Opinnäytetyö*. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/93531/Kallio_Tia.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Luettu 8.3.2020)

Hautamäki, J., Arinen, P., Eronen, S., Hautamäki, A., Kupiainen, S., Lindblom, B., Niemivirta, M., Pakaslahti, L., Rantanen, P. & Scheinin, P. 2002. Assessing learning-to-learn. A Framework. https://www.researchgate.net/publication/242556806_Assessing_learning-to-learn_A_framework (Luettu 10.12.2020)

Heikkilä, T. (2014). Kvantitatiivinen tutkimus. <http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf> (Luettu 21.5.2020)

Heinonen, N. (2004). Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu. Suositus sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille. Sosiaali- ja terveysministeriön monisteita 2003:22. https://portal.savonia.fi/amk/sites/default/files/pdf/tutustu_savoniaan/oha/STM_2003%20suositus%20harjoittelu%20terveysalalla.pdf (Luettu 16.1.2020)

Heiskanen, M. (2016). Näyttöön perustuvan hoitotyön uutiset 4/2016. Viides kansainvälinen CLES 2016 Symposium järjestettiin elokuussa Helsingissä.

- https://www.psshp.fi/documents/7796350/7876645/NHP- uutisklehti_2016-4.pdf/155f4b5a-eb99-426f-8075-875e9f1e9241 (Luettu 21.9.2020)
- Helakorpi, S. (2016). Tulevaisuuden koulu, uudet oppimisympäristöt. Sites google.com. <https://sites.google.com/site/kouluntulevaisuus/uudet-oppimisympaeristoet> (Luettu 19.4.2020)
- Helsingin pelastuskoulu. (2020). Helsingin kaupungin internetsivut. <https://www.hel.fi/pela/fi/esittely/pelastuskoulu/> (Luettu 2.1.2020)
- Hirsjärvi, S. (1982). Kasvatustieteen käsitteistö. Keuruu: Otava.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. Sajavaara, P. (2009). Tutki ja kirjoita, Kariston kirjapaino, Hämeenlinna
- Hulkari, K. (2006). Työssäoppimisen laadun käsite, itsearviointi ja kehittäminen sosiaali- ja terveystieteiden ammatillisessa peruskoulutuksessa. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteen tiedekunta. Akateeminen väitöskirja. <https://pdfs.semanticscholar.org/52b7/4786a531d00e7b226df50be777dba408e650.pdf> (Luettu 24.4.2020)
- Jokinen, J., Lähteenmäki, L. & Nokelainen, P. (2009). Työssäoppimisen lumo. Ammatillisen sekä ammatillisen korkea-asteen koulutuksen ja työelämän yhteistyön hyvät käytänteet. Hämeen ammattikorkeakoulu. Saarijärven Offset Oy, Saarijärvi. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/93904/Tyossaoppimisen_lumo_HAMK_2009_e.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Luettu 14.4.2020)
- Joutjärvi, M. (2020). Viimeinen harjoittelu luultua tärkeämpi- voi edistää alalla pysymistä. www.tehylehti.fi/fi/uutiset/viimeinen-harjoittelu-luultua-tarkeampi-voi-edistaa-alalla-pysymista (Luettu 1.3.2020)
- Kaihlanen, A-M. (2020). "From a nursing student to a registered nurse- Final clinical practicum facilitating the transition". Väitöskirja. Turun yliopisto
- Karjalainen, M., Norrgård, M., Peltomaa, M., Pirneskoski, J., Rantala, H. & Tirkkonen, J. (2018). Suositus peruselintoimintojen arvioinnista ja seurannasta. Lääkärilehti 12-13/2018 vsk 73, s.786-788. <https://www.laakarilehti.fi/tyossa/raportit-ja-kaytannot/suositus-peruselintoimintojen-arvioinnista-ja-seurannasta/?public=6cf51054acd41361903e086b728763b8> (Luettu 1.1.2020)

- Kolehmainen, M., Jaamalainen, A-M., Katajarinne, P., Leinonen, N. & Määttä, J. (2008). Kehity ammattikorkeakoulun harjoittelun ohjaajana, koulutuskansio. Sarja C. Oppimateriaalit 15, 2008. Humanistinen ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/38301/978-952-456-074-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Luettu 1.3.2022)
- Koontz, A., Mallory, J., Burns, J. & Chapman, S. (2010.) Staff nurses and students: The Good, The Bad and The Ugly. MEDSURG Nursing, Vol 19, No. 4, 240-246. <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.1060.1641&rep=rep1&type=pdf> (Luettu 1.5.2020)
- Kuikka, N. (2014). Opiskelijaohjauksen ja oppimisympäristön laatu HYKS-sairaanhoidon alueen Medisiinisessä tulostulosyksikössä opiskelijoiden arvioimana. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/70048/Kuikka_Niina.pdf?sequence=1 (Luettu 3.5.2020)
- Kuisma, M., Holmström, P., Nurmi, J. , Porthan, K. & Taskinen, T. (2017). Ensihoido. Kuudes uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy
- Kumpulainen, R. (2017). terveysalan opiskelijoiden kokemukset kliinisestä harjoittelusta. Opiskelijapalautteet vuosilta 2009-2015 erikoissairaanhoidossa. Jyväskylänä ammattikorkeakoulu. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala, kliininen asiantuntija (YAMK). https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/140010/Kumpulainen_Riikka.pdf.pdf?sequence=1&isAllowed=y (luettu 6.12.2020)
- Kuntaliitto (2018). https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Ervat_Sairaanhoitopiirit2019.pdf (luettu 15.12.2019)
- Kuula, A. (2011). Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Bookwell oy, Jyväskylä
- Laki ammatillisesta koulutuksesta 531 (2017). <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170531> (Luettu 2.4.2020)
- Laki terveydenhuoltolain muuttamisesta 1516 (2016). <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161516> (Luettu 5.12.2019)
- Lanki, E., Mäkinen, M., Oksanen, H. & Vanhala, M. (2014). opiskelijaohjauksen laadunarviointimittarin kehittäminen. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

(https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/72476/oksanen_hannele.pdf?sequence=1&isAllowed=y) (Luettu 25.4.2020)

Levett-Jones, T., Lathlean, J., Higgins, I. &McMillan, M. (2008). Staff-student relationship and their impact on nursing students`belongingness and learning. *Journal of Advanced Nursing*, 65(2), 316-324. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1365-2648.2008.04865.x> (Luettu 1.5.2020)

Luojus, K. (2011). Ammattitaitoa edistävän harjoittelun ohjauksen toimintamalli. Ohjaajien näkökulma. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto, hoitotieteen laitos. Tampereen Yliopistopaino Oy, tampere

Mamia, T. (2005). SPSS-alkeisopas. Statistical Package for Social Sciences. Tampereen yliopisto. http://groups.jyu.fi/sporticus/lahteet/LAHDE24_spss.pdf (Luettu 7.12.2020)

Manninen, J. & Pesonen, S. (1997). Uudet oppimisympäristöt. Aikuiskasvatus 4/97. <http://elektra.helsinki.fi.libproxy.tuni.fi/se/a/0358-6197/17/4/uudetopp.pdf> (Luettu 18.4.2020)

Manninen, K. (2014). Experiencing authenticity- the core of student learning in clinical practise. Väitöskirja. Karolinska Institutet. https://openarchive.ki.se/xmlui/bitstream/handle/10616/41988/Thesis_Katri_Manninen.pdf?se (Luettu 17.9.2020)

Miettinen, I. (2000). Konstruktivistinen oppimisenäkemys ja esineellinen toiminta. *Aikuiskasvatus* 4/2000, 276-290. <https://journal.fi/aikuiskasvatus/article/view/93312> (Luettu 3.10.2020)

Mikkonen, I. (2005). Clinical learning as experienced by nursing students in their critical incidents. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen tiedekunta. Akateeminen väitöskirja. https://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_952-458-673-8/urn_isbn_952-458-673-8.pdf (Luettu 26.4.2020)

Mykrä, T. (2007). Työpaikkaohjaaja oppimisen edistäjänä, opiskelijan ohjaaminen ja arviointi työpaikalla. Opetusministeriö ja opetushallitus. <https://docplayer.fi/7959409-Tyopaikkaohjaaja-oppimisen-edistajana.html> (Luettu 13.3.2020)

- Menetelmäopetus. 2004. Menetelmäopetuksen tietovaranto. KvantiMOTV.
<https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/korrelaatio/korrelaatio.html> (Luettu 18.1.2021)
- Nevgi. A. & Lindblom-Yläne. S. (2003). oppimisenäkemykset antavat perustan opetukselle teoksessa Yliopisto- ja korkeakouluopettajan käsikirja. WSOY. Helsinki
- NMC1 (2008). Nursing, Midwifery Council. Standards to support learning and assessment in practice. NMC standards for mentors, practice teachers and teachers. London: NMC.
<https://www.nmc.org.uk/globalassets/sitedocuments/standards/nmc-standards-to-support-learning-assessment.pdf> (Luettu 16.4.2020)
- NMC2 (2018). Nursing, Midwifery Council. Standards for student supervision and assessment.
<https://www.nmc.org.uk/globalassets/sitedocuments/standards-of-proficiency/standards-for-student-supervision-and-assessment/student-supervision-assessment.pdf> (Luettu 3.10.2020).
- Nummenmaa, L. (2002). Psykometriikan perusteet.
<https://docplayer.fi/19816595-Psykometriikan-perusteet.html> (Luettu 14.11.2020)
- Oinonen, I. (2000). Harjoittelun ohjaus hoitotyön koulutuksen eri vaiheissa. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Lisensiaatintyö.
- Ojanen, S. (2003). Ohjauksesta oivallukseen- ohjausteorian kehittelyä. Teoksessa Suomen harjoittelukoulujen vuosikirja n:o 1, 2003. Toim. Silkelä, R. Verkkoersio Savolainen, E.
<http://sokl.uef.fi/verkkajulkaisut/ohjaus/Ojanen.htm> (Luettu 19.4.2020)
- OKM (Opetus- ja kulttuuriministeriö). Internet-sivut. <https://minedu.fi/ohjaus-rahoitus-ja-sopimukset> (Luettu 13.3.2020)
- Opetusministeriö. (2006). Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon. Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, opintojen keskeiset sisällöt ja vähimmäisopintoviikkomäärät. Opetusministeriö 10.7.2006.
<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80112/tr24.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Luettu 18.1.2020)

- OPH (Opetushallitus). (2014). Hyvän ohjauksen kriteerit. https://opintopolku.fi/wp/wp-content/uploads/2015/11/158918_hyvan_ohjauksen_kriteerit-1.pdf (luettu 7.3.2020)
- Opintopolku. (2020). Koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen ylläpitämä koulutussivusto opintopolku.fi. https://opintopolku.fi/app/#!/haku/ensihoito?page=1&articlePage=1&organisationPage=1&itemsPerPage=25&sortCriteria=0&facetFilters=teachingLanguageCode_fm:FI&facetFilters=educationType_fm:et01.04.01&tab=los (Luettu 5.1.2020)
- Ora-Hyytiäinen, E. (2004). Auttajasta reflektiiviseksi sairaanhoitajaksi. Ammattikorkeakouluopiskelijan kasvu ja kehittyminen ammattiin. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteen tiedekunta. Acta Universitatis Tamperensis 1032. Akateeminen väitöskirja. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/67086/951-44-6076-6.pdf?sequence=1> (Luettu 25.4.2020).
- Palvelutasopäätös. (2020). Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän ensihoidon palvelutasopäätös vuodelle 2020. [https://www.tays.fi/fi-FI/Sairaanhoitopiiri/Hallinto_ja_paatokseteko/Esityslistat_ja_poytakirjat/Valtuusto/Kokous_1062019/Ensihoidon_palvelutasopaatos_vuodelle_20\(91708\)](https://www.tays.fi/fi-FI/Sairaanhoitopiiri/Hallinto_ja_paatokseteko/Esityslistat_ja_poytakirjat/Valtuusto/Kokous_1062019/Ensihoidon_palvelutasopaatos_vuodelle_20(91708)) (Luettu 15.12.2019)
- Partamies, S. (2007). Hoitotyön ja ensihoidon opiskelijoiden kokemuksia klinisen harjoittelun ohjauksen toteutumisesta. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitos.
- Partanen, M. (2019). Perustason ensihoitaja-tutkinto vakiintuu. Systole. Ensihoidon erikoislehti. <https://www.ensihoidontiedotus.fi/index.php/406-perustason-ensihoitaja-tutkinto-vakiintuu> (Luettu 5.1.2020)
- Patomäki, H. ja Wight, C. (2000) "After Postpositivism: The Promises of Critical Realism", International Studies Quarterly, vol. 44, no. 2, s. 213-237. <https://academic.oup.com/isq/article-abstract/44/2/213/1822731?redirectedFrom=fulltext> (Luettu 31.3.2020).
- Pelastusopisto 1. (2020). Pelastusopiston internet-sivut. <https://www.pelastusopisto.fi/tutkinnot/> (Luettu 2.1.2020)
- Pelastusopisto 2. (2020). Pelastusopiston internet-sivut. <https://www.pelastusopisto.fi/tutkinnot/pelastajatutkinto/> (Luettu 3.1.2020)

- Pelastusopisto 3. (2020). Pelastusopiston internet-sivut. <https://www.pelastusopisto.fi/tutkinnot/hatakeskuspaivystajatutkinto/tavoitteet/> (Luettu 6.1.2020)
- Pelastustoimen palvelutasopäätös. (2020). [https://tampere.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Kaupunginhallitus/Kokous_2712020/Pirkanmaan_pelastustoimen_palvelutasopaa\(125773\)](https://tampere.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Kaupunginhallitus/Kokous_2712020/Pirkanmaan_pelastustoimen_palvelutasopaa(125773)) (Luettu 3.10.2020)
- Peltomäki, M. & H. Silvennoinen. (2003). Työssäoppimisen pedagogiset mallit ammatillisessa peruskoulutuksessa. Opetushallitus. Vantaa: Dark Oy. <https://docplayer.fi/16321971-Mikko-peltomaki-ja-heikki-silvennoinen-tyossaoppimisen-pedagogiset-mallit-ammattillisessa-peruskoulutuksessa.html> (Luettu 19.1.2020)
- PSHP (Pirkanmaan sairaanhoitopiiri). (2020). Pirkanmaan sairaanhoitopiirin internetsivut. <https://www.tays.fi/fi-fi/paivystys/Ensihoitopalvelu> (Luettu 17.5.2020)
- Putko, L. (2008). Pelastuslaitos oppimisympäristönä ja siellä toteutuva ohjaus ensihoitajaopiskelijoiden kokemana. Pro Gradu tutkielma. Hoitotieteen laitos. Turun yliopisto
- Pylkkä, O. Kognitiivinen oppimiskäsitys. Jyväskylän ammattikorkeakoulun sähköiset materiaalit. <https://oppimateriaalit.jamk.fi/oppimiskasitykset/oppimiskasitykset/kognitiivinen-oppimiskasitys/> (Luettu 6.9.2020)
- Raatikainen, P. (2005). Ihmistieteet- tiedettä vai Tulkintaa? Teoksessa Ihmistieteet tänään. Meurman-Solin, A. & Pyysiäinen, I. (toim.) <https://docplayer.fi/11398198-Ihmistieteet-tiedetta-vai-tulkintaa.html> (Luettu 16.2.2020)
- Rauhala, L. (2005). Ihmiskäsitys ihmistyössä. Helsinki: Yliopistopaino.
- Rauste-von Wright, M. & von Wright, J. Oppiminen ja koulutus. Werner Söderström osakeyhtiö. Helsinki 2002.
- Rintala, H., Pylväs, L., Postareff, L., Mikkonen, S., Nokelainen, P. (2015). Työpaikalla tapahtuvaa oppimista ja ohjausta edistävät ja estävät tekijät. Ammattikasvatuksen aikakauskirja. Työpaikoilla tapahtuva oppiminen. 4/2015. https://akakk.fi/wp-content/uploads/Aikak_2015_4_lehti.pdf (Luettu 25.4.2020)

- Saarikoski, M. ym. (2002). The nurse teacher in clinical practise: Developing the new sub-dimension to the clinical environment and supervision (CLES) scale. *International Journal of Nursing Studies* 45, 1233-1237. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/17803996> (Luettu 3.5.2020)
- Saarikoski, M. & Leino-Kilpi, H. (2002). The clinical learning environment and supervision by staff nurses: developing the instrument. *International Journal of Nursing Studies*. Vol. 39, Issue 3, 259-267. <http://www.utupub.fi/handle/10024/5820> (Luettu 12.4.2020)
- Salmela, M. (2004). Sairaanhoidajaopiskelijoiden hoitamisen taidot ja niiden opetus ammattikorkeakoulussa. Opiskelijoiden, opettajien ja ohjaajien arviot. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitos. Turun yliopiston julkaisuja, sarja C 213. Akateeminen väitöskirja
- Salonen, P. (2007). Harjoittelusta amk-opintojen kuningas. Harjoittelun kehittämishankkeen 2004-2006 loppuraportti. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/22831/Harjoittelusta_AMK_opintojen_kuningas.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Luettu 14.4.2020)
- Siren, T. & Pekkarinen, O. (2017). Tieteenfilosofis-metodologisia perusteita pro gradu- tutkielman laadintaan. Maanpuolustuskorkeakoulu. Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitos. https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/134431/Sarja%203_Ty%c3%b6papereita_3_2017_Siren_Pekkarinen%20-verkkoversio.pdf?sequence=2&isAllowed=y (Luettu 31.3.2020)
- Smith, M. (1999.) Kognitiivinen suuntautuminen oppimiseen, Pedagogiikan ja arkioppimisen tietosanakirja. <https://infed.org/mobi/the-cognitive-orientation-to-learning/> (Luettu 3.10.2020)
- SPPL (Suomen palopäällystöliitto). (2018). SPPL:n internet-sivut. https://www.sppl.fi/tietoa/meista/toimintaa_ohjaavat_asiakirjat/arvot (Luettu 18.1.2020).
- STM (Sosiaali- ja terveysministeriö). (2014). www.stm.fi/ensihoito (Luettu 8.3.2020)
- Strandell- Laine. C. (2019). Nursing student-nurse teacher cooperation using mobile technology during the clinical practicum. Väitöskirja. Turun yliopisto. Lääketieteen tiedekunta.

- <https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/146655/AnnalesD1412Strandell-Laine.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Luettu 3.5.2020)
- Taam-Ukkonen, M., Tarr, T., Teuho, S., Timonen, L. & Laitinen, A. (2017). Opiskelijaohjauksen laatusuositukset. https://www.pssh.fi/documents/7796350/7841414/Laatusuositukset_2017.pdf/57928396-0050-4201-ab93-a11881cc101e (Luettu 6.1.2020)
- Taanila, A. (2011). Määrällisen aineiston kerääminen. Helsinki: Helia. <http://myy.haaga-helia.fi/~taaak/t/suunnittelu.pdf> (Luettu 29.3.2020)
- Taanila, A. (2020). Akin menetelmäblogi. <https://tilastoapu.wordpress.com/spss/> (Luettu 26.1.2020)
- Tapani, A. & Salonen, A. O. (2019). Myönteisten oppimiskokemusten tekijät ja uudistuva opettajuus ammatillisessa koulutuksessa. Ammattikasvatuksen aikakauskirja 2/2019. Ammatillisen koulutuksen uudistus, uhka vai mahdollisuus? Ammattikoulutuksen tutkimusseura OTTU ry. PunaMusta Oy, Tampere.
- Tarr, T. (2017). Katsaus CLES-mittarin 10-vuotistaipaleelle. Kliinisen hoitotyön opettajat. <https://kho-kliiniset-hoitotyon-opettajat.webnode.fi/news/katsaus-cles-mittarin-10-vuotistaipaleelle/> (Luettu 6.1.2020)
- Tauriainen, P. (2009). Teknologiatuettu työssä oppiminen. Matkapuhelimen ja verkko-oppimisympäristön käyttö työssäoppimisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa. Oulun yliopisto. kasvatustieteen tiedekunta. Akateeminen väitöskirja. <http://jultika oulu.fi/files/isbn9789514292149.pdf> (Luettu 25.4.2020)
- Teach Thought Staff, (2020). Four stages of a self-directed learning model <https://www.teachthought.com/learning/the-four-stages-of-the-self-directed-learning-model/> (Luettu 24.4.2020)
- Terveystieteiden tutkimuskeskus (2010). Terveystieteiden tutkimuskeskus 1326 (2010). <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326> (luettu 1.3.2020)
- Tervo, J. (2019). Lähihoitajaopiskelijoiden kokemuksia koulutus sopimusjaksolla tapahtuvasta työssäoppimisesta. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen laitos. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/62837/URN%3ANBN%3Afi%3Ajyu-201902181542.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Luettu 25.4.2020)

- Toimintasääntö (2019). Pirkanmaan pelastuslaitos.
http://pirkanmaanpelastuslaitos.fi/js/upload/1580817216_1553674264Toimintasnt%201.2.2019.pdf (Luettu 15.12.2019)
- Tuomikoski, A-M., Ruotsalainen, H., Sivonen, P., Tähtinen, T. & Kääriäinen, M. (2017). Opiskelijaohjaajakoulutus lisää opiskelijaohjausosaamista. ePooki 43/2017. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut ISSN 1798-2022.
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/137246/Opiskelijaohjaajakoulutus%20lisaa%20opiskelijaohjausosaamista.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Luettu 16.4.2020)
- Tuomikoski, A-M. (2019). Sairaanhoidtajien opiskelijaohjausosaaminen ja ohjaajakoulutuksen vaikutus osaamiseen. Akateeminen väitöskirja. Oulun yliopisto. Lääketieteellinen tiedekunta.
<http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526222998.pdf> (Luettu 3.5.2020)
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2012). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa.
https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf (Luettu 31.3.2020)
- Tynjälä, P. & Collin, K. (2000). Koulutuksen ja työelämän yhteistyö- pedagogisia näkökulmia. Aikuiskasvatus 4/2000 s. 293-305.
<http://elektra.helsinki.fi.libproxy.tuni.fi/se/a/0358-6197/20/4/koulutuk.pdf> (Luettu 13.4.2020)
- Tynjälä, P. (1999). Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. Tammer-paino Oy. Tampere. 1999.
- Työturvallisuuslaki 738/2002.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738> (Luettu 14.3.2020)
- Valamis. (2020). Cognitive learning. <https://www.valamis.com/hub/cognitive-learning> (Luettu 27.9.2020)
- Valli, J. (2010). Hoitotason ensihoito. Teoksessa Silfvast, T., Castrén, M., Kurola, J., Lund, V. & Martikainen, M. (toim.) Ensihoito-opas. Hämeenlinna. Kariston kirjapaino Oy.
- Valtioneuvoston asetus erityistason sairaanhoidon erityisvastuualueista 156 (2017). <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170156> (Luettu 8.3.2020)
- Valvira. (2020). Laillistamiseen ja nimikesuojaukseen johtava koulutus Suomessa.

- https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/ammattioikeudet/koulutus_suomessa
a (Luettu 3.10.2020)
- Vehkalahti, K. (2008). Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/305021/Kyselytutkimuksen-mittarit-ja-menetelmat-2019-Vehkalahti.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
(Luettu 29.3.2020)
- Vilkka, H. (2007). Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet.
<http://hanna.vilkka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>
(Luettu 31.3.2020)
- Vuoden ensihoitajat. (2018). Suomen ensihoitoalan liitto, Ensihoitajan eettiset ohjeet.
https://sehl.fi/wp-content/uploads/2018/12/Ensihoitajan_eettiset_ohjeet.pdf (Luettu 3.5.2020)
- Vuosikertomus (2019). Pirkanmaan pelastuslaitos.
http://pirkanmaanpelastuslaitos.fi/js/upload/1590748246_vuosikertomus2019_luku.pdf (luettu 10.5.2020)
- Vuosikertomus (2020). Pirkanmaan pelastuslaitos. (Sähköpostiliite Sanna Kauppinen. (Luettu 2.2.2021)
- Vuosiraportti (2019). Pirkanmaan pelastuslaitos. Ensihoitopalveluiden vuosiraportti 2019. Sähköpostiliite Markku Heikkilä. (Luettu 16.10.2020)
- Vähä-Jaakkola, J. (2012). Kliinisen oppimisympäristön laatu ja ohjaussuhteen toimivuus terveystieteiden opiskelijoiden arvioimana Pirkanmaan sairaanhoitopiirissä. Tampereen yliopisto. terveystieteiden yksikkö.
<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/84274/gradu06484.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Luettu 2.5.2020)
- Warne, T., Johansson, U-B., Papastavrou, E., Tichelaar, E., Tomietto, M., Van den Bossche, K., Morena, M. & Saarikoski, M. (2010). An exploration of the clinical learning experience of nursing students in nine European countries. Nurse Education Today 30, 809-815.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0260691710000596> (Luettu 11.9.2020)
- Tays. Pirkanmaan sairaanhoitopiirin internet-sivut.
<https://www.tays.fi/fi-FI/Paivystys/Ensihoitopalvelu> (Luettu 1.2.2021)

Ämmälä, T. (2017). Opiskelijaohjauksen ja oppimisympäristön laatu Vaasan keskussairaalassa hoitotyön opiskelijoiden arvioimana. Vaasan ammattikorkeakoulu.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/136130/Terhi_Ammala.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Luettu 14.3.2020)

LIITTEET

Liite 1. CLES-mittarin käyttösopimus

Mikko Saarikoski, sh, TtT, Dosentti (TY)
Camilla Strandell-Laine, sh, TtT
castla@utu.fi
Turun yliopisto, Hoitotieteen laitos

SOPIMUS
15.5.2019

Sopimus 'Kliininen oppimisympäristö, ohjaus ja opettaja' (CLES+T) arviointimittarin käytöstä

Suostun siihen, että CLES+T arviointimittaria voidaan käyttää empirisen tutkimuksen ja kehittämistoiminnan tiedonkeruuvälineenä seuraavilla ehdoilla:

- CLES+T säilytetään varsinaisten muuttujen osalta alkuperäisessä muodossa. Taustamuuttuja voidaan lisätä/ muuttaa, koska ne määräytyvät useimmiten kunkin tutkimuksen omasta kysymyksenasettelusta. Mittari voidaan teknisessä mielessä kirjoittaa uudelleen.
- Kaikissa tutkimukseen ja sen raportointiin liittyvissä dokumenteissa tulee olla mittarin suhteen korrekkit lähdeviitteet. Mittarin englanninkielinen versio on julkaistu ensimmäisen kerran artikkelissa: Saarikoski M. ym. 2002. The nurse teacher in clinical practice: Developing the new sub-dimension to the Clinical Learning Environment and Supervision (CLES) scale. International Journal of Nursing Studies 45, 1233-1237. Mittarin copyright on artikkelin julkaisusopimuksen yhteydessä siirtynyt Elsevier Ltd. kustannusyhtiölle.
- Mittarilla kerättyjä tietoja voidaan esittää taulukoissa ja tekstissä ja yksittäiset osiot voivat esiintyä niissä sellaisenaan. Mittaria ei kuitenkaan kokonaisuutena voida julkaista enää uudestaan (esim. artikkelin liitteenä). Alkuperäisen CLES mittarin (2002) suomenkielisen version julkaisuoikeudet ovat Annales Universitatis Turkuensis -sarjassa.
- Tekijä toimittaa Strandell-Laineelle yhden kappaleen tutkimusraportista (tai artikkelista), jossa CLES+T mittaria on käytetty.

Mittarin käyttäjän nimi:

Sanna Kauppinen
Sanna Kauppi
allekirjoitus

Tutkimuksen taustayhteisö:

Tampereen Yliopisto
Kalevankatu 4
33100 TAMPERE

Osoite:

Tutkimuksen

(tai kehittämisprojektin) nimi:

Pro gradu -tutkielma
Opiskelijoiden kokemus ohjauksesta
Psykologian laitoksen koulut-
sellalla

Myönnän luvan mittarin käyttöön:

Camilla Strandell-Laine

Päiväys:

26.11.2019

Tulosta tämä sopimuslomake, täytä tarvittavat tiedot ja lähetä skannattuna *.pdf -tiedostona s-postitse Strandell-Laineelle (castla@utu.fi). Lopullinen sopimusversio lähetetään sinulle allekirjoitettuna s-postin liitteenä.

Liite 2. Tutkimusinfo

Pirkkalassa 23.11.2019

HYVÄ OPISKELIJA

Opiskelen Tampereen yliopistossa kasvatustieteen maisteriopintoja. Tämä kysely on osa kasvatustieteellistä opinnäytetyötäni, jonka ohjaajana toimii Tampereen yliopiston kasvatustieteen apulaisprofessori Mari-Pauliina Vainikainen. Kyselyn tuloksia käytetään Pirkanmaan pelastuslaitoksen opiskelijaohjauksen kehittämiseen, jonka suunnitteluun ja toteuttamiseen myös tekemäni opinnäytetyö liittyy. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista, mutta tutkimuksen onnistumisen kannalta mielipiteesi on minulle erittäin tärkeä. Vastaaminen onnistuu oheisen linkin kautta nimettömänä. Kysymykset on laadittu siten, että yksittäisistä vastauksista ei selviä vastaajan henkilöllisyys. Kaikki kyselyssä esiin tulevat tiedot käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti, vastauksia ei voida yhdistää yksittäiseen vastaajaan.

Olet ollut opiskelijana Pirkanmaan pelastuslaitoksella ensihoitoyksikössä. Toivon, että vastaat oheiseen kyselyyn, jolla haluan kartoittaa, millaisia kokemuksia teillä opiskelijoilla on harjoittelusta ja saamastanne ohjauksesta Pirkanmaan pelastuslaitoksella. Kyselylomake pohjautuu kansainväliseen CLES- mittariin (clinical learning environment and supervision scale), jota käytetään laadun arvioinnissa monissa organisaatioissa niin Suomessa kuin ulkomailla. Lisäksi olen ottanut mukaan kysymyksiä pshp:n käyttämästä opiskelijaohjauksen arviointilomakkeesta. Kyselyn avulla haluan selvittää opiskelijaohjauksen nykytilannetta, mitä haasteita tai kehittämistarpeita Pirkanmaan pelastuslaitoksen opiskelijaohjauksessa on.

Vastaaminen vie aikaa alle 10 minuuttia, kiitos ajastasi ja vastauksistasi. Jos sinulle herää jotain kysyttävää tutkimuksesta tai kyselystä, niin ota rohkeasti yhteyttä.

Linkki kyselyyn: <https://link.webpolsurveys.com/S/514AB2FC374E6588>

Yhteistyöstä kiittäen

Sanna Kauppinen

lääkintämestari, KM- opiskelija

0400-955550

sanna.kauppinen@tuni.fi

Liite 3. CLES-mittarin summamuuttujat ja väittämät

SUMMAMUUTTUJA	VÄITTÄMÄT
Harjoittelupaikan pedagoginen ilmapiiri (S1)	<ul style="list-style-type: none"> - Henkilökuntaa oli helppo lähestyä - Työvuorojen alkaessa harjoittelupaikkaan meneminen tuntui helpolta - Uskalsin osallistua keskusteluun harjoitteluyksikössä - Harjoittelupaikassa vallitsi myönteinen ilmapiiri - Henkilökunta oli yleensä kiinnostunut opiskelijoiden ohjauksesta - Henkilökunta oppi tuntemaan opiskelijat myös nimeltä- ei vain opiskelijana - Mielekkäitä oppimistilanteita oli riittävästi - Oppimistilanteet olivat sisällöllisesti monipuolisia - Harjoittelupaikkaani voidaan pitää hyvänä oppimisympäristönä
Hoitotyön lähtökohdat harjoittelussa (S2)	<ul style="list-style-type: none"> - Hoidon hoitofilosofia (hoidollinen yleisnäkemys) oli selkeästi määritelty - Potilaiden hoitaminen toteutui hyvin yksilöllisesti - Hoitotyön dokumentointi oli selkeää - Potilaiden hoitoon liittyvässä tiedonkulussa ei ollut katkoksia - Ohjaajani suhtautui ohjaustehtäväänsä myönteisesti
Ohjaussuhteen sisältö harjoittelupaikassa työskentelevän ohjaajan kanssa (S3)	<ul style="list-style-type: none"> - Sain mielestäni yksilöllistä ohjausta - Sain ohjaajaltani jatkuvasti palautetta - Olen kaiken kaikkiaan tyytyväinen saamani ohjaukseen - Ohjaussuhde oli ensisijaisesti oppimista edistävä tasa-arvoinen yhteistyösuhde

Ohjaussuhde harjoittelupaikassa
(S4)

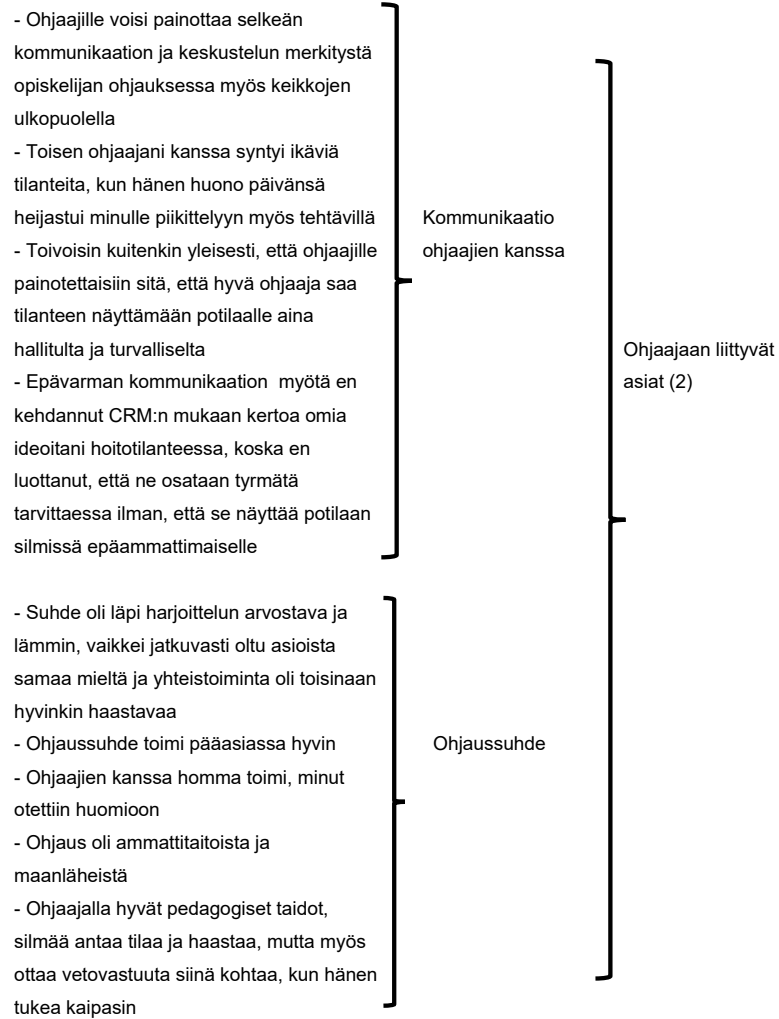
- Ohjaussuhteen vuorovaikutus oli molemmin puoleista
- Ohjaussuhteessa vallitsi kunnioitus ja hyväksyntä
- Yhteenkuuluvuudentunne hallitsi ohjaussuhdetta
- Pehdytys harjoittelupaikkaan toteutui hyvin
- Koko henkilökunta oli kiinnostunut ohjauksestani
- Potilan hoitoon liittyviä tilanteita hyödynnettiin ohjauksessani
- Mielekkäitä oppimistilanteita oli riittävästi

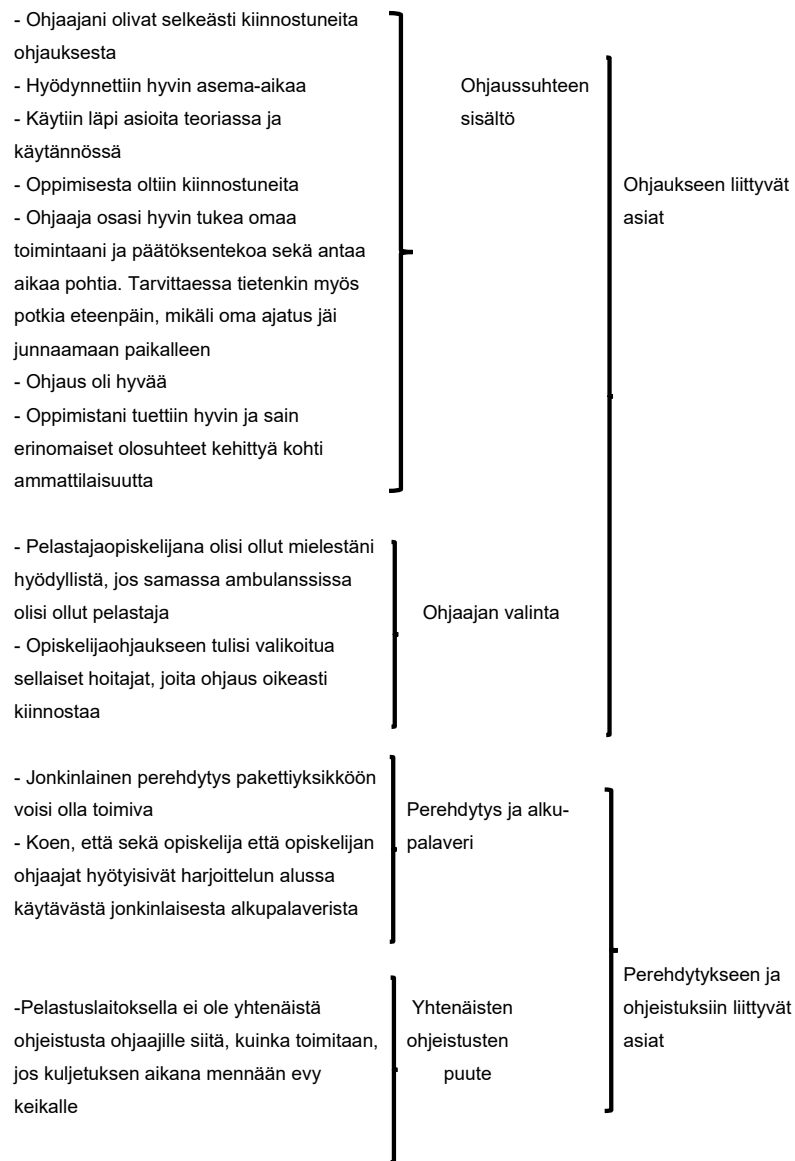
- Oppimistilanteet olivat sisällöltään monipuolisia
- Ohjaajani ohjaustaidot olivat oppimistani tukevia

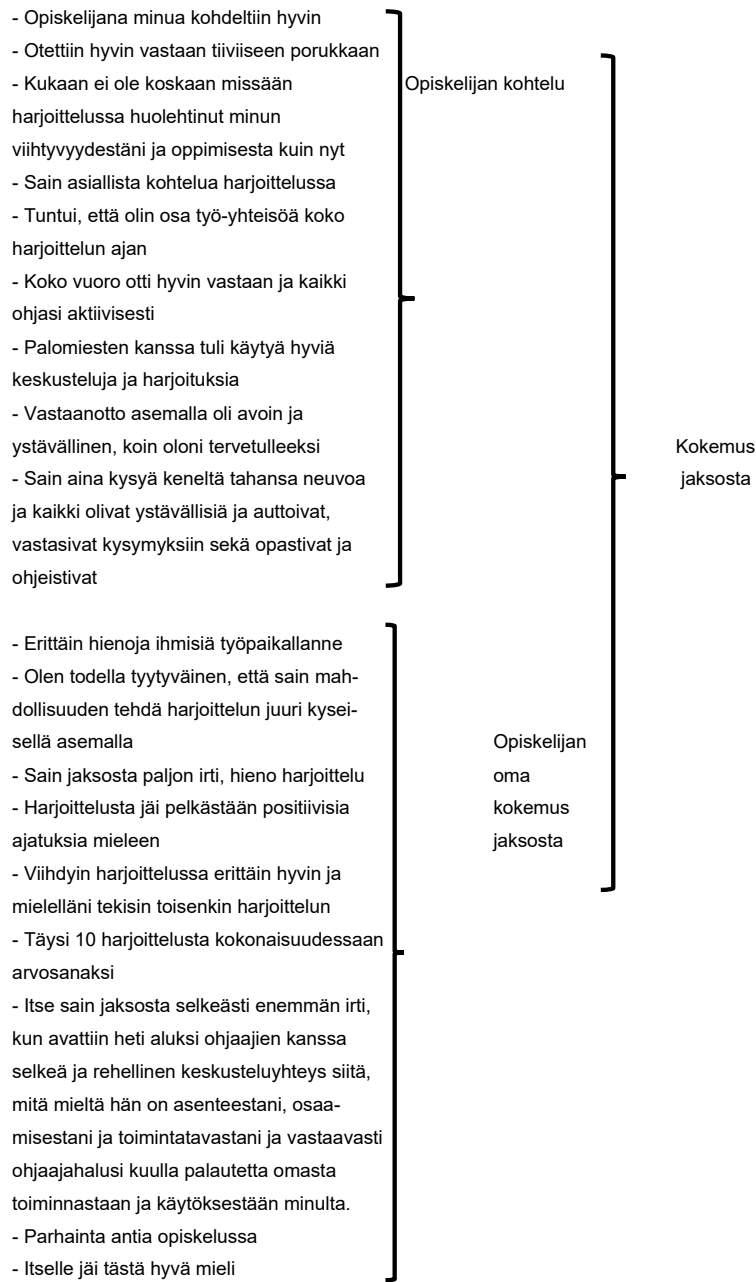
(Mukaellen Saarikoski 2002)

Liite 4. Avoimen kysymyksen vastausten luokittelu

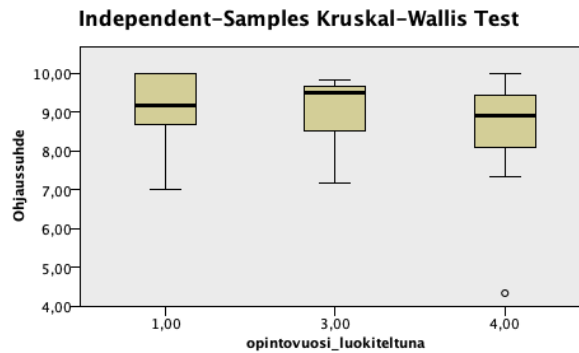
<p>- Olisin toivonut ohjaajien mukaiset työvuorot myös harjoittelujaksolle eli 24h edes muutaman kokeilun vuoksi</p>	<p>Ohjaajien työvuorot</p>	<p>Työvuoron kestoon liittyvät asiat</p>
<p>- Opiskelijat tekivät 12h työvuoroja joka toinen päivä. Harjoittelutahti vaikuttaa sekä opiskelijan jaksamiseen että oppimiseen</p>	<p>Työvuorojen pituus</p>	
<p>- Ohjaajaa ei oltu nimetty etukäteen - Itselle jäi vähän sellainen tunne, että olin heittopussina. Ensimmäisessä vuorossa olin vähän hunningolla eikä minulle vissiin oltu nimetty ohjaajaa ennen harjoittelun alkua - Toisessa vuorossa ohjaaja vaihtui jatkuvasti eikä kukaan näin ollen pystynyt minua arvioimaan</p>	<p>Nimetyin ohjaajan puute</p>	
<p>- Alusta asti oli nimetty ohjaaja, jonka kanssa olin koko harjoittelun - Kiitos hyvästä harjoittelupaikasta ja erittäin mukavista ohjaajista - Huippuhyvä harjoittelu, hyvää ohjausta jokaiselta ei pahaa sanottavaa</p>	<p>Positiivinen ohjaajakokemus</p>	<p>Ohjaajaan liittyvät asiat (1)</p>
<p>- Toisessa vuorossa ensihoitajat eivät ottaneet asemalla niin hyvin huomioon kuin ristikkäisessä vuorossa - Ohjaajien erilaisten toimintatapojen välillä tasapainoilu on ajoittain haastavaa - Ohjaajani olivat erilaisia, mutta kaikki ammattitaitoisia ja erittäin hyviä ohjaajia. Neuvoivat, opastivat, vastasivat kysymyksiin ja ennen kaikkea antoivat alusta lähtien tehdä toimenpiteitä, koska tekemällä oppii - Ohjaajina oli kaksi hyvin erilaista persoonaa ja eri tavalla toimivaa ensihoitajaa ja haasteita tuotti yritykseni toimia molempia tyydyttävällä tavalla</p>	<p>Ohjaajien erot</p>	

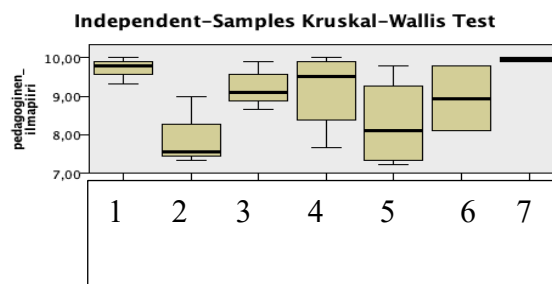
Liite 5. Luokiteltu opintovuosi suhteessa ohjaussuhteeseen

Total N	35
Test Statistic	1,269
Degrees of Freedom	2
Asymptotic Sig. (2-sided test)	,530

1. The test statistic is adjusted for ties.
2. Multiple comparisons are not performed because the overall test does not show significant differences across samples.

Asemapaikat suhteessa pedagogiseen ilmapiiriin

Valitse alasvetovalikosta toimipiste, missä olit harjoittelussa

Total N	35
Test Statistic	12,034
Degrees of Freedom	6
Asymptotic Sig. (2-sided test)	,061

1. The test statistic is adjusted for ties.
2. Multiple comparisons are not performed because the overall test does not show significant differences across samples.